

Εγχειρίδιο δραστηριοτήτων Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη με θέμα τα Ανθρώπινα Δικαιώματα

Η. Αλάμπεη, Ι. Βλάχος, Β. Δηλάρη, Μ. Δημοπούλου, Μ. Δίτσιου, Ε. Κρητικού,
Β. Μαλωτίδη, Ι. Παπαϊωάννου, Α. Τρικαλίτη και Β. Ψαλλιδάς

Αθήνα 2010

Πρόλογος

Το εγχειρίδιο αυτό είναι αποτέλεσμα της συλλογικής προσπάθειας μιας μικρής ομάδας έμπειρων εκπαιδευτικών - μέρος της Ελληνικής Παιδαγωγικής Ομάδας του MEdIES. Από το 2006, όταν το MEdIES εγκρίθηκε ως διεθνές δίκτυο για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (41177/Γ7, 20-4-2006), έγκριση που ανανεώθηκε το 2010 (12991/Γ7, 05-01-2010), η ομάδα αυτή συνεργάζεται δημιουργικά με κέφι και ευαισθησία στο χώρο της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΠΕ) και Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΕΑΑ).

Πέρα από τις επιμέρους δράσεις τους, η ομάδα του MEdIES παρακολουθεί στενά την θεματολογία της δεκαετίας του ΟΗΕ για την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη (2005-2014). Έτσι, από το 2006 με την έναρξη της σχολικής χρονιάς η ομάδα διοργανώνει ημερίδα σχετική με τη θεματική της κάθε χρονιάς, που απευθύνεται σε στελέχη εκπαίδευσης. Και ενώ αρχικά η ημερίδα κάλυπτε την θεωρητική & ακαδημαϊκή πλευρά του υπό εξέταση ζητήματος, με προσκεκλημένους εισηγητές/ειδικούς, σταδιακά, η ομάδα διέυρνε τον κύκλο εργασιών της. Έτσι, τα τελευταία χρόνια πέρα από το θεωρητικό πολύ χρήσιμο μέρος της ημερίδας, η ομάδα καταθέτει τις δικές της παιδαγωγικές προτάσεις για το πώς μπορούν οι εκπαιδευτικοί της ΠΕ να προσεγγίσουν τη θεματική χρονιά, μέσα από συγκεκριμένες προτεινόμενες δραστηριότητες.

Ειδικά φέτος, η θεματική των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αποτελεί ιδανική ευκαιρία να διευρυνθεί το κοινό στο οποίο απευθύνεται η καθιερωμένη Ημερίδα συμπεριλαμβάνοντας στελέχη από όλες τις κατηγορίες καινοτόμων προγραμμάτων (Αγωγής Υγείας, Πολιτιστικών και Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης). Αυτό έρχεται σε συμφωνία με τους στόχους και το όραμα της ΕΑΑ που είναι ολοκληρωμένη και ενσωματώνει ειδικότερες μορφές εκπαίδευσης.

Πέρα από την οργάνωση της Ημερίδας, τη συγκέντρωση κατάλληλου εκπαιδευτικού υλικού και τις προτεινόμενες παιδαγωγικές δραστηριότητες, η ομάδα φέτος πήρε μία ακόμη πρωτοβουλία, να διοργανώσει βραδιές προβολών ταινιών σχετικών με τα ανθρώπινα δικαιώματα, που θα ακολουθούνται από συζήτηση.

Χαιρετίζω την πρωτοβουλία και ευχαριστώ τον καθένα προσωπικά από τους Γιάννη Βλάχο, Βέρα Δηλάρη, Μαρία Δημοπούλου, Μαλαματή Δίτσιου, Λένα Κρητικού, Ιωάννα Παπαϊωάννου, Αγγελική Τρικαλίτη και Βασίλη Ψαλλιδά, όπως και τις συνεργάτιδες μου στη Γραμματεία του MEdIES Ηρώ Αλάμπεη και Βίκυ Μαλωτίδη για την άριστη συνεργασία σε μια πρωτοβουλία που είναι εξ ολοκλήρου εθελοντική.

Μιχάλης Σκούλλος
Πρόεδρος MIO-ECSDE
Συντονιστής MEdIES

ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ

ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗ
ΤΗΛ 210 3247490 / 267, ΦΑΞ 210 3317127, info@mio-ecsde.org

ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ
ΓΙΑ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ & ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΙΑ - www.medies.net

Πώς χρησιμοποιείται το εγχειρίδιο

Το εγχειρίδιο αυτό απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς που εκπονούν προγράμματα Αγωγής Υγείας, Πολιτιστικών, ή Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στην Α/θμια και Β/θμια Εκπαίδευση, σε στελέχη ΚΠΕ, όπως και σε κάθε εκπαιδευτικό που επιθυμεί να εντάξει το επίκαιρο και ευαίσθητο ζήτημα των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στη διδασκαλία του/της.

Περιλαμβάνει μια σειρά από δραστηριότητες που επιμελήθηκε και προτείνει η Παιδαγωγική Ομάδα του ΜΕdIES, βασισμένη στη βιβλιογραφία. Στην πλειοψηφία του δεν πρόκειται για πρωτογενές υλικό, αλλά για μία επιλογή δραστηριοτήτων προσαρμοσμένων ως ένα βαθμό, το οποίο επιλέχθηκε από το εκτενές και αξιόλογο εκπαιδευτικό υλικό που είναι διαθέσιμο σε ηλεκτρονική ή/και σε έντυπη μορφή.

Οι δραστηριότητες μπορούν να υλοποιηθούν στο σύνολό τους, ή κατ' επιλογή σε σειρά που εξυπηρετεί κάθε φορά τις ανάγκες του εκπαιδευτικού και τις ιδιαιτερότητες της τάξης.

Επιλέχθηκαν δραστηριότητες που καλύπτουν τις κύριες θεματικές των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, και που ταυτόχρονα είναι εύκολα προσαρμόσιμες και ευέλικτες.

Στο τέλος του εγχειριδίου βρείτε έναν κατάλογο φορέων με δράση σχετική με τα ανθρώπινα δικαιώματα, βιβλιογραφία, και βασικά κείμενα αναφοράς.

Στο συνοδευτικό CD περιλαμβάνεται το πλήρες διαθέσιμο εκπαιδευτικό υλικό που συλλέχθηκε, από το οποίο ο ενδιαφερόμενος εκπαιδευτικός μπορεί να αντλήσει πλήθος επιπλέον δραστηριοτήτων.

Καλή ανάγνωση και καλή θεματική χρονιά!

Παιδαγωγική Ομάδα ΜΕdIES

Περιεχόμενα

Πρόλογος/ Μιχάλης Σκούλλος

- Πώς χρησιμοποιείται το εγχειρίδιο/ Βίκυ Μαλωτίδη, Ηρώ Αλάμπη

I.Εισαγωγή

- Πόσο έτοιμοι είμαστε να δουλέψουμε στα ανθρώπινα δικαιώματα στο σχολείο μας; / Ηρώ Αλάμπη
- Γνωρίζω την ομάδα μου/ Ιωάννης Βλάχος
- Γνωρίζω και γνωρίζομαι/ Ιωάννης Βλάχος

II. Προτεινόμενες δραστηριότητες

1) Γενικά για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις

- Σχολικοί κανόνες/ Βασίλης Ψαλλιδάς
- ...και συ ποιος είσαι/ Ελένη Κρητικού
- Φύλλο εργασίας για τα ανθρώπινα δικαιώματα/ Αγγελική Τρικαλίτη
- Τα ανθρώπινα δικαιώματα στο σχολείο μας/ Βίκυ Μαλωτίδη
- Τα ανθρώπινα δικαιώματα στα σχολεία του κόσμου/ Βίκυ Μαλωτίδη

2) Διακρίσεις και Ξενοφοβία, Κοινωνικά Δικαιώματα, Άθληση

- Πρέπει να μεγαλώσω/ Ελένη Κρητικού
- Δείτε την ικανότητα – όχι την ανικανότητα/ Βέρα Δηλάρη
- Γέννηση χωρίς προκαταλήψεις/ Ελένη Κρητικού
- Αυτή δε δουλεύει/ Μαλαματή Δίτσιου
- Η ιστορία της Βέσνα/ Μαλαματή Δίτσιου
- Ποικιλότητα και διαφορετικότητα/ Ιωάννης Βλάχος

3) Το δικαίωμα σε υγιές περιβάλλον, στην βιώσιμη ανάπτυξη

- Μικροί ρεπόρτερ για τα δικαιώματα/ Μαρία Δημοπούλου
- Ζώντας σε έναν τέλειο κόσμο/ Μαρία Δημοπούλου
- Ο ιστός της ζωής/ Ιωάννα Παπαιωάννου

4) Κοινωνικά δικαιώματα, Ιδιότητα του πολίτη, Περιβάλλον

- Κήπος σε μια νύχτα/ Μαρία Δημοπούλου
- Ιστορία δύο πόλεων/ Μαρία Δημοπούλου
- Τα μέλλοντά μας/ Μαρία Δημοπούλου
- Το πρωτοσέλιδο/ Μαρία Δημοπούλου
- Μια εικόνα ...χίλια δικαιώματα/ Ιωάννης Βλάχος

III. Χρήσιμες πληροφορίες

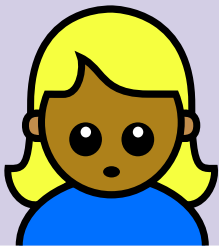
- Υλικά για την εκπαίδευση για τα ανθρώπινα δικαιώματα
- Φορείς με δράση σχετική με τα ανθρώπινα δικαιώματα

IV. Βασικά κείμενα

- Απλοποιημένη Έκδοση της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού
- Οικουμενική διακήρυξη για τα ανθρώπινα δικαιώματα

Δραστηριότητα 1

Πόσο έτοιμοι είμαστε να δουλέψουμε
στα ανθρώπινα δικαιώματα στο
σχολείο μας;

Σχετικά με τη δραστηριότητα

Δεν πρόκειται για προτεινόμενη δραστηριότητα με τους μαθητές αλλά για μια σειρά από προβληματισμούς χρήσιμους για τον εκπαιδευτικό που επιθυμεί να δουλέψει στο θέμα. Η πρώτη σειρά ερωτήσεων εξετάζει το περιβάλλον του σχολείου, τις σχέσεις μαθητών – καθηγητών – διευθυντή κ.λπ. Η δεύτερη σειρά είναι πιο προσωπικές και αφορούν στο στυλ διδασκαλίας του εκπαιδευτικού. Θεωρώ ότι η εξέταση των θεμάτων αυτών μπορεί να καταρχάς να παρακινήσει τον ίδιο τον εκπαιδευτικό και να χρησιμοποιηθεί για αφόρμηση και εισαγωγή προβληματισμού στους μαθητές. Ακολουθεί το απόσπασμα από το βιβλίο, ελαφρώς προσαρμοσμένο.

Θέματα για ανασκόπηση πριν την έναρξη προγράμματος

Προτεινόμενο από Ηρώ Αλάμπεη (alampei@mio-ecsde.org),
προσαρμοσμένο από το «Εγχειρίδιο για την Εκπαίδευση για τα
Ανθρώπινα δικαιώματα», Διεθνής Αμνηστία, 1996, μτφ στα
Ελληνικά, συμπεριλ. στο CD)

1. ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Δραστηριότητα 1

Η κατανόηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων επιτυγχάνεται καλύτερα με το να τα βιώνεις στην πράξη. Η καθημερινή σχολική ζωή μπορεί να παρέχει αυτή την εμπειρία, και μπορεί να ενισχύσει τη μελέτη αφηρημένων εννοιών όπως η ελευθερία, η ανοχή, η δικαιοσύνη και η αλήθεια. Εντούτοις τα σχολεία συχνά αποθαρρύνουν, παρά ενθαρρύνουν τα ανθρώπινα δικαιώματα. Συχνά, δογματισμοί και προκαταλήψεις αρνούνται τα ανθρώπινα δικαιώματα μερικών ανθρώπων στο σχολείο (π.χ. εάν επιτρέπεται στους μαθητές να αποκαλούν άλλους μαθητές από θρησκευτικές ή εθνοτικές ομάδες της μειονότητας με προσβλητικά ονόματα, και κανένα μέτρο δεν λαμβάνεται από τους δασκάλους, αυτό στέλνει ένα μήνυμα στους μαθητές ότι η μισαλλοδοξία είναι αποδεκτή). Ο στόχος αυτών των παρακάτω ερωτήσεων δεν είναι να διαταραχθεί η πειθαρχία και η τάξη του σχολείου, αλλά να διευκολυνθεί η δημιουργία ενός κλίματος σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σ' όλες τις τάξεις του σχολείου.

Σχέσεις μεταξύ των μαθητών:

Υπάρχουν περιπτώσεις βίας ή ταπείνωσης; (π.χ. ανταλλαγή χαρακτηρισμών);

Υπάρχουν προκαταλήψεις ενάντια στους μαθητές; (π.χ. ενάντια στις θρησκευτικές ομάδες, τα κορίτσια ή τους μαθητές από εθνικές μειονότητες ή μετανάστες);

Γίνεται τίποτα όποτε οι μαθητές παραπονιούνται για τη βία; Είναι αυτό αποτελεσματικό;

Σχέσεις μεταξύ δασκάλων και μαθητών:

Αναμένεται από τους μαθητές να υπακούουν τους δασκάλους χωρίς να κατανοούν τις εντολές;

Δίνεται η δυνατότητα στους μαθητές να εκφράσουν τη γνώμη τους στη θέσπιση και επιβολή των σχολικών κανόνων;

Μήπως το σύστημα βαθμολόγησης χρησιμοποιείται για να επιβάλει την πειθαρχία ή για να προάγει μερικούς εις βάρος των πολλών;

Οι μαθητές ταπεινώνονται από τους δασκάλους; Η επιβολή της πειθαρχίας γίνεται με μη ταπεινωτικό τρόπο;

Πότε οι μαθητές βλέπουν τον Διευθυντή;

Η πόρτα του γραφείου του Διευθυντή είναι ανοιχτή ή κλειστή;

Ο Διευθυντής ξέρει τα ονόματα των μαθητών;

Οι μαθητές αποκαλούνται με τα μικρά τους ονόματα ή με το επώνυμό τους;

Όλοι οι μαθητές χαίρουν ίσης αντιμετώπισης;

Οι μαθητές εκλέγονται δημοκρατικά στο μαθητικό συμβούλιο;

1. ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Δραστηριότητα 1

Σχέσεις μεταξύ δασκάλων και Διευθυντών:

Οι δάσκαλοι διστάζουν να κάνουν παράπονα ή προτάσεις στο Διευθυντή;

Οι δάσκαλοι διαφορετικών αντικειμένων εργάζονται ποτέ μαζί για ένα θέμα;

Οι δάσκαλοι ανταλλάσσουν διδακτικές εμπειρίες μεταξύ τους; Εργάζονται ομαδικά και με συντονισμένο τρόπο;

Οι δάσκαλοι έχουν ίση αντιμετώπιση;

Έχουν οι δάσκαλοι τη δυνατότητα να εκφράσουν τις απόψεις τους σε αποφάσεις πολιτικής του σχολείου;

Η προαγωγή εξαρτάται από την απόδοση ή από τις πολιτικές ή προσωπικές πεποιθήσεις;

Πώς είναι οι σχέσεις μεταξύ δασκάλων και εκπαιδευτικών αρχών;

Σχέσεις μεταξύ δασκάλων και γονέων.

Οι γονείς φοβούνται να παραπονεθούν στους δασκάλους όταν δεν τους αρέσει ο τρόπος που αντιμετωπίζονται τα παιδιά τους ή αυτά που διδάσκονται;

Φοβούνται ότι η διατύπωση παραπόνων μπορεί να κάνει τα πράγματα χειρότερα για τα παιδιά τους;

Οι γονείς συμμετέχουν στη διαχείριση του σχολείου; Είναι αποδοτική; Πώς θα μπορούσε να βελτιωθεί;

Σχολικοί κανόνες και διαδικασίες:

Ποιες αξίες προάγονται στους σχολικούς κανόνες;

Αναμένεται από τους μαθητές να υπακούουν τυφλά σε όλους τους κανόνες για χάρη της υπακοής και της πειθαρχίας;

Υπάρχουν κανόνες που ταπεινώνουν τους μαθητές, όπως το να χρειάζεται να παίρνουν άδεια κάθε φορά που πρέπει να πάνε στην τουαλέτα;

Είναι κάποιες τιμωρίες άσχετες ή άδικες;

Οι σχολικοί κανόνες εφαρμόζονται εξίσου σε όλους τους μαθητές;

Συμβάλλουν οι μαθητές στη θέσπιση των κανόνων ή απλώς τους επιβάλλονται;

Το φυσικό περιβάλλον:

Οι συνθήκες διαβίωσης στο σχολικό κτίριο ακολουθούν τους κανόνες υγιεινής;

Υπάρχει προαύλιο; Υπάρχουν κουρτίνες ή λουλούδια στις τάξεις;

Οι μαθητές συμμετέχουν στο να κάνουν την τάξη τους άνετη;

Οι ζωγραφιές, τα ποιήματα και τα κείμενα των μαθητών αναρτώνται στους τοίχους; Η εργασία των λιγότερο ικανών μαθητών παρουσιάζεται επίσης;

Τα υλικά μάθησης και ο εξοπλισμός είναι εξίσου διαθέσιμα για τους μαθητές ανεξάρτητα από το φύλο και την κοινωνική θέση;

Οι μαθητές έχουν έναν προσωπικό ασφαλή χώρο όπου μπορούν να αφήσουν τα προσωπικά τους αντικείμενα; Ή έναν χώρο όπου μπορούν να είναι μόνοι;

ΣΗΜ: Στο βιβλίο «Εγχειρίδιο για την Εκπαίδευση για τα Ανθρώπινα δικαιώματα» ακολουθεί παράγραφος με συγκεκριμένες προτάσεις βελτίωσης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο σχολείο, που εμπλέκουν τους μαθητές στην ευθύνη θέσπισης κανόνων, προτείνουν μοντέλα συνεδριάσεων στην τάξη κ.λπ.

Πολλοί δάσκαλοι έχουν βρει ότι η εποπτεία και στη συνέχεια η αλλαγή της δικής τους συμπεριφοράς ήταν ένα σημαντικό βήμα στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην τάξη τους. Για να βοηθηθείτε, μπορείτε να κάνετε στον εαυτό σας τις ακόλουθες ερωτήσεις, ή να τις συζητήσετε με συναδέλφους. Ίσως να είναι χρήσιμο να εξετάσετε αυτές τις ερωτήσεις για μια εβδομάδα ή περίπου τόσο, κατά τη διάρκεια της οποίας παρακολουθείτε τη δική σας συμπεριφορά στην τάξη και σκέφτεστε τρόπους με τους οποίους αυτή μπορεί να βελτιωθεί.

- Αντιμετωπίζετε όλους τους μαθητές ως οντότητες; Τους προσφωνείτε με τα δικά τους μικρά ονόματα; Εάν ναι, φροντίζετε να λέτε το όνομα σωστά;
- Χρησιμοποιείτε την οπτική επαφή και το άγγιγμα για να επιβεβαιώσετε τους μαθητές για την προσοχή και το ενδιαφέρον σας;
- Ζητάτε συγγνώμη όταν κάνετε ένα λάθος;
- Επιτρέπετε στους μαθητές να παίρνουν σημαντικές αποφάσεις; (π.χ. σχετικά με το τι θα κάνουν μετά, τι βιβλία θα διαβάσουν, πού θα γευματίσουν);
- Ενθαρρύνετε καλές συνήθειες ακρόασης; (π.χ. ηρεμείτε την τάξη με διακριτικό τρόπο ή βάζετε τις φωνές);
- Χαμογελάτε στην τάξη;
- Ανταμοίβετε όλη την ομάδα για κάτι καλό που έχει γίνει από κοινού;
- Επαινείτε την συνεργασία, τη φροντίδα και την ηρεμία ή, μόνο την καλή ακαδημαϊκή εργασία;
- Χρησιμοποιείτε τη στοίχιση όταν δεν είναι απαραίτητη ή επιτρέπετε στους μαθητές να κινούνται κατά ομάδες;
- Χαρακτηρίζετε τους μαθητές ως καλούς και κακούς;
- Φοβάστε τη σύγχυση και το θόρυβο, ακόμα και αν προκαλούνται από μαθητές που δουλεύουν σκληρά;

ΓΝΩΡΙΖΩ ΚΑΙ ΓΝΩΡΙΖΟΜΑΙ

Σχετικά με τη δραστηριότητα

ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ: Παιχνίδι γνωριμίας με στόχο την αναγνώριση στο δικαίωμα του ονόματος και της ποικιλομορφίας, της ισότητας, της δικαιοσύνης, της εμπιστοσύνης, της ελευθερίας στην έκφραση, της συνεργασίας και της επικοινωνίας.

Δραστηριότητα προτεινόμενη από
ΒΛΑΧΟ ΙΩΑΝΝΗ

Δραστηριότητα 3

ΧΩΡΟΣ: Αίθουσα εργασίας

ΥΛΙΚΑ: Μπαλάκια στο μέγεθος αυτών του τένις

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Η δραστηριότητα ακολουθεί τα παρακάτω βήματα

1. Η ομάδα είναι κυκλικά καθισμένη στο πάτωμα. Ένας- ένας κρατώντας στο χέρι του ένα μπαλάκι, παρουσιάζει όπως επιθυμεί τον εαυτό του.

Εναλλακτικά: α) στον κύκλο ανά δύο, συζητούν για τα ονόματά τους, τα ενδιαφέροντά τους, την οικογένεια, τους φίλους, το αγαπημένο χρώμα, λουλούδι, φυτό, ταξίδι... και κρατώντας το μπαλάκι παρουσιάζει ο ένας τον άλλον

β) με μια μουσική υπόκρουση κινούνται στο χώρο. Με το στοπ της μουσικής, παγώνουν και σχηματίζουν τυχαία ζευγάρια με τον κοντινό τους. Γνωρίζονται συζητώντας έως ότου η επανέναρξη της μουσικής τους σταματήσει, για να κινηθούν πάλι στο χώρο και το παιχνίδι να συνεχιστεί έτσι ώστε να γνωριστούν όλοι με όλους. Μόνο που κάθε φορά όταν συναντούν κάποιον που τον έχουν γνωρίσει, μετακινούνται ώστε να συναντηθούν και γνωριστούν με κάποιον άγνωστο μέχρι τότε.

γ) Σχηματίζονται δύο ισάριθμοι κύκλοι, ένας εσωτερικός και ένας εξωτερικός (αν είναι μονός ο αριθμός των παικτών συμμετέχει και ο εμψυχωτής). Οι παίκτες του εσωτερικού κύκλου στρέφονται έτσι ώστε να αντικρίζουν έναν παίκτη του εξωτερικού και έτσι να σχηματίζονται ζευγάρια. Με την εντολή του εμψυχωτή ξεκινά το παιχνίδι της γνωριμίας των ζευγαριών. Η συζήτηση μπορεί να στραφεί σε συγκεκριμένα ζητήματα-οδηγίες του εμψυχωτή (όνομα, εθνικότητα, ενδιαφέροντα, δικαιώματα των παιδιών, δικαίωμα στο καθαρό περιβάλλον, στη ζωή, την πρόσβαση στο νερό, τη δικαιοσύνη, την τροφή...). Με νέα εντολή του εμψυχωτή, ο εσωτερικός κύκλος μετακινείται μια θέση αριστερά (ή δεξιά) και το παιχνίδι συνεχίζεται με τα νέα ζευγάρια. Αυτό συνεχίζεται μέχρι να ολοκληρωθεί ο κύκλος των συναντήσεων.

2. Η άσκηση αυτή εκτελείται με τους παίκτες σε κύκλο, όρθια στάση και σε 3 φάσεις

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΩ- ΑΡΘΡΩΝΩ- ΠΕΤΩ

Αναλυτικά: Κάθε παίκτης πετά το μπαλάκι- δώρο σε έναν τυχαίο συμπαίκτη του (όποιον θέλει) με «αγάπη», αφού προηγουμένως επικοινωνήσει με το βλέμμα και αρθρώσει- χαρίσει το σπουδαίο όνομά του προσέχοντας να μην πέσει το μπαλάκι στο πάτωμα.

3. Το προηγούμενο παιχνίδι επαναλαμβάνεται, αλλά αυτή τη φορά το μπαλάκι χαρίζεται στο δεξιό διπλανό συμπαίκτη (πρώτος κύκλος) και ομοίως στον αριστερό διπλανό (δεύτερος γύρος).

4. Ακολούθως καθόμαστε στο πάτωμα και προκαλείται συζήτηση για τις διαφορές των δυο παιχνιδιών που προηγήθηκαν, σε σχέση με το δίκαιο των κανόνων και την παροχή ίσων ευκαιριών σε

5. Κάθε παίκτης λέει μερικές φορές το όνομά του με διαφορετικούς τρόπους εκφοράς, (συνειδητοποιώντας το περιεχόμενό του, τα φωνήματα και αφωνήματα, σα να το ακούει για πρώτη φορά, συλλαβιστά...) και κατόπιν εκφράζεται σχετικά με την προέλευση ή σημασία του ονόματός του. Στο τέλος φανταζόμαστε και συζητάμε για το «πώς θα ήταν ο κόσμος αν όλοι είχαμε το ίδιο όνομα»

6. Η άσκηση αυτή εκτελείται με τους παίκτες σε κύκλο, όρθια στάση και σε 3 φάσεις:

ΚΑΛΩ-ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΩ- ΠΕΤΩ.

Ένας παίκτης, που κρατά ένα μπαλάκι, καλεί φωνάζοντας το όνομα ενός συμπαίκτη του. Όταν τα βλέμματά τους συναντηθούν και επικοινωνήσουν μη λεκτικά, ο παίκτης πετά το μπαλάκι, χαρίζοντάς το. Το παιχνίδι συνεχίζεται τροφοδοτώντας τους παίκτες και με άλλα μπαλάκια, έτσι ώστε να δημιουργηθεί μια κατάσταση όπου κάθε παίκτης θα προσπαθεί να επικοινωνήσει μέσω της διαφορετικής χροιάς της φωνής του με κάποιον άλλον, όσο καλύτερα μπορεί, ώστε να παραδώσει ασφαλώς το δώρο- μπαλάκι.

ΓΝΩΡΙΖΩ ΤΗΝ ΟΜΑΔΑ ΜΟΥ

Σχετικά με τη δραστηριότητα

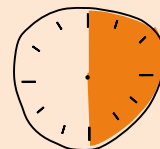
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ: Η δραστηριότητα στοχεύει στην καλύτερη γνωριμία των μελών της ομάδας. Εκτός από τα ονόματα, μπορούν να γνωρίσουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, τις απόψεις και τις προτιμήσεις των άλλων μέσα σε ένα χαρούμενο και ασφαλές περιβάλλον. Ταυτόχρονα επιτυγχάνεται η αναγνώριση στο δικαίωμα του ονόματος, του ελεύθερου χρόνου, της ελευθερίας έκφρασης, των προσωπικών προτιμήσεων, της δικαιοσύνης, του περιβάλλοντος και της επικοινωνίας.

Δραστηριότητα προτεινόμενη από
ΒΛΑΧΟ ΙΩΑΝΝΗ

Δραστηριότητα 2

ΧΩΡΟΣ: Αίθουσα εργασίας με τραπέζια όσα και οι ομάδες

ΥΛΙΚΑ: Φυλλάδια εργασίας τόσα όσα και οι συμμετέχοντες, στυλό

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ: Αφού γίνει χωρισμός σε ομάδες, μοιράζεται το φύλλο εργασίας που ακολουθεί στα μέλη της κάθε ομάδας, που καλούνται να το συμπληρώσουν σε ένα 10λεπτο. Ακολουθώντας συζητούν σε ζευγάρια και παρουσιάζει (στην ομάδα) ο ένας τον άλλον, με τη βοήθεια των συμπληρωμένων φυλλαδίων γνωριμίας. Εναλλακτικά: μετά τη συμπλήρωση, δίνει ο καθένας το φυλλάδιό του στον επόμενο ο οποίος κάνει την παρουσίαση του προηγούμενου.

Κατά τη διάρκεια των παρουσιάσεων δίνεται από τον εμπνευστή- συντονιστή της ομάδας, η δυνατότητα σχολιασμού ή άλλων ερωτήσεων με στόχο την αλληλεπίδραση, τη δημιουργία θετικής ατμόσφαιρας, δημιουργικού και επικοινωνιακού κλίματος.

Τέλος με το «προσωπικό σύνθημα για τη ζωή μου» (στο κάτω μέρος του φύλλου εργασίας), μπορεί να δημιουργηθεί με τυχαία σειρά ή σειρά που να ταιριάζει και επιλέγει η ομάδα, ένα μικρό «ποίημα» που απαγγέλλεται ή τραγουδιέται στις άλλες υποομάδες κατά την διάρκεια παρουσίασης.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Από τη σύνθεση των προσωπικών συνθημάτων προέκυψε το παρακάτω «ποιητικό κείμενο»:

Αισιοδοξία!

Με ένα τραγούδι κι ένα χαμόγελο,

Βλέπω τα πράγματα από τη θετική τους πλευρά....

Με ηρεμία όλα γίνονται.

Είμαι ευχαριστημένος

Ψάξε για να βρεις το όμορφο άγνωστο,

όλα θα μας πάνε καλά!

Φύλλο εργασίας 2.1

γνωρίζω την ομάδα μου

το όνομα μου.....
το σχολείο μου.....

Τι μου αρέσει να κάνω στον ελεύθερο χρόνο μου

Κάτι θετικό για μένα

Κάτι που θα ήθελα να πετύχω

Κάτι σημαντικό από τη ζωή μου

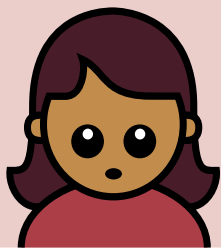
Ένα δικαίωμά μου που παραβιάζεται και έχει σχέση με το περιβάλλον

Ένα δικαίωμά μου που προστατεύεται

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΣΥΝΘΗΜΑ ΓΙΑ ΤΗ ΖΩΗ ΜΟΥ

.....

Δραστηριότητα 4

Σχολικοί Κανόνες !

Σχετικά με τη δραστηριότητα

Αυτή η δραστηριότητα εισάγει τους μαθητές στην έννοια των ανθρώπινων δικαιωμάτων με αφορμή την παρουσίαση στους μαθητές ενός υποθετικού σεναρίου που απειλεί να ανατρέψει τα δικαιώματά τους. Μέρος του σεναρίου αυτού είναι η διερεύνηση αυτών των αδικιών, και του πώς αισθάνονται για αυτό. Στο τέλος οι μαθητές θα πρέπει να προτείνουν τρόπους βελτίωσης αυτής της κατάστασης. Η άρνηση δικαιωμάτων έρχεται μέσω της εισαγωγής ενός συνόλου πλασματικών σχολικών κανόνων, οι οποίοι είναι πολύ άδικοι. Οι μαθητές καλούνται έπειτα να εξετάσουν πώς θα μπορούσαν να βελτιώσουν τους κανόνες για να εξασφαλιστεί ότι είναι δίκαιοι για τον καθένα.

Πόσο υπέροχο είναι ότι κανείς δεν
πρέπει να περιμένει μια στιγμή πριν
αρχίσει να βελτιώνεται ο κόσμος.

Anne Frank

Δραστηριότητα 4

Ερωτήσεις εκμάθησης

- Γιατί οι νέοι σχολικοί κανόνες είναι άδικοι;
- Τι θα μπορούσαμε να κάνουμε για να εξασφαλίσουμε ότι οι κανόνες αυτοί δεν πρέπει να εφαρμοστούν σε αυτό το σχολείο;
- Πώς θα έπρεπε να είναι οι κανόνες για να είναι δίκαιοι;

Εκβάσεις εκμάθησης

Οι σπουδαστές πρέπει να είναι σε θέση:

- να εξηγήσουν γιατί νομίζουν ότι οι νέοι κανόνες είναι άδικοι
- να προτείνουν λόγους με τους οποίους ισχυροποιούν την άποψή τους «ότι οι νέοι κανόνες δεν πρέπει να εισαχθούν στο σχολείο»
- να ορίζουν τους όρους «δικαιοσύνης»
- να εργάζονται ομαδικά για να προτείνουν κανόνες που προωθούν τη δικαιοσύνη στο σχολικό πλαίσιο
- να δικαιολογούν τους κανόνες που έχουν διαμορφωθεί.

Ευκαιρίες αξιολόγησης

Άτυπη αξιολόγηση των εκπαιδευτικών για τις δεξιότητες επικοινωνίας στην ομαδική εργασία, συμπεριλαμβανομένης της ικανότητας των μαθητών να δικαιολογήσουν τις απόψεις.

Οι μαθητές για να συμπληρώσουν το φύλλο αυτοαξιολόγησης μπορεί να προσθέτουν και να συμπληρώνουν σταδιακά, μετά από κάθε βήμα, κατά τη διάρκεια ανάπτυξης της δραστηριότητας.

Προγενέστερες γνώσεις

Καμία προγενέστερη γνώση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων δεν απαιτείται, αν και πολλοί μαθητές έχουν μάθει για τα ανθρώπινα δικαιώματα ή μπορεί να είχαν αναπτύξει απόψεις σχετικά για το τι είναι ανθρώπινα δικαιώματα.

Χρειάζονται

- Φύλλο εργασίας 4.1 – Αρχικές σκέψεις (ένα για κάθε μαθητή)
- Φύλλο εργασίας 4.2 – Νέοι Κανόνες
*Μπορείτε εάν επιθυμείτε να παρουσιάσετε του **Νέους Κανόνες** στους μαθητές με μια παρουσίαση PowerPoint ή να τους τυπώσετε επάνω σε μια κάρτα και να ζητήσετε κάποιους μαθητές, εθελοντές για να τους διαβάσουν*
- Φύλλο εργασίας 4.3 – Σχολικοί κανόνες (ένα για την ομάδα)
- Φύλλο εργασίας 4.4 – αυτοαξιολόγησης μαθητή (ένα για κάθε μαθητή)

βήμα- βήμα

Δραστηριότητα 4

0–10 λεπτά

Παρουσιάστε τους νέους σχολικούς κανόνες στους μαθητές. Εξηγήστε ότι οι κανόνες έχουν αναπτυχθεί από τους εμπειρογνώμονες εκπαίδευσης του υπουργείου Παιδείας και εφαρμόζονται σε όλα τα σχολεία. Ζητήστε από τους μαθητές να συμπληρώσουν το πρώτο φύλλο εργασίας σκέψεων (1.1). Μπορείτε να εφαρμόσετε στην πράξη κάποιους άδικους (αν και μη παράνομοι) κανόνες στην κατηγορία καθώς οι μαθητές αρχίζουν να συζητάνε, παραδείγματος χάριν, δίνοντας σε μερικούς ένα φύλλο εργασίας και σε άλλους όχι, ή δεύτερο παράδειγμα δώστε τη δυνατότητα για να κουβεντιάσουν και να συζητάνε οι μισοί και στους άλλους μισούς να τους επιβάλετε να καθίσουν σιωπηλοί.

10–30 λεπτά

Οργανώστε τους μαθητές σε ζευγάρια. Παρουσιάστε στους μαθητές την παρακάτω ερώτηση «είναι αυτοί οι κανόνες δίκαιοι; Γιατί/γιατί όχι;». Οι μαθητές πρέπει να σκεφτούν τι σημαίνει «δίκαιος». Ενθαρρύνετε τους μαθητές για να δικαιολογήσουν τις απόψεις τους. Ζητήστε τους να παρουσιάσουν τις σκέψεις τους σε όλη την τάξη. Μερικοί μαθητές μπορεί να αναφερθούν στα ανθρώπινα δικαιώματα. Εξηγήστε ότι οι κανόνες δεν είναι πραγματικοί: εντούτοις εάν αυτή η κατάσταση ήταν πραγματική, τι θα μπορούσαν να κάνουν οι μαθητές για να προσπαθήσουν να σταματήσουν την αναγκαστική εφαρμογή αυτών των κανόνων.

30–45 λεπτά

Πέστε στους μαθητές ότι πρόκειται να αναπτύξουν ένα σύνολο κανόνων για το σχολείο που σκέφτονται θα είναι δικαιότεροι. Υπογραμμίστε ότι πρέπει να είναι δίκαιοι για τον καθέναν της σχολικής κοινότητας – μαθητές, δάσκαλοι, άλλο προσωπικό, γονείς. Εργαζόμενοι στις μικρές ομάδες, οι μαθητές αναπτύσσουν το σύνολο των εναλλακτικών κανόνων τους, και τους συμπληρώνουν στο φύλλο εργασίας.

45–55 mins

Προσκαλέστε τους μαθητές για να ανατροφοδοτήσουν και να επαναδιατυπώσουν τους κανόνες τους. Ζητήστε από τους να εξηγήσουν γιατί σκέφτονται ότι κάθε ένας κανόνας είναι σημαντικός. Μπορούν να τους συνδυάσουν για να δημιουργήσουν ένα σύνολο κανόνων τάξης. Προσκαλέστε τους για να προσδιορίσουν οποιοδήποτε κοινό «θέμα» στους κανόνες. Αυτοί μπορούν να περιλάβουν τις ιδέες όπως το σεβασμό και την ισότητα. Ζητήστε τους να εξηγήσουν γιατί σκέφτονται ότι αυτά τα θέματα είναι σημαντικά. Αναφερθείτε στην άποψη ό, τι η «επιλογή θεμάτων» επηρεάζεται πιθανώς από τις αξίες τους, δηλαδή ότι οι πεποιθήσεις που έχουν για αυτό, για το τι είναι λάθος, τι είναι σωστό και τι είναι πιο σημαντικό στη ζωή, που επηρεάζει τη συμπεριφορά τους.

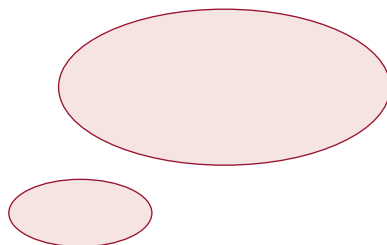
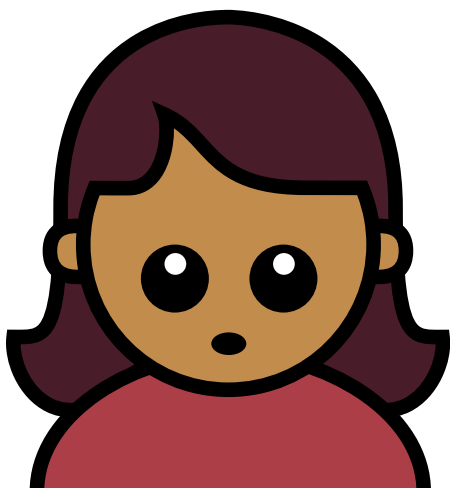
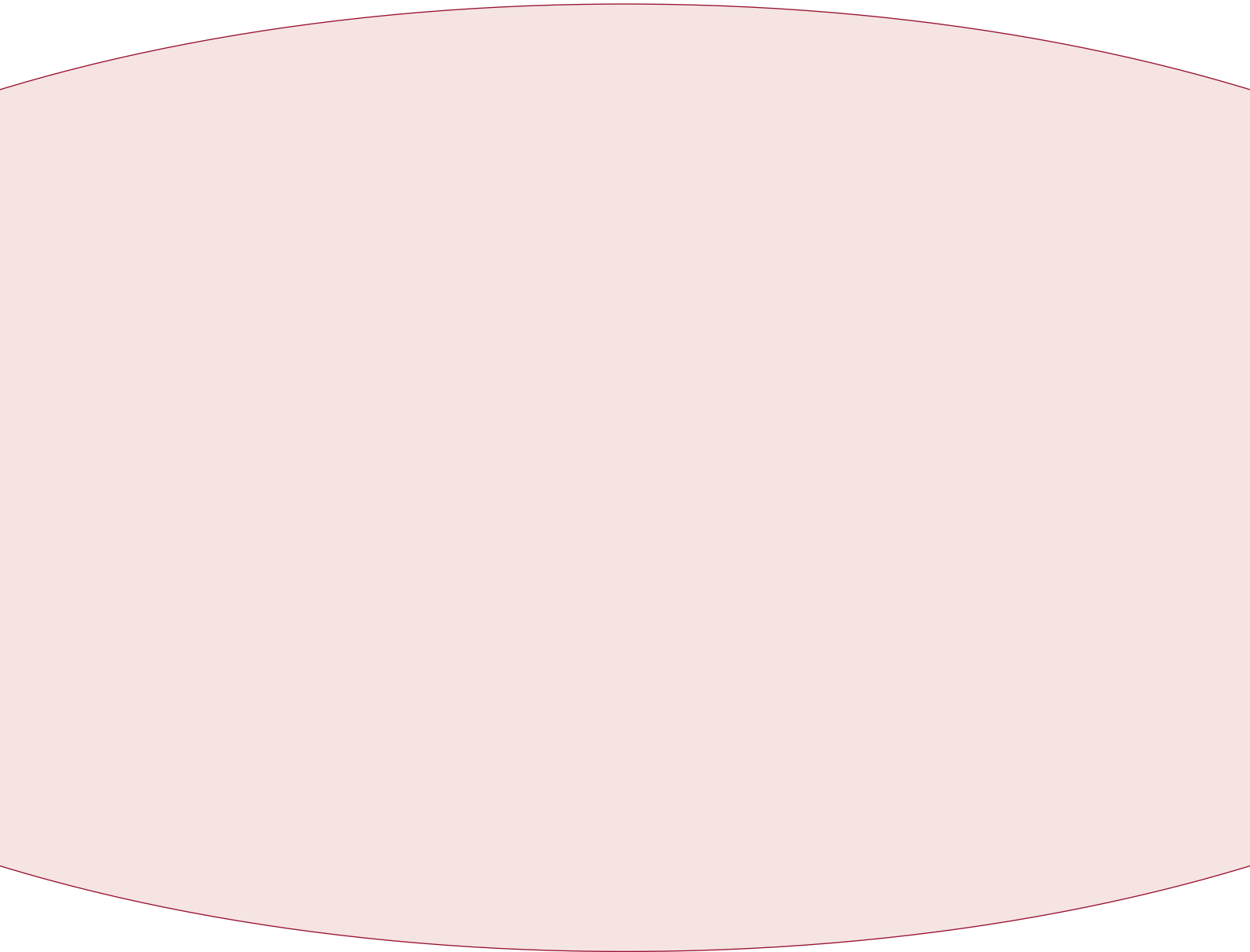
55–60 mins

Εξηγήστε τους ότι τα περισσότερα σχολεία έχουν ένα σύνολο κανόνων, και ότι αυτά τα σχολεία δεν είναι τα μόνα που έχουν τους κανόνες. Ζητήστε τους να παρουσιάσουν άλλα μέρη όπου υπάρχουν κανόνες και κανονισμοί π.χ. σπίτι, τοπική κοινότητα, νόμοι που κυβερνούν την Ελλάδα, κ.λπ. Εξηγήστε ότι οι κανόνες υπάρχουν για να διαχειρίζεται η συμπεριφορά των ανθρώπων και να προστατευθούν τα δικαιώματά τους, και ότι υπάρχουν κανόνες σε πολλά διαφορετικά επίπεδα, π.χ. εθνικά (Ελληνική κυβέρνηση), ευρωπαϊκά (Ευρωπαϊκή Ένωση), και παγκόσμια (Ηνωμένα Έθνη). Οι μαθητές μπορούν να αρχίσουν να συμπληρώνουν τα φύλλα εργασίας τους. Αυτά θα πρέπει να ολοκληρωθούν κατά τη διάρκεια και άλλων σχετικών μαθημάτων.

Φύλλο εργασίας 4.1

Ζωγράφισε ή γράψε τις πρώτες σκέψεις

Φύλλο εργασίας 4.2

Νέοι Κανόνες

Νέος Κανόνας 1

Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να χτυπήσουν τους μαθητές οποιαδήποτε στιγμή

Νέος Κανόνας 2

Οι μαθητές πρέπει να αλλάξουν θρησκεία και να αποδεχθούν τη θρησκεία του διευθυντή του σχολείου

Νέος Κανόνας 3

Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να ανοίξουν την τσάντα και το σακίδιο των μαθητών οποιαδήποτε στιγμή και να εξετάσουν το περιεχόμενο των προσωπικών τους αντικειμένων

Νέος Κανόνας 4

Καθένας/καθεμιά που επικρίνει τους νέους κανόνες θα τιμωρηθεί

Νέος Κανόνας 5

Οι μαθητές δεν μπορούν να μιλήσουν ο ένας στον άλλο ή να βρεθούν σε ομάδες περισσότεροι από δύο κατά τη διάρκεια των μαθημάτων στη τάξη

Νέος Κανόνας 6

Οι μαθητές μπορούν να αποβληθούν οποιαδήποτε στιγμή χωρίς λόγο. Δεν έχουν το δικαίωμα να διαμαρτυρηθούν ή να ασκήσουν έφεση στην απόφαση

Νέος Κανόνας 7

Οι εκπαιδευτικοί μπορούν να πάρουν οποιουδήποτε ηλεκτρονικό παιχνίδι ή κινητό τηλέφωνο από τους μαθητές και να τα κρατήσουν για προσωπική χρήση

Νέος Κανόνας 8

Οι μαθητές των οποίων ονόματα αρχίζουν με το γράμμα Ρ δεν μπορούν να ξαναέρθουν στο σχολείο για πάντα και θα καθαρίζουν αντ' αυτού τις δημόσιες τουαλέτες οκτώ ώρες ημερησίως

Ερωτήσεις για συζήτηση

Είναι αυτοί οι κανόνες δίκαιοι;

Γιατί/ γιατί όχι;

Φύλλο εργασίας 4.3

Σχολικοί κανόνες

Έχετε κληθεί να αναπτύξετε ένα σύνολο νέων κανόνων που θα καθοδηγήσουν πώς το σχολείο σας διευθύνεται. Προσπαθήστε να σιγουρευτείτε ότι οι κανόνες σας είναι δίκαιοι. Θυμηθείτε, αυτό σημαίνει ότι πρέπει να είναι δίκαιοι για τον καθέναν – μαθητές, δάσκαλοι, άλλοι προσωπικό και γονείς. Για κάθε κανόνα που επιλέγετε, πρέπει να εξηγήσετε γιατί σκέφτεστε ότι αυτός ο κανόνας είναι σημαντικός.

Νέος σχολικός κανόνας	Γιατί νομίζεται ότι αυτός ο κανόνας είναι σημαντικός?
Κανόνας ΕΝΑ	
Κανόνας ΔΥΟ	
Κανόνας ΤΡΙΑ	
Κανόνας ΤΕΣΣΕΡΑ	
Κανόνας ΠΕΝΤΕ	
Κανόνας ΕΞΗ	
Κανόνας ΕΠΤΑ	
Κανόνας ΟΚΤΩ	

Φύλλο εργασίας 4.4

Φύλλο αυτοαξιολόγησης μαθητή

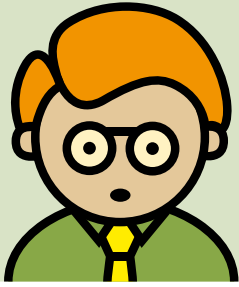
Τι έμαθα ;

Τι βρήκα εύκολο...

Τι βρήκα δύσκολο...

Τι θα ήθελα να μάθω τώρα επιπλέον

...ΚΑΙ ΣΥ ΠΟΙΟΣ
ΕΙΣΑΙ ;

Σχετικά με τη δραστηριότητα

Ταυτότητα και ελευθερία έκφρασης

Γεγονός είναι ότι έχουμε ένα όνομα που μας βοηθάει ν' αναγνωριστούμε και ν' αναγνωρίσουμε τους άλλους. Είναι το θεμέλιο, πάνω στο οποίο στηρίζουμε την ταυτότητα μας και τη ρίζα μας. Το γεγονός ότι κατέχουμε ένα όνομα συμβάλλει στην ανάπτυξη της ταυτότητας μας και, κατά συνέπεια, της προσωπικότητας και του χαρακτήρα μας. Τα μαθήματα θα πρέπει να γίνονται κατά τρόπο ώστε οι μαθητές να εννοήσουν τη σπουδαιότητα του ονόματος και της κληρονομιάς. Θα πρέπει να βεβαιωθούμε πως οι μαθητές έχουν συνείδηση ότι υπάρχουν περιπτώσεις παιδιών παντού στον κόσμο που στερούνται ονόματος, ταυτότητας ή εθνικότητας. Να συζητηθούν τα προβλήματα, που αυτά τα παιδιά θ' αντιμετωπίσουν, όταν μεγαλώσουν.

Δραστηριότητες Προτεινόμενες από Λένα Κρητικού (elkritiku@sch.gr),
προσαρμοσμένες από το
«Τα δικαιώματα των παιδιών του κόσμου: Ένα εγχειρίδιο Εκπαίδευσης
για την Ανάπτυξη», UNICEF, 1990

Η Αλίκη:

Αυτή τη στιγμή δεν ξέρω σχεδόν καθόλου, Κύριε. Ξέρω πάντως ποια
ήμουν το πρωί, όταν σηκώθηκα. Αλλά από τότε νομίζω ότι άλλαξα
πολλές φορές.

Lewis Carroll: Η Αλίκη στη Χώρα των Θαυμάτων

«Αν με αγγίζετε ελαφρύ και τρυφερά,
Αν ρίχνετε το βλέμμα σας επάνω μου και μου χαμογελάτε
Αν μ' ακούτε καμιά φορά όταν μιλώ, πριν ακόμα μου μιλήσετε
Εγώ θα μεγαλώσω πραγματικά».
Bradley, 9 χρονών.

Φύλλο εργασίας 4.1

Σχετικά άρθρα της σύμβασης για τα δικαιώματα του παιδιού

Ορισμός του παιδιού: άρθρο 1

Παιδί είναι κάθε ανθρώπινο ον ηλικίας κάτω των 18 ετών, εκτός αν η ενηλικίωση προβλέπεται νωρίτερα από τη σχετική νομοθεσία.

Όνομα και εθνικότητα: άρθρο 7

Έχει δικαίωμα κάθε παιδί, μόλις γεννηθεί, να έχει ένα όνομα και μια εθνικότητα.

Κατοχύρωση της ταυτότητας: άρθρο 8

Έχει υποχρέωση το κράτος να προστατεύσει και, σε ορισμένες περιπτώσεις, να επαναφέρει τις βασικές γραμμές της ταυτότητας ενός παιδιού (όνομα, εθνικό-τητα, οικογενειακούς δεσμούς).

Δικαίωμα να εκφράζει τη γνώμη του: άρθρο 12

Έχει δικαίωμα κάθε παιδί να εκφράζει τη γνώμη του και να λαμβάνεται σοβαρά υπ' όψη αυτή.

Ελευθερία έκφρασης και πληροφόρησης: άρθρο 13

Αναγνωρίζεται στο παιδί το δικαίωμα να εκφέρει με οποιοδήποτε μέσο και χωρίς περιορισμούς συνόρων τα αισθήματα και τις απόψεις του, εφόσον δε βλάπτει τα δικαιώματα των άλλων επίσης το δικαίωμα να αναζητήσει, να λάβει και να διαδώσει πληροφορίες.

Ελευθερία σκέψης, συνείδησης και θρησκείας: άρθρο 14

Έχει δικαίωμα το παιδί να διαλέξει και να ακολουθεί ελεύθερα τις πεποιθήσεις του και να λάβει τη σχετική εκπαίδευση.

Ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι: άρθρο 15

Το παιδί έχει δικαίωμα να οργανώνεται και να δημιουργεί συλλόγους, υπό την προϋπόθεση ότι θα σέβεται τα δικαιώματα των άλλων.

Ταυτότητα

Κάθε παιδί δικαιούται να έχει ένα όνομα και μια εθνικότητα, τα δύο στοιχεία μιας νομικά κατοχυρωμένης ταυτότητας. Διάφορες πολιτικές αιτίες στερούν συχνά από τα παιδιά το δικαίωμα ν' αποκτήσουν μια εθνικό-τητα, ακόμα και στη χώρα που γεννήθηκαν. Ο τίτλος «άπατρις», που προκύπτει, είναι γι' αυτά πηγή ντροπής και εξευτελισμού, περιορίζει την ελευθερία των κινήσεων τους και τα εμποδίζει να διεκδικήσουν όλα τα δικαιώματά τους.

Εκτός από τη νόμιμη ταυτότητα του, κάθε παιδί κληρονομεί από τους γονείς του μια εθνική, γλωσσική και θρησκευτική ταυτότητα. Στις περισσότερες χώρες το κράτος συμβάλλει στη διατήρηση αυτής της ταυτότητας, που αποσκοπεί στη διαιώνιση της πολιτιστικής κληρονομιάς. Εντούτοις, όταν η πολιτιστική ταυτότητα του παιδιού διαφέρει από εκείνη του υπόλοιπου πληθυσμού, η προστασία του κράτους είναι ανύπαρκτη. Οι πρόσφυγες και οι μετανάστες αντιμετωπίζουν συχνά αυτό το πρόβλημα. Η διαφύλαξη της πολιτιστικής ταυτότητας γίνεται συζητήσιμη, όταν η φιλοξενούσα χώρα προωθεί την αφομοίωση και την προσαρμογή σε βάρος της διατήρησης μιας διαφορετικής πολιτιστικής ταυτότητας.

Ελευθερία της έκφρασης

Κάθε παιδί θα πρέπει να έχει το δικαίωμα της δικής του γνώμης, που θα την εκφράζει ελεύθερα και με αυτοπεποίθηση. Και όμως μια από τις πιο απαράδεκτες συνέπειες του γεγονότος ότι είναι ανήλικο είναι να μην έχει καμιά δυνατότητα να ακουστεί η φωνή του, καν μάλιστα στις περιπτώσεις που το αφορούν άμεσα. Σε δημόσιες εκδηλώσεις έχουν καταγγεληθεί περιστατικά παιδιών που θέλησαν να εκφράσουν τις ιδέες τους και διώχθηκαν ή σκοτώθηκαν, όπως στην περίπτωση των παιδιών του Σοβέτο.

Ταυτότητα

Γεγονός είναι ότι έχουμε ένα όνομα που μας βοηθάει ν' αναγνωριστούμε και ν' αναγνωρίσουμε τους άλλους. Είναι το θεμέλιο, πάνω στο οποίο στηρίζουμε την ταυτότητα μας και τη ρίζα μας. Το γεγονός ότι κατέχουμε ένα όνομα συμβάλλει στην ανάπτυξη της ταυτότητας μας και, κατά συνέπεια, της προσωπικότητας και του χαρακτήρα μας. Τα μαθήματα θα πρέπει να γίνονται κατά τρόπο ώστε οι μαθητές να εννοήσουν τη σπουδαιότητα του ονόματος και της κληρονομιάς. Θα πρέπει να βεβαιωθούμε πως οι μαθητές έχουν συνείδηση ότι υπάρχουν περιπτώσεις παιδιών παντού στον κόσμο που στερούνται ονόματος, ταυτότητας ή εθνικότητας. Να συζητηθούν τα προβλήματα, που αυτά τα παιδιά θ' αντιμετωπίσουν, όταν μεγαλώσουν.

Ελευθερία της έκφρασης

Η αυτοέκφραση σ' όλες της τις μορφές είναι πρωταρχική, αν επιθυμούμε να αποκτήσουν τα παιδιά εμπιστοσύνη στον εαυτό τους και στις πεποιθήσεις τους. Εντούτοις, σε πολλές κοινωνίες και πολιτισμούς, οι ενήλικες νομίζουν ότι τα παιδιά δεν έχουν το δικαίωμα να εκφράσουν τη γνώμη τους. Όταν προσπαθούν να το κάνουν, οι γνώμες τους κινδυνεύουν να καταπινογούν επιδέξια. Συχνά ταπεινώνονται με κοροϊδίες και γέλια. Και, στη χειρότερη περίπτωση, κινδυνεύουν να υποστούν διώξεις. Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να υπογραμμίσει το γεγονός ότι το παιδί έχει το δικαίωμα να εκφράσει ελεύθερα μια γνώμη ή ένα συναίσθημα, εφόσον αυτό δε θίγει τα δικαιώματα των άλλων.

Θέματα προς συζήτηση

Ταυτότητα

Δώστε τον ορισμό της λέξης «ταυτότητα».

Συζητήστε για τη διαφορά που υπάρχει ανάμεσα στο όνομα και το οικογενειακό επώνυμο.

Τι είναι το «παρανόμι»;

Με ποιον τρόπο ένα όνομα μας βοηθά να δημιουργήσουμε μια ταυτότητα;

Ελευθερία της έκφρασης

«Τα παιδιά να τα βλέπουμε, όχι να τα ακούμε». Αυτή η άποψη ήταν κοινή, όταν οι παππούδες μας ήταν νέοι. Ισχύει αυτό και σήμερα;
«Δεν πρέπει να λέμε πράγματα, που μπορούν να πληγώσουν τους άλλους, έστω κι αν πιστεύουμε ότι έχουμε δίκιο»

Φύλλο εργασίας 5.3

Μελέτη περιστατικού

Απονομή του ονόματος στα παιδιά σε μια αφρικανική κοινωνία (10-15 ετών και άνω των 15 ετών)

Σχεδόν όλα τα αφρικανικά ονόματα έχουν μια σημασία. Η απονομή του ονόματος σ' ένα νεογέννητο συνοδεύεται από μια αξιολόγηση τελετή. Μερικά ονόματα έχουν σχέση με τη στιγμή της γέννησης. Έτσι, αν το παιδί γεννήθηκε στην περίοδο των βροχών, θα το δώσουν ένα όνομα, που σημαίνει «βροχή» ή «νερό», αν η μητέρα του ταξίδευε κατά τη στιγμή του τοκετού, θα το ονομάσουν «ταξιδιώτη», «δρόμο» ή «νομάδα». Αν η γέννηση του συμπίπτει με μια επιδρομή ακριτών, μπορεί να το ονομάσουν «ακρίδα», «πείνα» ή ακόμη και «πόνος». Άλλα ονόματα περιγράφουν το χαρακτήρα του ατόμου, άλλα ένα σπουδαίο γεγονός της ζωής του.

Στην Γκάμπια, οι Wolofs συνηθίζουν να δίνουν το όνομα στα παιδιά μια εβδομάδα μετά τη γέννηση. Αν πρόκειται για το πρωτότοκο, κάνουν μια μεγάλη γιορτή, όπου συγκεντρώνονται η οικογένεια και οι φίλοι. Η τελετή γίνεται λίγο πριν από το μεσημέρι στον τόπο, όπου γεννήθηκε το παιδί. Η μητέρα σβήνει τη φωτιά και σκουπίζει το σπίτι. Κάνει μπάνιο και πλένει το μωρό με θεραπευτικό νερό. Αυτές οι συμβολικές πράξεις σημειώνουν το τέλος μιας φάσης της ζωής και την αρχή μιας νέας.

Μια ψάθα τοποθετείται στο κέντρο του χώρου της συνάθροισης. Μια ηλικιωμένη γυναίκα, συνήθως μαμή, παίρνει θέση εκεί. Κρατά στα γόνατα της το νεογέννητο. Οι προσκεκλημένοι φέρνουν δώρα. Εκεί κοντά ένα πιθάρι από άργιλο περιέχει κόκκινα καρύδια κόλας, που συμβολίζουν τη μακροζωία και άσπρα, που συμβολίζουν την τύχη. Ένα ηλικιωμένο άτομο τρίβει τα χέρια του πάνω στο κεφάλι του παιδιού, λέει προσευχές και φτύνει στ' αυτιά του. Για να του εμψυχήσει το όνομα του. Στο τέλος της τελετής αναγγέλλεται με δυνατή φωνή το όνομα σ' όλους τους συμμετέχοντες και προσεύχονται όλοι, για να ζητήσουν μακροβιότητα και ευημερία. Αν πρόκειται για πρωτότοκο, το παιδί και η μητέρα του δεν εκτίθενται στα βλέμματα της συνάθροισης, για να αποφευχθεί το κακό μάτι. Οι προσκεκλημένοι περνούν το υπόλοιπο της ημέρας χορεύοντας και διασκεδάζοντας. Θυσιάζεται και μια κατσίκα ή μια προβατίνα. Το όνομα του παιδιού είναι συνήθως το όνομα της ημέρας της εβδομάδας, κατά την οποία γεννήθηκε, μια συνήθεια που έχουν επίσης οι κάτοικοι της Γκάνα.

1. Παιχνίδια ταυτότητας.

— Δώστε σε κάθε μαθητή μία κονκάρδα με έναν αριθμό. Ν' απευθύνεστε σ' αυτούς ολόκληρη την ημέρα μ' αυτόν τον αριθμό. Την επομένη ζητήστε τους να σας πουν προφορικά ή γραπτά πώς αντέδρασαν ακούγοντας να τους προσφωνούν με τον αριθμό. Τι θα αισθάνονταν, αν από τώρα και στο εξής ένα νούμερο ήταν τ' όνομα τους;

— Ζητήστε από τους μαθητές σας να εργάζονται κατά ζεύγη. Ας φτιάξουν έναν κατάλογο με τα στοιχεία, που τους βοηθούν να αναγνωρίσουν το σύντροφο τους. Μπορεί να' ναι στοιχεία συγκεκριμένα - ρούχα, χρώμα μαλλιών, χαμόγελο, ο τρόπος που γελά - ή αφηρημένα - ονόματα, παρανόμι, χαρακτηριστικά της προσωπικότητας, μουσική που προτιμά, τροφές. Ανταλλάξτε τους καταλόγους και συζητήστε για τις «ταυτότητες», έτσι όπως τις έχει προσδιορίσει ο καθένας από τους συντρόφους.

— Το παιχνίδι των ονομάτων είναι μια άσκηση, που έχει πολλούς σκοπούς. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί, για να βοηθήσει τους μαθητές να μάθουν τα ονόματα των φίλων τους ή για να προκαλέσει θετικά αισθήματα ανάμεσα τους.

— Βάλτε τους μαθητές να σχηματίσουν κύκλο καθιστοί. Αρχίστε λέγοντας το όνομα σας. Θα πείτε π.χ. «Εγώ ονομάζομαι Κυρία Παπαδοπούλου». Ο μαθητής που κάθεται δεξιά θα πει: «Ονομάζομαι Γιάννης και σεις είστε η κυρία Παπαδοπούλου». Κάντε το ίδιο με όλους, έτσι που ο καθένας να πει το όνομα όλων των συμμαθητών του.

Κάντε ένα δεύτερο γύρο ζητώντας ο καθένας να προσθέσει μια ιδιότητα στ' όνομα του. Έτσι θα πείτε: «Είμαι η κυρία Παπαδοπούλου και τραγουδώ». Ο μαθητής, που κάθεται δεξιά σας, θα πει: «Είμαι ο Γιάννης και παίζω μπάσκετ κι εσείς είστε η κυρία Παπαδοπούλου και τραγουδάτε». Συνεχίστε τον κύκλο.

2. Να λάβουν το λόγο ενώπιον ακροατηρίου.

Να προτείνετε σ' ένα μαθητή να μιλήσει μπροστά στο κοινό, στην τάξη, για πέντε λεπτά. Να πει στους συμμαθητές του, ότι θα επιθυμούσε, χωρίς ν' ακολουθήσει αντίρρηση. Άλλοι μαθητές να πάρουν κι αυτοί το λόγο πάνω στο ίδιο θέμα αργότερα.

3. Συνεδριάσεις συλλογισμού.

Χάρη σ' αυτές τις συνεδριάσεις συλλογισμού τα παιδιά έχουν τη δυνατότητα να εργαστούν μαζί. να εκφράζουν τις ιδέες τους χωρίς να φοβούνται ότι θα γελάσουν οι άλλοι μαζί τους ή ότι θα τα κοροϊδέψουν, αλλά και με σεβασμό για τη δημιουργία και την πρωτοτυπία του καθενός. Οι κανόνες πρέπει να' ναι οι ακόλουθοι:

- Να μη γίνει αξιολόγηση των ιδεών που εκφράζονται.
- Να προσπαθήσουν να βρουν όσο πιο πολλές ιδέες μπορούν.
- Όλες οι ιδέες μπορούν να αναπτυχθούν.

Αν μπορείτε και το επιθυμείτε, οργανώστε μια συνεδρίαση κοινή πάνω σ' ένα θέμα. που ανακίνησαν οι ίδιοι οι μαθητές (π.χ. οι διάφοροι τρόποι χρησιμοποίησης των ανακυκλωμένων σκουπιδιών).

Μετά τη συνεδρίαση οι μαθητές θα μπορούσαν ν' αναρωτηθούν για την αξία που αποδίδουν στη δυνατότητα να εκφράσουν μια γνώμη.

για τα ανθρώπινα δικαιώματα

Σχετικά με τη δραστηριότητα

Μετά τη δραστηριότητα αυτή θα μπορείς:

- Να γνωρίζεις κάποιες εκφράσεις από την Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων.
- Να διακρίνεις τα Ανθρώπινα Δικαιώματα με κριτήριο την αξία την οποία υποστηρίζουν
- Να στοχάζεσαι γιατί τα ανθρώπινα δικαιώματα είναι αναγκαία και ποιες ομάδες τα απολαμβάνουν.
- Να συνδέεις τα ανθρώπινα δικαιώματα με τις υποχρεώσεις που απαιτούν

Προτεινόμενη από Αγγελική Τρικαλίτη
(atrikal@otenet.gr)

“Τα δικαιώματα του ανθρώπου είναι αυτά
που κανένας δεν μπορεί να στα πάρει.”

Rene Cassin

Φύλλο εργασίας 6.1

Ανθρώπινα Δικαιώματα

Το Δικαίωμα στην εργασία και τη συμμετοχή στα συνδικάτα	Το δικαίωμα της κατοχής ιδιοκτησίας	Το δικαίωμα στην ανάπαυση και την αναψυχή
Το δικαίωμα στο γάμο και τη δημιουργία οικογένειας.	Ελευθερία στη θρησκευτική πίστη και τις πεποιθήσεις	Ελευθερία από κοινωνικές διακρίσεις.
Δικαίωμα στην Κοινωνικό Νόμο που επιτρέπει αυτό το άρθρο.	Το δικαίωμα στη ζωή, στην ελευθερία και την ασφάλεια	Το δικαίωμα στην ισότητα
Το δικαίωμα στη συμμετοχή σε ελεύθερες εκλογές	Το δικαίωμα στην εκδίκαση από νόμιμους /έμπειρους δικαστές	Το δικαίωμα στην κοινωνική ασφάλεια
Το δικαίωμα να ζεις χωρίς βασανιστήρια και χωρίς υποτιμητική μεταχείριση	Το δικαίωμα να σε αντιμετωπίζουν ως πρόσωπο ενώπιον του νόμου.	Το δικαίωμα σε μια διάφανη δημόσια δίκη
Ελευθερία στη ζωή χωρίς ανάμειξη του κράτους ή άλλων προσώπων στα Ανθρώπινα Δικαιώματα	Το δικαίωμα συμμετοχής στην πολιτιστική ζωή της Κοινότητας.	Το δικαίωμα να ζεις χωρίς σκλαβιά
Ελεύθερη διακίνηση αλληλογραφίας και ανταλλαγής μηνυμάτων	Το δικαίωμα στις ειρηνικές Συγκεντρώσεις και Ενώσεις	Το δικαίωμα να ζεις σε ανεκτά επίπεδα διαβίωσης
Το δικαίωμα Ασύλου σε άλλες χώρες σε περίπτωση διακρίσεων και βασανιστηρίων	Το δικαίωμα στην ελεύθερη μετακίνηση εξόδου και εισόδου από τη χώρα	Το δικαίωμα της αθωότητας μέχρι να αποδειχθεί η ενοχή.
Το δικαίωμα της ισότητας απέναντι στο νόμο	Το δικαίωμα στη μόρφωση και την εκπαίδευση	Το δικαίωμα να ανήκεις σε μία εθνότητα και το δικαίωμα να την αλλάξεις.
Τα καθήκοντα της Κοινότητας για ελεύθερη και πλήρη ανάπτυξη	Ελευθερία στη γνώμη και την ενημέρωση	Το δικαίωμα να ζεις χωρίς προκαταλήψεις, συλλήψεις και απελάσεις.

Τα ανθρώπινα δικαιώματα στα σχολεία του κόσμου

Σχετικά με τη δραστηριότητα

Η δραστηριότητα μπορεί επίσης να υλοποιηθεί αφού η ομάδα έχει εξοικειωθεί με τη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.

Ο εκπαιδευτικός μπορεί να επιλέξει κάποιες από τις περιπτώσεις από αυτές που παρουσιάζονται παρακάτω, για να τις δουλέψει με την ομάδα/τάξη του, ανάλογα με τα δικαιώματα που θέλει να εστιάσει, με σχετικά προβλήματα που εμφανίζονται ενδεχομένως στο σχολείο, κ.ό.κ.

Όλες οι περιπτώσεις που παρουσιάζονται είναι αληθινά περιστατικά και έχουν καταγραφεί μετά από έρευνες σε σχολεία σε Αφρική, ΗΠΑ και Ευρώπη.

Πρόκειται για δραστηριότητα που στηρίζεται στη «μελέτη περιπτώσεων» (case study) και ανάλογα με την ευχέρεια του εκπαιδευτικού και της ομάδας μπορεί να επεκταθεί σε παιχνίδι ρόλων, κ.ά.

The European Convention on
Human Rights: Starting points for
Teachers, Council of Europe, 2007
Μετάφραση & προσαρμογή δρα-
στηριότητας: Βίκυ Μαλωτίδη,
info@medies.net

Οδηγίες

Τα ανθρώπινα δικαιώματα στα σχολεία του κόσμου

Ηλικίες: Μαθητές Β/μιας

Διάρκεια: 1 – 2 συναντήσεις της ομάδας

Στόχοι

Να διερευνήσουν τους λόγους για τους οποίους παραβιάζονται τα δικαιώματα στη σχολική ζωή.

Να εντοπίσουν τρόπους με τους οποίους μπορούν να προασπίζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα στο σχολείο.

Να διερευνήσουν την προσωπική τους στάση απέναντι στην τήρηση των δικαιωμάτων στη σχολική τους ζωή.

Εργαλεία - Υλικά: Χαρτιά, μολύβια, Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

1. Μοιράζουμε στην ομάδα φωτοτυπίες με τις περιπτώσεις που παρουσιάζονται παρακάτω. Τονίζουμε ότι όλες οι περιπτώσεις προέρχονται από έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί σε σχολεία στις τρεις ηπείρους: Αφρική, ΗΠΑ και Ευρώπη.

2. Σε μικρές ομάδες (2-3 άτομα) οι μαθητές μελετούν τις περιπτώσεις και συζητούν την εντύπωση που τους έκαναν.

3. Κάθε ομάδα επιλέγει να δουλέψει με 1 ή 2 περιπτώσεις - ανάλογα με το διαθέσιμο χρόνο. Χρειάζεται να εστιάσει σε θέματα όπως:

α) Ποιοι παρουσιάζονται στο επεισόδιο και τι στάση έχει ο καθένας;

β) Ποια είναι τα συναισθήματά τους;

γ) Ποια δικαιώματα θεωρείτε ότι παραβιάζονται στην περίπτωση;

δ) Για ποιους λόγους νομίζετε ότι παραβιάζονται αυτά τα δικαιώματα;

ε) Τι πιστεύετε ότι πρέπει να γίνει ώστε να αποφεύγεται μια τέτοια κατάσταση;

στ) Ποιοι χρειάζεται να δράσουν και με ποιους τρόπους ώστε να αποφευχθεί μια τέτοια κατάσταση;

Π.χ. πως θα μπορούσαν να δράσουν οι γονείς ή πως οι συμμαθητές;

ζ) Τι εξέλιξη θα είχε η ιστορία αν τη συνέχιζες;

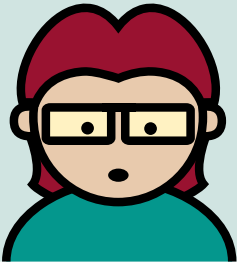
η) Αποδώστε την ιστορία σε ένα παιχνίδι ρόλων.

θ) Να συγκρίνετε την περίπτωση με την κατάσταση που επικρατεί στο σχολείο σας. Εντοπίζετε κάποιες ομοιότητες και διαφορές, και ποιες;

ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΣΧΟΛΕΙΑ ΣΕ ΑΦΡΙΚΗ, ΗΠΑ και ΕΥΡΩΠΗ

1. Ο/η δάσκαλος/α στο Δημοτικό σχολείο προσέβαλε, χειροδίκησε και απέβαλε τους μαθητές επειδή δεν είχαν σκουπίσει την τάξη πριν εκείνος/η έρθει.
2. Τα κορίτσια δέχονται περιφρονήσεις και προσβολές από τα αγόρια.
3. Ένας μαθητής με παραπάνω σωματικό βάρος γίνεται περίγελος από τους συμμαθητές του.
4. Τα μεγαλύτερα παιδιά παίρνουν το χαρτζιλίκι των μικρότερων.
5. Οι μαθητές κοροιδεύουν συνεχώς τον εκπαιδευτικό και δεν του επιτρέπουν να κάνει το μάθημα.
6. Ο εκπαιδευτικός αποκαλεί τους μαθητές τους «βλάκες» και ειρωνεύεται όσους αντιμετωπίζουν δυσκολίες.
7. Ο διευθυντής υποστηρίζει μόνο τους εκπαιδευτικούς, κάθε φορά που προκύπτει κάποια διαφωνία μεταξύ εκπαιδευτικών και μαθητών.
8. Ένας εκπαιδευτικός έβαλε ταινία στο στόμα μιας οκτάχρονης μαθήτριας επειδή μίλησε χωρίς να πάρει το λόγο.
9. Ένας μεγάλος αριθμός μαθητών δεν πήγε μια μέρα στο σχολείο λόγω μιας μεγάλης θρησκευτικής γιορτής την οποία γιόρτασαν. Για εκείνη την μέρα, αυτοί οι μαθητές πήραν «0» επειδή ο εκπαιδευτικός αποφάσισε να βάλει διαγώνισμα.
10. Ο διευθυντής του σχολείου δίστασε να τιμωρήσει τους μαθητές που προσέβαλαν έναν εκπαιδευτικό την ώρα που έκανε τη διδασκαλία του.
11. Μια εννιάχρονη μαθήτρια τιμωρήθηκε με το να γράψει είκοσι φορές «Δεν μπορώ να γελάω στο σχολείο».
12. Ο διευθυντής του σχολείου ζήτησε από ένα μαθητή που έκανε μια κλοπή να ομολογήσει την πράξη του μπροστά σε όλοκληρο το σχολείο που θα συγκεντρωθεί ειδικά για το σκοπό αυτό στην αίθουσα τελετών.
13. Στον διευθυντή του σχολείου δεν αρέσει που τα αγόρια πιάνουν τα μαλλιά τους. Μια μέρα κάνοντας ένα αστεειεύμενος με ένα μαθητή του έκοψε τα μαλλιά στην πραγματικότητα.
14. Οι μουσουλμάνες μαθήτριες που αρνήθηκαν να αποχωριστούν τη μαντήλα τους διώχτηκαν από το σχολείο.
15. Το Δεκέμβριο μια μαθήτρια τιμωρήθηκε γιατί χρησιμοποίησε την τουαλέτα των εκπαιδευτικών. Οι τουαλέτες των μαθητών βρίσκονται έξω από κτίριο και δεν έχουν θέρμανση.
16. Ένας εκπαιδευτικός βρήκε το αυτοκίνητό του στο πάρκινγκ του σχολείου καλυμένο με γκράφιτι και με τα λάστιχα σκασμένα.

Τα ανθρώπινα δικαιώματα στο σχολείο μου

Σχετικά με τη δραστηριότητα

Η δραστηριότητα μπορεί να υλοποιηθεί αφού η ομάδα έχει γνωρίσει και έχει «δουλέψει» τη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα. Οι μαθητές αξιολογούν την «απόδοση» του σχολείου τους στην «κλίμακα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων». Όλες οι ερωτήσεις συνδέονται με το δικαίωμα στην εκπαίδευση (Άρθρο 26 της Διεθνούς Διακήρυξης).

Οι ερωτήσεις είναι προτεινόμενες και συνδέονται με διάφορα δικαιώματα, άμεσα ή έμμεσα. Η ομάδα μπορεί να εμπλουτίσει και γενικότερα, να τροποποιήσει το ερωτηματολόγιο.

Η συζήτηση που ακολουθεί βοηθά στη διερεύνηση σχετικών θεμάτων ιδιαίτερου ενδιαφέροντος και προβληματισμού των ίδιων των μαθητών που μπορεί να οδηγήσει στην κατάστρωση ενός σχεδίου δράσης και πάλι από τους ίδιους.

Η δραστηριότητα ενδεχομένως να φαίνεται «φιλόδοξη». Όμως, είναι ιδιαίτερα σημαντικό ότι προϋποθέτει την υποστήριξη και τη συνεργασία όλης της σχολικής κοινότητας.

The European Convention on
Human Rights: Starting points for
Teachers, Council of Europe, 2007
Μετάφραση & προσαρμογή δρα-
στηριότητας: Βίκυ Μαλωτίδη,
info@medies.net

Ηλικίες : Μαθητές Β/μιας

Διάρκεια : 1 μήνας - περίπου 4 συναντήσεις

1η : Συμπλήρωση και συζήτηση του ερωτηματολογίου από την ίδια την ομάδα/τάξη

2η : Προετοιμασία & διεξαγωγή δημοσκόπησης στο σχολείο

3η : Συγκέντρωση & καταμέτρηση των αποτελεσμάτων

4η : Εξαγωγή συμπερασμάτων & κατάστρωση σχεδίου δράσης.

Στόχοι: Να διερευνήσουν την κατάσταση του σχολείου σχετικά με το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων . Να διερευνήσουν την προσωπική τους στάση απέναντι στην τήρηση των δικαιωμάτων στη σχολική τους ζωή. Να διαπιστώσουν τις ευθύνες τους ως προς το σεβασμό των δικαιωμάτων. Να καλλιεργήσουν δεξιότητες σχετικές με τη διεξαγωγή δημοσκόπησης.

Εργαλεία - Υλικά: Χαρτιά, μολύβια, Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, υπολογιστικό φύλλο (για την εξαγωγή των αποτελεσμάτων της έρευνας)

1. Η ομάδα κάνει μια δημοσκόπηση για «Τα ανθρώπινα δικαιώματα στο σχολείο μας» χρησιμοποιώντας το ερωτηματολόγιο που προτείνεται παρακάτω.

2. Προτού διεξάγουν τη δημοσκόπηση στους μαθητές του σχολείου τους, καλό είναι να συμπληρώσουν οι ίδιοι το ερωτηματολόγιο.

Εναλλακτικά το ερωτηματολόγιο μπορεί να παρουσιαστεί από τον εκπαιδευτικό στον πίνακα/χαρτοπίνακα και να συμπληρωθεί ομαδικά. Ο εκπαιδευτικός θα σημειώνει τις απαντήσεις του/της καθένα/μιας ξεχωριστά. Στο τέλος, εκπαιδευτικός και ομάδα βγάζουν μαζί τα αποτελέσματα. Σε περίπτωση που η ομάδα επιθυμεί να διατηρήσει την ανωνυμία της, τότε βέβαια, τα ερωτηματολόγια συμπληρώνονται από τον καθένα ξεχωριστά.

3. Παρατηρήστε, σχολιάστε και αξιολογήστε τα αποτελέσματα της έρευνάς σας. Συζητήστε θέματα όπως:

A) Σε ποια ζητήματα φαίνεται να είναι το σχολείο σας σύμφωνο με τα ανθρώπινα δικαιώματα και να προωθεί και τις αρχές που τα διέπουν;

B) Σε ποια ζητήματα φαίνεται να αντιμετωπίζει προβλήματα το σχολείο; Ποια ανθρώπινα δικαιώματα είναι εκείνα που σας προβληματίζουν περισσότερο;

Γ) Θεωρείτε ότι εσείς προσωπικά ή ως ομάδα/τάξη έχετε συμβάλει με κάποιο τρόπο στη δημιουργία ή/και τη συνέχιση της κατάστασης του σχολείου σας – σε σχέση πάντα με τα ανθρώπινα δικαιώματα - όπως φαίνεται από την έρευνά σας;

π.χ. με το να συμπεριφέρεστε με κάποιο συγκεκριμένο τρόπο σεβόμενοι κάποιο δικαίωμα, να αγνοείτε κάποια συμπεριφορά που παραβιάζει ένα δικαίωμα, να μην αναφέρετε ή να αναφέρετε συγκεκριμένα περιστατικά, κ.ο.κ.

Δ) Το δείγμα που απάντησε το ερωτηματολόγιο ήταν αντιπροσωπευτικό του πληθυσμού του σχολείου σας; (σε αριθμό, φύλο, τάξεις, κ.λπ.)

Ε) Τι χρειάζεται να αλλάξει στο σχολείο ώστε να βελτιωθούν τα σημεία που εντοπίσατε μέσα από την έρευνα ότι είναι προβληματικά;

Προτείνετε και συζητήστε ποιες δράσεις μπορείτε να αναλάβετε ως ομάδα και ως σχολείο γενικότερα, για να ενισχύσετε το προφίλ του σχολείου σας ώστε να προωθεί το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και να εφαρμόζει στην πράξη την τήρησή τους.

4. Σταθείτε και σχολιάστε την ερώτηση 12, που δίνει έμφαση στη σημασία της προσωπικής συμπεριφοράς και της ανάληψης των ευθυνών μας. Σκεφτείτε τι μπορείτε να κάνετε ως ομάδα για να βελτιώσετε το προφίλ του σχολείου σας σχετικά με τον έμπρακτο σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (εντοπίστε δικαιώματα και υποχρεώσεις). Καταγράψτε τις πρωτοβουλίες και τις συμπεριφορές που αναφέρετε. Συζητήστε και διαπραγματευτείτε τις δράσεις αυτές, έτσι ώστε να διαμορφώσετε ένα «Σχέδιο Δράσης» για την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο σχολείο σας.

ΠΡΕΠΕΙ
ΝΑ ΜΕΓΑΛΩΣΩ!

Σχετικά με τη δραστηριότητα

Τροφή και πόσιμο νερό σε επάρκεια

Μεταξύ του 1950 και του 1985 η παραγωγή σιτηρών στον κόσμο αυξήθηκε πιο γρήγορα από τον πληθυσμό. Στην Ευρώπη η παραγωγή του κρέατος τριπλασιάστηκε, ενώ αυτή του γάλακτος σχεδόν διπλασιάστηκε.

Εντούτοις, παρ' όλη αυτή την αφθονία, η πείνα και η κακή διατροφή είναι πολύ διαδεδομένες στις περισσότερες περιοχές των αναπτυσσόμενων χωρών. Σε παγκόσμια κλίμακα περισσότεροι από 750 εκατομμύρια άνθρωποι δε μπορούν να τραφούν αρκετά, για να μπορούν να ζήσουν μια ζωή παραγωγική. Το πρόβλημα δεν εντοπίζεται πάντως στην έλλειψη αγροτικών πόρων, αλλά στην έλλειψη πολιτικών καταλλήλων, ώστε να εξασφαλίσουν την επαρκή παραγωγή ενός προϊόντος διατροφής εκεί όπου χρειάζεται, για να προσφέρει στους φτωχούς αγροτικούς πληθυσμούς τα μέσα να ζήσουν. Η άνιση κατανομή των αγαθών, η ανεργία και η υποαπασχόληση αποτελούν τον πυρήνα του προβλήματος της πείνας σε πολλές χώρες. Ως συνήθως, σε περίοδο κρίσης τα παιδιά είναι που πληρώνουν πάντα ακριβά.

Η Διεθνής Δεκαετία των Ηνωμένων Εθνών (1981-1990) για το πόσιμο νερό και την εξυγίανση επέλεξε μεγάλη πρόοδο. Εντούτοις, ο στόχος για το πόσιμο νερό δε θα επιτευχθεί μέχρι το τέλος αυτής της δεκαετίας. Στις αγροτικές περιοχές του αναπτυσσόμενου κόσμου το 60% των οικογενειών δε διαθέτει πόσιμο νερό και το 85% δεν έχει αποχωρητήρια.*

Η έλλειψη πόσιμου νερού και αποχωρητηρίων είναι η άμεση αιτία πολλών ασθενειών που ενδημούν, όπως είναι η διάρροια και οι διάφορες μορφές μολύνσεων από παράσιτα.

* UNICEF, Η κατάσταση των Παιδιών στον Κόσμο, 1989

Το δικαίωμα για τροφή, υγεία, ασφάλεια

Δραστηριότητες Προτεινόμενες από Λένα Κρητικού (elkritiku@sch.gr), προσαρμοσμένες από «Τα δικαιώματα των παιδιών του κόσμου: Ένα εγχειρίδιο Εκπαίδευσης για την Ανάπτυξη», UNICEF, 1990

Resource sheet 6.4

Buzz Off!

Σχετικά άρθρα της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού

Το δικαίωμα για ζωή: άρθρο 6.

Το αναφαίρετο δικαίωμα για ζωή και η υποχρέωση του κράτους να εξασφαλίσει την επιβίωση και την ανάπτυξη του παιδιού.

Υγεία και ιατρικές υπηρεσίες: άρθρο 24.

Το δικαίωμα του παιδιού να απολαμβάνει καλή υγεία, ιατρικές φροντίδες, με ιδιαίτερη έμφαση στις στοιχειώδεις ιατρικές παροχές, στις υπηρεσίες πρόληψης καθώς και στη μείωση της παιδικής θνησιμότητας. Η υποχρέωση του κράτους να ευνοεί την κατάργηση παραδοσιακών συνηθειών, που είναι βλαβερές για την υγεία του παιδιού.

Κοινωνική ασφάλεια: άρθρο 26.

Το δικαίωμα του παιδιού ν' απολαμβάνει κοινωνική ασφάλιση.

Βιοτικό επίπεδο: άρθρο 27.

Το δικαίωμα του παιδιού για ένα ανεκτό βιοτικό επίπεδο, η πρωταρχική ευθύνη των γονέων να του το εξασφαλίσουν και η υποχρέωση του κράτους να ενεργήσει, ώστε αυτές οι ευθύνες ν' αναληφθούν σωστά.

ΚΕΙΜΕΝΟ ΠΟΥ ΠΡΟΟΡΙΖΕΤΑΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ

Mosquito device divides opinion. Extract from BBC News Website⁸

A high-pitched device that is generally only heard by people under the age of 25 and used to disperse groups of youths is causing controversy. Amid calls in England and Scotland for a ban on the Mosquito device, a shopkeeper and a teenager give their points of view.

Robert Gough, Shopkeeper

"The device has dramatically reduced the problem." says Mr Gough. Robert Gough runs a Spar convenience store in Barry, south Wales. His was the first premises to use the Mosquito device.

"We have had the Mosquito for two years. It was tested here. The problem we have is large gangs of youths that congregate in the entrance way – hanging around, drinking, and I know other [drugs] can be involved. It ranges from them being annoying to intimidating customers and staff to outright physical assault...The Mosquito has reduced the problem massively. It still happens, but nowhere near the same

Φύλλο εργασίας 9.1

ΚΕΙΜΕΝΟ ΠΟΥ ΠΡΟΟΡΙΖΕΤΑΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ

Μια καλή υγεία εξαρτάται από το αν είναι διαθέσιμη η κατάλληλη διατροφή σε επαρκή ποσότητα. Πολλά προβλήματα υγείας έχουν την αφετηρία τους στις ελλείψεις τροφών, από τις οποίες υποφέρουν όλες οι αναπτυσσόμενες χώρες, και περισσότερο οι περιοχές με χαμηλό εισόδημα. Σ' αυτές τις τελευταίες είναι δυνατό να καλυτερεύσει η υγεία δια της διατροφής, με την επίτευξη πολιτικής, που θα ευνοήσει μια αφθονότερη παραγωγή τροφίμων φθηνών και θρεπτικών, που οι φτωχοί συνηθίζουν, όπως είναι τα ολικά σιτηρά και τα λαχανικά -ρίζες. Εξάλλου στον αναπτυσσόμενο κόσμο τα δυσάρεστα προβλήματα κακής υγείας είναι στενά συνδεδεμένα με το περιβάλλον και τη φτώχεια. Είναι δυνατή η αντιμετώπιση πολλών ασθενειών όχι μόνο μέσω θεραπευτικών επεμβάσεων αλλά επίσης με καλύτερο εφοδιασμό σε πόσιμο νερό, επαρκέστερη υγιεινή και ιατρική ενημέρωση. Στις αναπτυσσόμενες χώρες ο αριθμός των πηγών νερού, που είναι διαθέσιμες, είναι συχνά πολύ καλύτερη ένδειξη από τον αριθμό κλινών στα νοσοκομεία. Οι φροντίδες για τη μητρική και παιδική υγεία έχουν πρωταρχική σπουδαιότητα. Σ' αυτόν τον τομέα τα αποφασιστικά μέσα είναι αναλογικά ελάχιστα δαπα-νηρά, αν και έχουν αξιόλογη συμβολή πάνω στην υγεία και την ευημερία. Ένα οργανωμένο σύστημα από εθελόντριες γυναίκες, στις οποίες έχει δοθεί επιμόρφωση, ο αντιτετανικός εμβολιασμός και η προφύλαξη απ' όλες τις μολύνσεις που σχετίζονται με τον τοκετό, καθώς και μέσα καλής διατροφής, αποτελούν μέτρα κατάλληλα, που θα περιορίσουν κατά τρόπο θεαματικό τη μητρική θνησιμότητα. Εξάλλου προγράμματα χαμηλού κόστους, για εμβολιασμό, εκμάθηση και εφαρμογή της θεραπείας της διάρροιας καθώς και προγράμματα που ενθαρρύνουν το μητρικό θηλασμό (που ευνοεί τη μείωση της γονιμότητας) συμβάλλουν επίσης σε σημαντική αύξηση της παιδικής επιβιωσιμότητας.

Κάθε παιδί δικαιούται να απολαμβάνει ένα βιοτικό επίπεδο τέτοιο, που να επιτρέπει την πλήρη σωματική, νοητική, πνευματική, κοινωνική και ηθική του ανάπτυξη.

Στους γονείς ή στα άλλα πρόσωπα, που είναι υπεύθυνα για το παιδί, αναπόκειται να εξασφαλίσουν τις κατάλληλες συνθήκες ζωής για την ανάπτυξη του παιδιού. Εν ανάγκη το κράτος θα πρέπει να βοηθήσει τους γονείς. Κάθε παιδί δικαιούται να έχει κοινωνική ασφάλεια, δηλαδή να έχει μια κατάλληλη κατοικία, να διατρέφεται, να ντύνεται και να έχει ιατρική περίθαλψη.

Μέχρι το τέλος του αιώνα μας το μισό περίπου του πληθυσμού της Γης θα κατοικεί σε μικρές ή μεγάλες πόλεις ή σε απέραντες μεγαλουπόλεις. Σε πολλές αναπτυσσόμενες χώρες οι πόλεις αναπτύχθηκαν πολύ περισσότερο απ' ό,τι μπορούσε κανείς να φαντασθεί πριν από λίγες δεκαετίες και με ρυθμό χωρίς προηγούμενο στην ιστορία.

Πάρα πολύ λίγες είναι οι κυβερνήσεις του αναπτυσσόμενου κόσμου που διαθέτουν τη δύναμη, τα εφόδια και το ειδικευμένο προσωπικό που θα τους χρειαστούν, για να προμηθεύσουν σ' έναν πληθυσμό με πλήρη ανάπτυξη τα εδάφη, τις υπηρεσίες και τις απα-ραίτητες ανέσεις για μια ανθρώπινη και αξιοπρεπή ζωή: πόσιμο νερό, συστήματα εξυγίανσης, δημόσια σχολεία και μέσα μεταφοράς. Σε πάρα πολλές χώρες της Αφρικής και της Ασίας, η δομή των κυβερνήσεων παραμένει εκείνη της αποικιακής περιόδου που δημιουργήθηκε για τις ανάγκες πληθυσμών με αγροτική υφή. Δεν έγινε ποτέ πρόβλεψη, για ν' αντιμετωπιστεί μια γρήγορη αστικοποίηση ή για να διοικηθούν πόλεις με πολλά εκατομμύρια κατοίκους.

Πολλές πόλεις του βιομηχανικού κόσμου αντιμετωπίζουν υποβάθμιση των υποδομών και του περιβάλλοντος τους, υποβάθμιση του κέντρου των πόλεων και κατάρρευση του θεσμού της γειτονιάς. Αν δεν αντιδράσουμε, οι άνεργοι, οι γέροντες καθώς και οι εθνικές και φυλετικές μειονότητες θα αιχμαλωτισθούν στο φαύλο κύκλο του ξεπεσμού και της αθλιότητας.

Κοινωνική επιστράτευση σημαίνει να παραχωρείται στους κοινούς ανθρώπους η γνώση και η εξουσία, για να λαμβάνουν αποφάσεις, που έχουν άμεση σχέση με τη ζωή τους. Έχοντας περιοριστεί στις δικές τους δυνάμεις, οι φτωχοί πολλών πόλεων του αναπτυσσόμενου κόσμου οργανώθηκαν, για ν' αντιμετωπίσουν τις ελλείψεις των υπηρεσιών, που τους παρέχει η τοπική διοίκηση.

Κατ' αυτόν τον τρόπο κοινοτικές ομάδες επιστρατεύονται και οργανώνονται, για να συλλέξουν χρήματα ή για να βάλουν σε εφαρμογή την αλληλοβοήθεια, και να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα ασφάλειας, περιβάλλοντος και υγείας στις γειτονικές τους συνοικίες. Αυτό το είδος συμμετοχής στην κοινότητα προ-ετοιμάζει τα παιδιά για τη ζωή του ενηλίκου.

Στην Κολομβία όλο το εκπαιδευτικό σύστημα επιστρατεύτηκε, για να προωθήσει την υγιεινή ανάπτυξη των παιδιών του έθνους. Οι έννοιες της επιβίωσης και της ανάπτυξης ενσωματώθηκαν στα εκπαιδευτικά προγράμματα. Στις αστικές περιοχές τα παιδιά της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης επιμορφώνονται, για να γίνουν «σύμβουλοι υγείας». Αφού μελετήσουν το εγχειρίδιο υγείας στο όγδοο και ένατο έτος, τα παιδιά διαθέτουν 30 ώρες για επισκέψεις σε τρεις οικογένειες τουλάχιστον. Μοιράζουν άλατα ενυδάτωσης από το στόμα και ενημερωτικά φυλλάδια για την υγεία.

Φύλλο εργασίας 9. 2

ΚΕΙΜΕΝΟ ΠΟΥ ΠΡΟΟΡΙΖΕΤΑΙ ΓΙΑ ΤΟΝ ΜΑΘΗΤΗ

Μελέτη περιστατικού: Η μικρή Λουκία της νήσου Νέγκρος (10-15 ετών, άνω των 15 ετών)

Η Λουκία ντε λα Κρουζ, ένα κοριτσάκι 5 ετών, ζούσε με τους γονείς της σε μια φυτεία ζάχαρης, μια χασιέντα (αγρόκτημα), στη νήσο Νέγκρος, στις Φιλιππίνες.

Η Νέγκρος είναι ένα από τα 7.000 νησιά, που αποτελούν τις Φιλιππίνες. Αυτά τα νησιά ανήκαν στην Ισπανία για 300 χρόνια. Το 1898, όταν οι Ηνωμένες Πολιτείες κήρυξαν τον πόλεμο στην Ισπανία, οι Φιλιππίνες εξεγέρθηκαν ενάντια στην ισπανική κατοχή και διακήρυξαν την ανεξαρτησία τους στις 12 Ιουνίου 1898. Όμως οι Ηνωμένες Πολιτείες κατέλαβαν τη χώρα και την υπέταξαν στην κυριαρχία τους μέχρι το 1946, οπότε οι Φιλιππίνες απέκτησαν επιτέλους την ανεξαρτησία τους. Εντούτοις η χώρα αυτή διατηρεί στενούς δεσμούς με τις Ηνωμένες Πολιτείες.

Οι κάτοικοι της νήσου Νέγκρος υφίστανται ακόμη την επίδραση του αποικιακού καθεστώτος. Κατά τον 19ο αιώνα, η ζήτηση ζάχαρης από τις Φιλιππίνες αυξήθηκε γρήγορα και οι εξαγωγές προς την Ευρώπη ήταν σημαντικές.

Αργότερα οι Ηνωμένες Πολιτείες άρχισαν επίσης να εισάγουν μεγάλες ποσότητες ζάχαρης από τις Φιλιππίνες. Λίγο λίγο όπως και άλλα νησιά της χώρας, η νήσος Νέγκρος αναγκάστηκε να διαθέσει όλα τα εδάφη της στις φυτείες ζάχαρης και να εισάγει το σύνολο των μέσων διατροφής της.

Η οικογένεια ντε λα Κρουζ, όπως και οι περισσότεροι κάτοικοι του νησιού, εργάζεται για έναν ιδιοκτήτη φυτείας, τον κύριο Νόλαν. Ζει στα κτήματα του και εξαρτάται εντελώς απ' αυτόν σ' ό,τι αφορά την εργασία. Δεν έχει ηλεκτρικό και μοιράζεται μια πηγή νερού με 50 άλλες οικογένειες. Ο κύριος Νόλαν δεν πλήρωσε ποτέ καλό ημερομίσθιο και η οικογένεια είναι συνεχώς χρεωμένη, γιατί πρέπει ν' αγοράζει όλα τα είδη διατροφής από το μαγαζί της φυτείας. Κι εφόσον δεν υπάρχει εργασία, κάθε χρόνο από το Μάιο μέχρι το Σεπτέμβριο, τα χρέη προς το μαγαζί αυξάνονται.

Το 1984, το σύστημα αυτό κατέρρευσε, γιατί η τιμή της ζάχαρης στην παγκόσμια αγορά κατρακύλησε θεαματικά. Το 1982 η τιμή της ζάχαρης ήταν 28,66 σεντς Ηνωμένων Πολιτειών η λίβρα. Το 1984 έπεσε στα 3.52 σεντς η λίβρα. Η αιτία αυτής της πτώσης ήταν το γεγονός ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες και άλλες δυτικές χώρες άρχισαν να παράγουν οι ίδιες ζάχαρη. Η Δύση παράγει σήμερα ζάχαρη και τεχνητά γλυκαντικά από τεύτλα και καλαμπόκι που παράγονται επί τόπου.

Εξαιτίας της πτώσης των τιμών δεν ήταν πια συμφέρον να καλλιεργήσει κανείς το ζαχαροκάλαμο. Στη νήσο Νέγκρος όπου 200.000 εργάτες και οι οικογένειές τους εξαρτιόνταν από τις φυτείες ζάχαρης, έπεσε, δυστυχία. Έλειψε η εργασία, καθώς και τα χρήματα για ν' αγοράζουν τρόφιμα, και ο πληθυσμός, κυρίως τα παιδιά, αντιμετώπισαν το φάσμα της πείνας. Το Νοέμβριο του 1985 η Λουκία έφτασε σε τέτοιο σημείο υποσιτισμού, που οι γονείς της πίστεψαν ότι θα πέθαινε. Πολλά άλλα παιδιά πέθαναν. Η UNICEF, το κράτος, οι εκκλησίες και άλλες οργανώσεις άρχισαν μια εκστρατεία, για να θρέψουν τα 140.000 παιδιά της νήσου Νέγκρος, που έπασχαν από υποσιτισμό-οι αρρώστιες ήταν επί θύραις. Προγράμματα συμπληρωματικής διατροφής οργανωμένα από γυναίκες, λειτούργησαν στις διάφορες κοινότητες. Όμως αυτή η συμπληρωματική διατροφή δεν ήταν μια οριστική λύση • έπρεπε να βρεθούν τα μέσα, για να βοηθηθεί ο πληθυσμός να προμηθευτεί την τροφή που χρειαζόταν, εφόσον η εργασία, που του την εξασφάλιζε, σταμάτησε.

Η φανερή λύση ήταν να δοθούν στον πληθυσμό τα μέσα να παράγει ο ίδιος τροφή για οικογενειακή κατανάλωση. Αλλά η γη δεν του ανήκε. Τότε μερικοί ιδιοκτήτες φυτειών δέχθηκαν να καλλιεργούν οι εργάτες τους ένα τμήμα γης, που προοριζόταν άλλοτε για την παραγωγή του ζαχαροκάλαμου • άλλοι αντέδρασαν. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η κυβέρνηση προώθησε νόμους, που υποχρέωναν τους ιδιοκτήτες φυτειών να εκχωρήσουν το 10% της γης τους στους εργάτες, για να καλλιεργήσουν τρόφιμα για οικογενειακή κατανάλωση.

Αυτή η κατάσταση είναι συνηθισμένη σε πολλές χώρες από τις λιγότερο προηγμένες όπου τα πιο κατάλληλα για αγροκαλλιέργεια κτήματα παραχωρούνται σε καλλιέργειες αποδοτικές για τις δυτικές χώρες. Τις ονομάζουν «καλλιέργειες εισοδηματικές», ακριβώς γιατί αποφέρουν συνάλλαγμα μεγάλης αξίας. Αλλά αυτή η κατάσταση ευνοεί την κακή διατροφή των τοπικών πληθυσμών, που δε διαθέτουν τα μέσα, για να βελτιώσουν τη διατροφή τους.

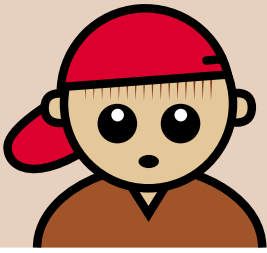
Η μικρή Λουκία της νήσου Νέγκρος

Ακολουθεί ένας κατάλογος από δέκα διαπιστώσεις πάνω στην ιστορία της μικρής Λουκίας

- α) Συγκεντρώστε τις διαπιστώσεις σε δύο κατηγορίες: σ' αυτές που θεωρείτε αληθινές και σ' αυτές που θεωρείτε ψευδείς.
β) Ταξινομήστε τις σύμφωνα με το κατά πόσο προσφέρουν τις καλύτερες λύσεις στο πρόβλημα.

1. Η νήσος Νέγκρος είναι θύμα του αποικιακού της παρελθόντος.
2. Ο κύριος Νόλαν έπρεπε να διασφαλίσει αν οι δικοί του εργάτες θα είχαν τροφή.
3. Είναι συχνά απαραίτητο να προσφύγει κανείς στο Νόμο για να διορθωθούν οι αδικίες.
4. Χωρίς τη βοήθεια της UNICEF και άλλων οργανισμών η μικρή Λουκία θα είχε πεθάνει.
5. Το γεγονός ότι ο κύριος Νόλαν δεν έκανε τίποτε, για να βοηθήσει τους εργάτες του, δεν έχει σημασία, εφόσον η UNICEF το κράτος και η εκκλησία τους φρόντισαν.
6. Ήταν υποχρέωση του κράτους να επέμβει και να αναγκάσει τους ιδιοκτήτες των φυτειών να παραχωρήσουν ένα τμήμα των κτημάτων τους στους εργάτες.
7. Μέχρι τη στιγμή της εξωτερικής επέμβασης, κανείς δε σκέφτηκε ότι τα παιδιά, που ήταν τα αθώα θύματα, είχαν δικαίωμα για τροφή.
8. Οι Ηνωμένες Πολιτείες θα έπρεπε να προμηθεύσουν τρόφιμα στους εργάτες των φυτειών
9. Οι κυβερνήσεις θα έπρεπε να αναλάβουν όλη την ευθύνη για την υγεία και την καλή διατροφή των παιδιών.
10. Ο πληθυσμός της νήσου Νέγκρος υπέφερε από την πείνα και δεν είχε τα μέσα να την αντιμετωπίσει.

Δείτε την ικανότητα

Σχετικά με τη δραστηριότητα

Επισκόπηση

Μια πρακτική δραστηριότητα για να ενθαρρύνει την ενσυναίσθηση απέναντι σε άτομα με αναπηρίες. Μερικά από τα θέματα που τίγονται:

- Οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρίες στην ενσωμάτωσή τους στην κοινωνία.
- Αποδοχή των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες ως ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Σχετιζόμενα δικαιώματα

- Το δικαίωμα να μη δεχόμαστε διακρίσεις.
- Ισότητα στην αξιοπρέπεια και στα δικαιώματα.
- Το δικαίωμα στην κοινωνική ασφάλιση.

Σκοποί

- Να καλλιεργήσει την επίγνωση για τα καθημερινά προβλήματα που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρίες.
- Να αναπτύσσει τη γνώση και τις δεξιότητες για να ανταποκρίνεται κανείς στις ανάγκες των ατόμων με αναπηρίες.
- Να προαχθεί η ενσυναίσθηση και η αλληλεγγύη.

Δείτε την ικανότητα – όχι την ανικανότητα!

Διακρίσεις και Ξενοφοβία, Κοινωνικά Δικαιώματα, Άθληση
Δραστηριότητα προτεινόμενη από τη Βέρα Δηλάρη

Υλικά

Για την εισαγωγή: •

Ένα χαρτί και ένα στίλο για κάθε συμμετέχοντα.

Για το δεύτερο μέρος, ανά ζευγάρι:

- Μια πλαστική σακούλα που θα περιέχει ένα λάχανο, ένα φύλλο μαρουλιού, ένα μολύβι, μια κιμωλία, ένα φύλλο (από δέντρο), ένα χρωματιστό χαρτί κι ένα μπουκάλι ή μεταλλικό κουτί από αναψυκτικό.
- Πανί για να δέσουμε τα μάτια.
- Χαρτί και στίλο .

Για το τρίτο μέρος, ανά ζευγάρι:

- Κάρτες ρόλων.
- Χαρτί και στίλο.

Για το τέταρτο μέρος:

- Αναπηρικές καρέκλες, μια για κάθε οκτώ άτομα.
- Χώρος για να δημιουργηθούν εμπόδια.
(Ένα δεύτερο δωμάτιο θα ήταν προτιμότερο αλλά όχι απαραίτητα αναγκαίο). Εναλλακτικά, πρόσβαση σε εξωτερικούς χώρους θα ήταν μια επιπλέον επιλογή.
- Εμπόδια, όπως, τραπέζια και καρέκλες, κομμάτια ξύλου,

Φύλλο εργασίας 10. 2

Δείτε την ικανότητα - όχι την ανικανότητα

- στοίβες από εφημερίδες κ.λπ.
- Ένα μεγάλο κομμάτι χαρτί ή πίνακας και μαρκαδόροι.
- Ένα χρονόμετρο ή ρολόι.

Προετοιμασία

- Ετοιμάστε τις κάρτες ρόλων. Επιλέξτε κάποιες από τις καταστάσεις που προτείνονται στη δραστηριότητα ή ετοιμάστε δικές σας.
- Αν είναι δυνατόν, ετοιμάστε ένα δεύτερο δωμάτιο για τον αγώνα εμποδίων ή, ακόμα καλύτερα, ετοιμάστε έναν εξωτερικό χώρο για τον αγώνα, που θα τον κάνει πιο ενδιαφέροντα. Αν ετοιμάσετε κάποιον εσωτερικό χώρο, χρησιμοποιήστε τα τραπέζια και τις καρέκλες για να δημιουργήσετε στενά περάσματα και τα κομμάτια ξύλου και τις εφημερίδες για εμπόδια.

Οδηγίες

Η δραστηριότητα αυτή οργανώνεται σε τέσσερα μέρη: Μέρος 1ο, εισαγωγή, μέρος 2ο, η βόλτα με δεμένα μάτια, μέρος 3ο, νοηματική και μέρος 4ο, αγώνας με αναπηρικά αμαξίδια.

Μέρος 1. Εισαγωγή (10 λεπτά)

1. Εξηγήστε ότι η δραστηριότητα εστιάζει σε τρεις συγκεκριμένες κατηγορίες αναπηρίας: τύφλωση, κώφωση και αλαλία, παράλυση.
2. Ζητήστε από τα μέλη της ομάδας να σκεφτούν για μερικά λεπτά πώς θα ήθελαν και πώς δε θα ήθελαν να τους συμπεριφέρονται οι άλλοι, αν είχαν κάποια αναπηρία. Αφήστε τους να γράψουν λέξεις κλειδιά.
3. Ζητήστε τους τώρα να γράψουν τι φοβούνται περισσότερο σε περίπτωση αναπηρίας τους.
4. Όταν τελειώσουν, ζητήστε να γυρίσουν τη σελίδα τους και να ετοιμαστούν για το «βήμα στην πραγματικότητα».

Μέρος 2. Βόλτα με δεμένα μάτια

1. Ζητήστε από τα μέλη της ομάδας να γίνουν ζευγάρια. Μοιράστε τα πανιά για να δέσουν τα μάτια τους. Ένα άτομο από το κάθε ζευγάρι είναι ο/η ανάπηρος/η και το άλλο αυτός/αυτή που τον/την οδηγεί. Είναι ευθύνη του οδηγού να εξασφαλίσει την ασφάλεια του/της ανάπηρου/ης. Μπορούν να απαντούν μόνο σε απλές ερωτήσεις σχετικά με την ασφάλειά τους, όπως με ένα «ναι» ή ένα «όχι».
2. Ζητήστε από τους οδηγούς να κάνουν μια πεντάλεπτη βόλτα με τον/την «ανάπηρο/η» σε όλο τον χώρο, να ανέβουν και να κατέβουν σκαλοπάτια ή να βγουν, αν είναι δυνατό, έξω.
3. Με την επιστροφή τους στον χώρο, αφήστε τους οδηγούς να πάνε τους/τις ανάπηρους/ες στις καρέκλες τους. Αλλά, υπάρχει μια έκπληξη στις καρέκλες τους, μια τσάντα! Τι περιέχει;
4. Οι «τυφλοί/ές» παίκτες/τριες θα πρέπει να αναγνωρίσουν τα αντικείμενα. Η δουλειά των οδηγών είναι να γράψουν τις υποθέσεις τους.
5. Έπειτα, αφήστε τους/τις «τυφλούς/ές» να βγάλουν τα παντάρια από τα μάτια τους και να δουν τα αντικείμενα. Καλέστε τους/τις συμμετέχοντες/ουσες να μοιραστούν τις εμπειρίες και τις εκπλήξεις που ένοιωσαν.
6. Δώστε τους μερικά λεπτά να βγουν από τους ρόλους τους και μετά προχωρήστε με το 3ο μέρος.

Μέρος 3. Νοηματική

1. Ζητήστε από τα ζευγάρια να αλλάξουν ρόλους. Οι οδηγοί είναι τώρα οι ανάπηροι/ες και οι ανάπηροι/ες γίνονται οι οδηγοί. Αυτή τη φορά, όμως, η αναπηρία τους θα είναι ότι δεν μπορούν να μιλήσουν και το άλλο μέλος του ζευγαριού τους θα τους βοηθάει.
2. Μοιράστε μια κάρτα ρόλου σε κάθε ανάπηρο/η παίκτη/τρια. Δεν πρέπει να δείξουν την κάρτα στο άλλο μέλος του ζευγαριού τους. Δώστε ένα κομμάτι χαρτί και ένα στυλό στους βοηθούς.
3. Εξηγήστε ότι οι «ανάπηροι/ες» παίκτες/τριες θα πρέπει να «πουν» το πρόβλημά τους

Φύλλο εργασίας 10.3

Δείτε την ικανότητα - όχι την ανικανότητα

στους βοηθούς τους. Δεν πρέπει να μιλήσουν, να γράψουν ή να ζωγραφίσουν. Οι οδηγοί θα πρέπει να γράψουν τι κατάλαβαν.

4. Όταν ο «ανάπηρος/η» παίκτης/τρια επικοινωνήσει τον ρόλο του, θα πρέπει να αποκαλύψει και τι έγραφε η κάρτα του/της στον/στη βοηθό του. Ζητήστε από τα ζευγάρια να μοιραστούν την εμπειρία τους, τις προθέσεις τους, τα προβλήματα και τους φόβους τους.

Μέρος 4. Ο αγώνας με τα αναπηρικά αμαξίδια

1. Δείτε στους/στις συμμετέχοντες/ουσες τη διαδρομή με τα εμπόδια. Εξηγήστε ότι ο/η νικητής/τρια είναι αυτός/ή που θα κάνει τον γύρο πιο γρήγορα. Θα υπάρχουν ποινές γι' αυτούς/ές που θα πέφτουν στα εμπόδια.
2. Γράψτε τα αποτελέσματα σε ένα χαρτί.
3. Όταν όλοι/ες όσοι/ες το επιθυμούν κάνουν τον αγώνα τους, κάντε ένα μικρό διάλειμμα και προχωρήστε στην ανασκόπηση και στην αξιολόγηση.

Ανασκόπηση και αξιολόγηση

Κάντε ολομέλεια. Ξεκινήστε με την ανασκόπηση των ζευγαριών για τα μέρη 2, 3 και 4 της δραστηριότητας και έπειτα προχωρήστε σε συζήτηση για το τι γνώριζαν οι συμμετέχοντες/ουσες πριν ξεκινήσει η δραστηριότητα και τι έμαθαν με το τέλος της.

1. Ξεκινήστε με τη διαδρομή των «τυφλών». Ζητήστε από αυτούς που είχαν δεμένα τα μάτια τους και αυτούς που έκαναν τους οδηγούς να μοιραστούν την εμπειρία τους:
  - Πώς ένιωσαν κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας;
  - Τι ήταν πιο δύσκολο; Τι ήταν αστειό; Τι τους φόβισε;
  - Πόσο δύσκολο ήταν να δείξουν εμπιστοσύνη και να εμπνεύσουν εμπιστοσύνη;
  - Αναγνώρισαν τα αντικείμενα στην τσάντα; Ποιες αισθήσεις χρησιμοποίησαν; Πόσοι τόλμησαν να ανοίξουν το μπουκάλι/κουτί του αναψυκτικού;
2. Τώρα ξαναδείτε το 3ο μέρος, τη νοηματική:
  - Πώς ένιωσαν κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας;
  - Τι ήταν πιο δύσκολο; Τι ήταν αστειό; Τι τους φόβισε;
  - Ήταν απογοητευτικό να κάνουν νοήματα και να μην γίνονται καταληπτοί;
  - Ήταν απογοητευτικό ή στενόχωρο να μην καταλαβαίνουν;
3. Έπειτα, δείτε τον αγώνα με τα αναπηρικά αμαξίδια:
  - Πώς ένιωσαν μη μπορώντας να μετακινηθούν;
  - Τι ήταν πιο δύσκολο; Τι ήταν αστειό; Τι τους φόβισε;
4. Τώρα επανεξετάστε τους φόβους και τις προσδοκίες των ατόμων στην αρχή της δραστηριότητας. Ζητήστε από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες να δουν τις λέξεις κλειδιά που έγραψαν στην αρχή:
  - Επιβεβαιώθηκαν κάποιοι από τους φόβους τους κατά τη διάρκεια της δραστηριότητας;
  - Τι έκαναν για να βοηθήσουν το άλλο μέλος του ζευγαριού τους;
  - Πώς έγινε αποδεκτή η βοήθεια που προσέφεραν;
  - Πόσο εύκολο ήταν να εκτιμήσουν πόση βοήθεια να δώσουν;
5. Τι τους/τις φόβισε σχετικά με την αναπηρία; Πάνω σε τι στηρίζονται οι φόβοι τους; Έχουν φοβηθεί ποτέ ότι θα μείνουν ανάπηροι/ες από κάποιο ατύχημα ή ασθένεια που είχαν;
6. Τι ήταν αυτό, από όσα έμαθαν σ' αυτή τη δραστηριότητα, που τους προκάλεσε τη μεγαλύτερη έκπληξη;
7. Γνωρίζουν κάποιον/α που είναι είτε τυφλός/ή, βωβός/ή ή μετακινείται με αναπηρικό αμαξίδιο; Πώς είναι η κοινωνική τους ζωή; Πώς τους αντιμετωπίζουν οι άλλοι;
8. Δείτε το περιβάλλον, τα κτήρια, τους δρόμους. Πόσο προσαρμοσμένα είναι προς τους/τις ανάπηρους/ες;
9. Τι πρέπει να γίνει για να διασφαλίσουμε την ισότητα και την αξιοπρέπεια των ατόμων με αναπηρίες;
10. Ανήκουν τα δικαιώματα των αναπήρων στα ανθρώπινα δικαιώματα; Ποια δικαιώματα στην Παγκόσμια Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων είναι σχετικά;

Ημερομηνία κλειδί

3 Δεκεμβρίου
Παγκόσμια Ημέρα Ανθρώπων
με Αναπηρίες

Φύλλο εργασίας 10. 4

Δείτε την ικανότητα - όχι την ανικανότητα

- 11. Τι μπορεί να κάνει το σχολείο σας, η οργάνωσή σας ή το τοπικό κέντρο νέων για να προωθήσει την ισότητα και την αξιοπρέπεια των ατόμων με αναπηρίες;

· Συμβουλές για τους/τις διευκολυντές/τριες

- Μην κάνετε τη διαδρομή με τα εμπόδια, στο μέρος 4, πολύ μεγάλη. 2-3 λεπτά είναι αρκετά, ειδικά αν έχετε μόνο δύο ή τρεις αναπηρικά αμαξίδια, γιατί οι συμμετέχοντες/ουσες θα πρέπει να περιμένουν πολύ και θα βαρεθούν. Μπορείτε να δανειστείτε αναπηρικά αμαξίδια από ένα τοπικό νοσοκομείο ή από κάποια οργάνωση που παρέχει υποστήριξη σε άτομα με κινητικές αναπηρίες. Εναλλακτικά, θα πρέπει να αυτοσχεδιάσετε με άλλου είδους κινητικές αναπηρίες.
- Για παράδειγμα, βάζοντας τους/τις συμμετέχοντες/ουσες να φορέσουν τεράστιες λαστιχένιες μπότες σε λάθος πόδι!

- Το πώς θα διαχειριστείτε αυτή τη δραστηριότητα εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες. Κάντε κατανοητό σε όλους ότι θα συμμετέχουν σε αρκετές προσομοιώσεις της πραγματικότητας και θα έχουν τη δυνατότητα να πειραματιστούν με τις αισθήσεις και τις αντιδράσεις τους για να καταλάβουν τι σημαίνει να είσαι ανάπηρος/η. Εξηγήστε ότι ο σκοπός δεν είναι να κοροϊδέψει ο ένας τον άλλον ή να δημιουργηθεί άγχος και ντροπή. Θα πρέπει να είναι «φυσικοί» και να μην το παρακάνουν. Καθησυχάστε τους λέγοντάς τους ότι κάποιες στιγμές μπορεί να νιώσουν περίεργα αλλά τίποτα κακό δεν θα τους συμβεί.
- Αν δεν έχετε το χρόνο να κάνετε όλες τις προσομοιώσεις, κάντε μία ή δύο. Η εμπειρία του να είσαι με δεμένα τα μάτια είναι, ίσως, η πιο προσωπικά προκλητική και συγκινητική από όλες τις εμπειρίες σε αυτήν τη δραστηριότητα. Αν πρέπει να διαλέξετε ένα μόνο μέρος, είναι προτιμότερο να διαλέξετε αυτό. Αφήστε τα ζευγάρια να αλλάξουν θέσεις για να έχουν όλοι την εμπειρία της αναπηρίας. Θυμηθείτε, όταν αλλάξουν θέση τα μέλη των ζευγαριών, να έχετε διαφορετικά αντικείμενα για αναγνώριση στην τσάντα.

- Αυτή η δραστηριότητα είναι σοβαρή αλλά θα πρέπει να περιμένετε πολλά αστεία περιστατικά. Αφήστε τα να συμβούν. Επέμβετε μόνο όταν κάνουν κάτι που δεν είναι ασφαλές ή όταν γελοιοποιούν την κατάσταση. Θα μπορούσατε αυτό να το συζητήσετε στην ανασκόπηση και στην αξιολόγηση με ερωτήσεις, όπως: Ποτέ κοροϊδεύουμε τα άτομα με αναπηρίες; Ποιοι το κάνουν και γιατί; Πότε είναι εντάξει να κάνεις αστεία για άτομα με αναπηρίες; Ποιο είναι το όριο μεταξύ του χιούμορ και της προσβολής;

· Παραλλαγές

- Μπορείτε να κάνετε προσομοιώσεις με διάφορες αναπηρίες συμπεριλαμβάνοντας και αυτές που δεν είναι ορατές, όπως οι μαθησιακές δυσκολίες. Θα πρέπει, ωστόσο, να είναι όσο το δυνατό πιο κοντά στην πραγματικότητα της ομάδας. Μια προσομοίωση θα μπορούσε να είναι να προσομοιώσετε καταστάσεις αναπηρίας εξαιτίας της ηλικίας. Αυτό θα μπορούσε να συμβάλει στο να αυξήσει την επίγνωση των νέων απέναντι στους ηλικιωμένους και στην έλλειψη αξιοπρεπών συνθηκών διαβίωσης στην τρίτη ηλικία.

· Προτάσεις για συνέχεια

- Αν δουλεύετε με παιδιά, μπορείτε να δείτε το άρθρο 23 από τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, όπου λέει ότι τα παιδιά με αναπηρίες έχουν το δικαίωμα για ιδιαίτερη περίθαλψη, εκπαίδευση και κατάρτιση για να έχουν μια αξιοπρεπή ζωή. Μπορείτε να ζητήσετε από την ομάδα να σκεφτούν άτομα από το κοινωνικό τους περιβάλλον (συμπεριλαμβανομένης και της οικογένειάς τους) που υποφέρουν από κάποια αναπηρία. Μπορούν να ερευνήσουν σε ποιες υπηρεσίες και σε τι είδους μέριμνα έχουν πρόσβαση. Υπάρχουν παιδιά με αναπηρίες στην ομάδα νέων ή στο σχολείο τους; Μπορούν να κάνουν ό,τι και τα υπόλοιπα παιδιά; Αν όχι, γιατί; Αν θέλετε να συζητήσετε πώς ενσωματώνονται τα παιδιά με σωματικές αναπηρίες σ' ένα κέντρο νέων, τότε μια καλή αρχή θα ήταν να κάνετε μια από τις δραστηριότητες από εκπαιδευτικό υλικό του Συμβουλίου της Ευρώπης DOMINO. Δείτε το κεφάλαιο 8.6, Μελέτες περιπτώσεων.
- Μπορείτε, επίσης, να κάνετε ανατροφοδότηση αυτής της δραστηριότητας με το να ζητήσετε από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες να σκεφτούν θετικές σχέσεις που έχουν με άτομα με αναπηρίες. Κάντε μερικούς γύρους από τη δραστηριότητα "The associations game", στο

Φύλλο εργασίας 10.5

Δείτε την ικανότητα - όχι την ανικανότητα

πρώτο μέρος του εκπαιδευτικού υλικού του Συμβουλίου της Ευρώπης “all different all equal”.
Αν η ομάδα θέλει να δει πώς να ανταποκρίνεται στα «καθημερινά» προβλήματα διακρίσεων άλλων μορφών –διακρίσεις λόγω φυλής-, τότε μπορείτε να κάνετε τη δραστηριότητα «Αντιδρώντας στον ρατσισμό» (σελ. 218).

Ιδέες για δράση

Η ομάδα μπορεί να θέλει να βοηθήσει μια ευαίσθητη ομάδα και να ψάξει να βρει τον τρόπο. Συμβουλευτείτε το κεφάλαιο «Αναλαμβάνοντας δράση» για οδηγίες και ιδέες. Είναι σημαντικό να συνεργαστείτε με οργανώσεις που δουλεύουν με άτομα με αναπηρίες και να ξεκινήσετε από τις ανάγκες των αναπήρων, όπως αυτές ορίζονται από τα ίδια τα άτομα με αναπηρίες.

Συμπληρωματικές πληροφορίες

Το επίπεδο της μέριμνας και της διαφύλαξης των δικαιωμάτων των ατόμων με αναπηρίες διαφέρει από χώρα σε χώρα, δίδεται για οικονομικούς λόγους αλλά στην πραγματικότητα για λόγους που μάλλον έχουν να κάνουν με το πόσο σοβαρά βλέπουμε την ισότητα και την κοινωνική αλληλεγγύη. Για παράδειγμα, βοηθήματα ακοής μπορεί να καλύπτονται ή όχι από την ασφάλιση. Μπορεί να υπάρχει ή όχι πρόνοια για μηχανήματα τηλεπικοινωνίας για άτομα με προβλήματα ακοής και, αν κάποιος/α χρειάζεται ηλεκτρικό αναπηρικό αμαξίδιο, σε κάποιες χώρες η πολιτεία μπορεί να το παρέχει, σε κάποιες άλλες όχι.

Πληροφορίες σχετικές με τις διακρίσεις κατά των ατόμων με αναπηρίες μπορείτε να βρείτε στις Βασικές Πληροφορίες στο θέμα Διακρίσεις και Ξενοφοβία (σελ. 367). Πληροφορίες για τους Παραολυμπιακούς Αγώνες μπορείτε να βρείτε στις Βασικές Πληροφορίες στο θέμα: Άθληση και Ανθρώπινα Δικαιώματα (σελ. 428).

Σημείωση: Αυτή η δραστηριότητα προτάθηκε από τη Δρ. Mónika Máday, Πρόεδρο του Common Fate Organisation (Közös Sors Egyesület, μιας Ουγγρικής ΜΚΟ που εργάζεται για την προώθηση της κοινωνικής ενσωμάτωσης των ατόμων με ή χωρίς αναπηρίες). Είναι, επίσης, μέλος του Ουγγρικού Εθνικού Συμβουλίου για υποθέσεις αναπηρίας, που εκπροσωπεί την Ουγγαρία στη Διεθνή Επανάσταση (Rehabilitation International), μια διεθνής εκπαιδεύτρια νέων και μια γυναίκα με ενδιαφέροντα, ανάπηρη από τη γέννησή της.

Φυλλάδια

Κατάσταση 1.

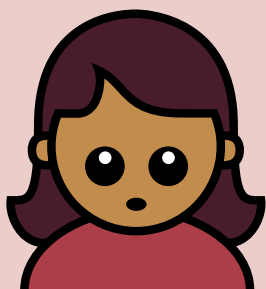
Χωρίς λόγια, προσπαθήστε να εξηγήσετε στον/η φίλο/η σας ότι είστε θύμα βίας. Μια ομάδα από νεαρούς σκίνχεντς (skinheads) σας επιτέθηκαν στο πάρκο, σας έκλεψαν την τσάντα και σας χτύπησαν. Ρωτήστε πού είναι το αστυνομικό τμήμα.

Δεν μπορείτε ούτε να μιλήσετε, ούτε να γράψετε ή να σχεδιάσετε.

Κατάσταση 2.

Είστε σε μια καφετέρια, πιθανόν στο σχολείο ή στην καφετέρια κάποιου από τα Ευρωπαϊκά Κέντρα Νέων. Εξηγήστε στον μάγειρα ότι δεν τρώτε μακαρόνια με κιμά, επειδή είστε χορτοφάγος: όχι μόνο δεν τρώτε κρέας αλλά ούτε γαλακτοκομικά προϊόντα (π.χ. γάλα, αυγά ή τυρί).

Δεν μπορείτε να μιλήσετε, ούτε να γράψετε ή να σχεδιάσετε.

Αυτή δε δουλεύει

Σχετικά με τη δραστηριότητα

Σκοπός:

Η δραστηριότητα στοχεύει να τραβήξει την προσοχή των μαθητών στη διάκριση εις βάρος των γυναικών και να τους ενθαρρύνει να τον αμφισβητήσουν.

Μαθησιακά σημεία:

Η διάκριση κατά των γυναικών αποτελεί παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Δραστηριότητα Προτεινόμενη από Μαλαματή Δίτσιου (malamatid@yahoo.gr), προσαρμοσμένη από το «Εγχειρίδιο για την Εκπαίδευση για τα Ανθρώπινα δικαιώματα», Διεθνής Αμνηστία, 1996)

Τι χρειάζεστε:

1. Την Απλοποιημένη Έκδοση της Οικουμενικής Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.
2. Το κείμενο «Αυτή δε δουλεύει» στην επόμενη σελίδα.
3. Συμβουλές για την εργασία με project από την ενότητα Projects (Σχέδια Εργασίας) (κεφάλαιο Χρήσιμες μέθοδοι διδασκαλίας, Δεύτερο Μέρος).
4. Τον πίνακα ή ένα μεγάλο κομμάτι χαρτί

Πώς να εφαρμοστεί:

- Διαβάστε ή ζητήστε από τους μαθητές να διαβάσουν το κείμενο «Αυτή δε δουλεύει».
- Φτιάξτε μαζί με τους μαθητές μια γρήγορη λίστα με όλες τις εργασίες που έχει να κάνει μια σύζυγος.
- Τώρα καταγράψτε (με καταιγισμό ιδεών) όλους τους λόγους για τους οποίους ο σύζυγος νομίζει ότι η γυναίκα του δε δουλεύει. Ενθαρρύνετε τους μαθητές να σκεφτούν όσο το δυνατόν περισσότερους λόγους για τους οποίους ο σύζυγος μπορεί να νομίζει κάτι τέτοιο. Για παράδειγμα, επειδή η σύζυγος δεν πληρώνεται, ή επειδή νομίζει ότι αυτός δουλεύει σκληρότερα. (για συμβουλές για τον καταιγισμό ιδεών βλέπε στο κεφάλαιο Χρήσιμες μέθοδοι διδασκαλίας, Δεύτερο Μέρος) Διαθέστε περίπου πέντε λεπτά σε αυτό το κομμάτι της δραστηριότητας.
- Τώρα, καταγράψτε (με καταιγισμό ιδεών) όλους τους λόγους για τους οποίους οι ευθύνες της συζύγου αποτελούν δουλειά. Για παράδειγμα, το ότι αυτή δουλεύει όλη μέρα στο σπίτι. Διαθέστε πέντε λεπτά για αυτό το κομμάτι της δραστηριότητας.
- Πείτε στους μαθητές ότι τα Άρθρα 1 και 2 της Οικουμενικής Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ή η περίληψή τους, κάνουν ειδική αναφορά στην ισότητα των φύλων. Διαβάστε αυτά τα άρθρα- είτε την πλήρη είτε την απλοποιημένη έκδοση. (Βλέπε στο Πέμπτο Μέρος αυτού του Εγχειριδίου).
- Ζητήστε από τους μαθητές να χωριστούν σε ζευγάρια. Κάθε ζευγάρι πρέπει να φτιάξει μια λίστα της δουλειάς που πρέπει να γίνεται μέσα και γύρω από το σπίτι τους.
- Μετά από πέντε λεπτά, πηγαίνετε στα ζευγάρια και ζητήστε τους να σας πουν από μια δουλειά ο καθένας έως ότου δεν υπάρχουν άλλες προτάσεις. Γράψτε όλες τις προτάσεις στον πίνακα.
- Ζητήστε από τους μαθητές να σχηματίσουν ομάδες των τεσσάρων ή πέντε ατόμων. Ζητήστε από την κάθε ομάδα να γράψει το δικό της ερωτηματολόγιο για τις δουλειές του σπιτιού. Ο σκοπός των ερωτηματολογίων είναι να μάθουν για τις οικιακές εργασίες στην περιοχή τους. Θα πρέπει να διατυπώσουν τις φράσεις τους με τέτοιο τρόπο ώστε να ανακαλύψουν όσο το δυνατόν περισσότερα στοιχεία για το θέμα από τα άτομα από τα οποία θα πάρουν συνέντευξη. Θα μπορούσαν να συμπεριλάβουν ερωτήσεις όπως:
  - α. Ποιος μαγειρεύει στο σπίτι σας;
  - β. Βοηθούν οι άνδρες και τα παιδιά στις δουλειές του σπιτιού;
  - γ. Πόση ώρα σας παίρνει να κάνετε τις δουλειές του σπιτιού;
  - δ. Έχουν επιπρόσθετες δουλειές να κάνουν οι γυναίκες εκτός από τη φροντίδα του σπιτιού;Το κάθε ερωτηματολόγιο πιθανόν να είναι διαφορετικό. Σαν εναλλακτική λύση, οι μαθητές θα μπορούσαν να δουλέψουν όλοι μαζί για να φτιάξουν ένα κοινό ερωτηματολόγιο.
- Διαθέστε μια βδομάδα στους μαθητές για να διεξάγουν στην κοινότητα την έρευνά τους για τις δουλειές του σπιτιού, χρησιμοποιώντας τα ερωτηματολόγιά τους. Υπενθυμίστε τους να ρωτήσουν και γυναίκες και άνδρες!
- Αφού διεξαχθεί η έρευνα, κάντε ένα μάθημα όπου τα παιδιά θα αναφέρουν τα όσα βρήκαν. Θα μπορούσε να έχει τη μορφή μιας μαθηματικής ανάλυσης των απαντήσεων της έρευνας, ή μιας προφορικής αναφοράς, ή μιας γρήγορης άσκησης του τύπου «Το μπαστούνι που μιλάει» (βλέπε ενότητα Το μπαστούνι που μιλάει στο κεφάλαιο Ποιος, εγώ; - δραστηριότητες για την υπευθυνότητα στο Τρίτο Μέρος για λεπτομέρειες για αυτή τη μέθοδο), όπου ο κάθε μαθητής μπορεί να πει ένα μόνο πράγμα που ανακάλυψε μέσω της έρευνας.
- Κατά τη διάρκεια ή μετά το μάθημα-αναφορά, χρησιμοποιήστε τις παρακάτω ερωτήσεις για να βοηθήσετε τους μαθητές να αναλύσουν τα αποτελέσματά τους:

Ερωτήσεις:

- Ανακαλύψατε κάτι που σας εξέπληξε;
- Τι συναισθήματα σας προκάλεσαν τα όσα ανακαλύψατε;
- Άλλαξαν τα όσα ανακαλύψατε τον τρόπο που σκέφτεστε για τις δουλειές που κάνουν οι γυναίκες; Γιατί/ Γιατί όχι;
- Ανακαλύψατε κάποιες δουλειές που μπορούν να κάνουν μόνο οι άνδρες;
- Ανακαλύψατε κάποιες δουλειές που μπορούν να κάνουν μόνο οι γυναίκες;
- Αγόρια, θα θέλατε να κάνετε όλες τις δουλειές που κάνουν οι γυναίκες; Γιατί/ Γιατί όχι;
- Είναι δίκαιο για τις γυναίκες να κάνουν όλες αυτές τις δουλειές;
- Τι μπορούμε να κάνουμε στην τάξη μας, ή στα σπίτια μας, για να φερόμαστε ισότιμα ο ένας στον άλλο; Ποιες δουλειές μπορούν να γίνουν από τους άνδρες ή από τις γυναίκες; Ποιες δουλειές μπορούν να γίνουν και από τους δύο;

Επιλογές:

- Ως εργασία, ζητήστε από τους μαθητές να υπολογίσουν πόσες ώρες έχει μια βδομάδα και έπειτα να υπολογίσουν πόσες ώρες την εβδομάδα κοιμάται το κάθε μέλος της οικογένειάς τους, πόσες ώρες εργάζεται, ξεκουράζεται, παίζει κ.λ.π. Τα αποτελέσματα μπορούν να ανακοινωθούν σε ένα πίνακα στατιστικής, ή να υπολογιστούν σε ποσοστά. Στη συνέχεια κάντε ερωτήσεις όπως αυτές που περιγράφηκαν παραπάνω για να προσελκύσετε την προσοχή των μαθητών στο βάρος που κουβαλούν οι γυναίκες με τις οικιακές εργασίες και στις διαφορές ανάμεσα στη ζωή των κοριτσιών και των αγοριών. Είναι πιθανό να μην έχουν τα κορίτσια τόσο ελεύθερο χρόνο όσο τα αγόρια. Εστιάστε τη συζήτηση στο αν οι μαθητές πιστεύουν ότι η παρούσα κατάσταση είναι δίκαιη.

Αυτή δεν εργάζεται

«Έχετε πολλά παιδιά;» ρώτησε ο Γιατρός.

«Γεννήθηκαν 16, αλλά έζησαν μόνο τα 9» απάντησε.

«Εργάζεται η γυναίκα σας;»

«Όχι, είναι νοικοκυρά.»

«Καταλαβαίνω. Πώς περνά τη μέρα της;»

«Σηκώνεται στις τέσσερις το πρωί, φέρνει νερό και ξύλα, ανάβει φωτιά και φτιάχνει πρωινό. Έπειτα πηγαίνει στο ποτάμι και πλένει τα ρούχα. Στη συνέχεια πηγαίνει στο κέντρο της πόλης για να πάρει αλεσμένο καλαμπόκι και να αγοράσει ό,τι χρειαζόμαστε από την αγορά. Έπειτα μαγειρεύει το μεσημεριανό φαγητό».

«Εσείς επιστρέφετε στο σπίτι το μεσημέρι;»

«Όχι, όχι. Αυτή μου φέρνει το γεύμα στα χωράφια, περίπου τρία χιλιόμετρα από το σπίτι.»

«Και τι γίνεται μετά από αυτό;»

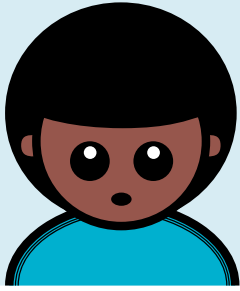
«Η γυναίκα μου φροντίζει τις κότες και τα γουρούνια. Και φυσικά φροντίζει τα παιδιά όλη μέρα. Μετά ετοιμάζει το βραδινό φαγητό έτσι ώστε να είναι έτοιμο όταν φτάσω στο σπίτι.»

«Πηγαίνει για ύπνο μετά το δείπνο;»

«Όχι, εγώ πηγαίνω. Αυτή έχει να κάνει δουλειές μέχρι τις 9».

«Ναι, αλλά είπατε ότι οι γυναίκα σας δε δουλεύει».

«Όχι, δε δουλεύει. Είναι νοικοκυρά».

Η ιστορία της Βέσνα

Σχετικά με τη δραστηριότητα

Σκοπός:

Αυτή η μελέτη περίπτωσης για τη φυλετική διάκριση στοχεύει στη διερεύνηση ζητημάτων δικαιοσύνης και ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Μαθησιακά σημεία:

Η διάκριση, συμπεριλαμβανομένης και της φυλετικής διάκρισης, αποτελεί παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Δραστηριότητα Προτεινόμενη από Μαλαματή Δίτσιου (malamatid@yahoo.gr), προσαρμοσμένη από το «Εγχειρίδιο για την Εκπαίδευση για τα Ανθρώπινα δικαιώματα», Διεθνής Αμνηστία, 1996)

Φύλλο εργασίας 13.1

Η ιστορία της Βέσνα- οδηγίες και η ιστορία

Χρόνος: Περίπου μιάμιση ώρα

Τι χρειάζεστε:: Ένα αντίγραφο της Απλοποιημένης Έκδοσης της Οικουμενικής Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (από το Πέμπτο Μέρος) για κάθε ομάδα.

Πώς θα εφαρμοστεί:

Χωρίστε τους μαθητές σε ομάδες των πέντε ή έξι ατόμων.

- Εξηγήστε στους μαθητές ότι πολλές χώρες έχουν νόμους ενάντια στην άδικη διάκριση με βάση τη φυλή ή το φύλο κάποιου. Επίσης η Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων περιλαμβάνει άρθρα κατά της διάκρισης.
- Ζητήστε από τους μαθητές στις ομάδες τους να κοιτάξουν διαφορετικά μέρη της απλοποιημένης Έκδοσης της Οικουμενικής Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και να βρουν τα σχετικά με τη διάκριση άρθρα. (Σημείωση: Σχεδόν όλα τα άρθρα είναι σχετικά με κάποιο τρόπο).

- Μετά από 10 λεπτά, περάστε από τα θρανία των μαθητών και ζητήστε από κάθε ομάδα να μιλήσει στην τάξη για κάποιο άρθρο που νομίζει ότι είναι σχετικό. Ζητήστε τους να αιτιολογήσουν την επιλογή τους δίνοντας ένα πρακτικό παράδειγμα του πώς το άρθρο εναντιώνεται στη διάκριση.

- Διαβάστε την ιστορία της Βέσνα:

Η Βέσνα είναι μια γυναίκα Ρομά. Αυτή είναι η ιστορία της.

«Είδα μια αγγελία για υπαλλήλους πωλήσεων που είχε αναρτηθεί στη βιτρίνα ενός καταστήματος ρούχων. Ήθελαν κάποιον από 18-23 χρονών. Είμαι 19, έτσι μπήκα μέσα και ζήτησα τη δουλειά αλλά η υπεύθυνη μου είπε να ξαναπεράσω σε δύο μέρες επειδή ακόμη δεν είχαν κάνει πολλοί αίτηση για δουλειά.

Ξαναπέρασα δύο φορές, και πάντα μου έλεγαν το ίδιο πράγμα. Μετά από μια βδομάδα ξαναπήγα στο κατάστημα. Η αγγελία υπήρχε ακόμη στη βιτρίνα. Η υπεύθυνη ήταν πολύ απασχολημένη για να με δει, αλλά μου είπαν ότι η θέση είχε καλυφθεί.

Αφού έφυγα από το μαγαζί, ήμουν τόσο αναστατωμένη που είπα σε μια φίλη μου που δεν είναι Ρομά να πάει και να ζητήσει δουλειά στο κατάστημα. Όταν γύρισε μου είπε ότι της είχαν ζητήσει να πάει για συνέντευξη τη Δευτέρα»

- Τώρα διαβάστε την απάντηση της υπεύθυνης:

«Ενιωσα ότι η Βέσνα θα δυσκολευόταν να εργαστεί εδώ, εξαιτίας της απόστασης που θα έπρεπε να διανύει κάθε μέρα για να φτάσει στη δουλειά. Θα έκανε ένα ταξίδι οκτώ μιλίων με δύο λεωφορεία. Είναι δύσκολο να δουλέψει το μαγαζί αν το προσωπικό αργεί κάθε μέρα. Θα προτιμούσα να προσλάβω κάποιον από αυτή την περιοχή.

Το πρόσωπο στο οποίο προσέφερα τη δουλειά έδειχνε κατάλληλο.»

- Ζητήστε από τους μαθητές να αποφασίσουν ανά ομάδες:

α. Πιστεύετε ότι υπήρξε διάκριση εις βάρος της Βέσνα; Γιατί;

β. Αν ναι, τι πιστεύετε ότι θα έπρεπε να κάνει το κατάστημα;

γ. Τι θα μπορούσε να κάνει η Βέσνα γι' αυτή την κατάσταση; Πιστεύετε ότι οι φίλοι της που δεν είναι Ρομά θα έπρεπε να τη βοηθήσουν να βρει δικαιοσύνη; Πώς;

- Τώρα πείτε στους μαθητές τι συνέβη:

«Η Βέσνα πήγε την υπόθεσή της σε ένα Ειδικό Ευρωπαϊκό Δικαστήριο που επιβάλει το νόμο για τις διακρίσεις. Το δικαστήριο συμφώνησε ότι η Βέσνα είχε πέσει θύμα ρατσισμού. Κι άλλοι άνθρωποι που έμεναν μακριά από το κατάστημα είχαν περάσει από συνέντευξη. Η κοπέλα που πήρε τη δουλειά ήταν μόνο 16 ετών, λευκή, και έμενε εξίσου μακριά με τη Βέσνα από το κατάστημα. Το κατάστημα έπρεπε να δώσει στη Βέσνα αποζημίωση επειδή πληγώθηκαν τα αισθήματά της.»

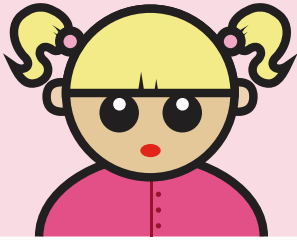
Ερωτήσεις:

- Η Βέσνα έπεσε θύμα ρατσισμού εξαιτίας της εθνότητά της. Η υπεύθυνη δεν ήξερε τίποτα γι' αυτήν στην πραγματικότητα. Ποιες ομάδες ανθρώπων πέφτουν θύματα ρατσισμού στη χώρα σας; Γιατί; Συμφωνείτε με αυτόν το διαχωρισμό;
- Γνωρίζετε τίποτα γι' αυτές τις ομάδες; Πιστεύετε ότι η γνώση που έχετε είναι ακριβής;
- «Η άγνοια ενθαρρύνει την προκατάληψη και κάνει εφικτή τη διάκριση». Συμφωνείτε με αυτή την άποψη;

Επιλογές:

- Ως άσκηση ζητήστε από τους μαθητές να γράψουν ιστορίες, ποιήματα, ένα θεατρικό ή να φτιάξουν κινούμενα σχέδια/ εικόνες για μια περίοδο που ένιωσαν ότι έπεσαν θύματα άδικου ρατσισμού. Για παράδειγμα, εξαιτίας του φύλου τους ή της ηλικίας τους. Πώς θα ήταν αν πέφταμε συνεχώς θύματα ρατσισμού; Αν συμφωνούν οι μαθητές, παρουσιάστε τις εργασίες τους στην τάξη.

Ως εργασία (βλέπε ενότητα Projects στο κεφάλαιο Χρήσιμες μέθοδοι διδασκαλίας στο Δεύτερο Μέρος) οι μαθητές θα μπορούσαν να μελετήσουν μια ομάδα στη χώρα σας που υφίσταται διάκριση, εστιάζοντας στην ερώτηση «Είναι δικαιολογημένη η διάκριση;»

ΜΙΚΡΟΙ ΡΕΠΟΡΤΕΡ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Σχετικά με τη δραστηριότητα

Με τις φωτογραφικές μηχανές οι μικροί ρεπόρτερ υπερασπίζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Ηλικία : 10-13 χρονών,

Δραστηριότητα προτεινόμενη από
Μαρία Δημοπούλου (mariadim@sch.gr)

1. Συζητήστε με τα παιδιά τι κάνουν οι ρεπόρτερ, στον γραπτό τύπο και στην τηλεόραση. Εξηγήστε ότι οι ίδιοι θα γίνουν φωτορεπόρτερ και θα πάρουν φωτογραφίες πως τα δικαιώματα της υγείας, της ασφάλειας και του περιβάλλοντος εκφράζονται (βιώνονται) στη γειτονιά τους/ κοινότητά τους. Μπορεί να βρουν παραδείγματα πως κάποια δικαιώματα είναι σεβαστά και κάποια άλλα παραβιάζονται .
2. Δώστε στα παιδιά την απλοποιημένη σύμβαση των δικαιωμάτων του Παιδιού και του Ανθρώπου. Εξηγήστε ότι αυτά είναι τα δικαιώματα στα οποία θα αναφερθούν και δώστε τους κάποια παραδείγματα για το πώς μπορούν να τα παρατηρήσουν στην κοινότητα (π.χ. πυροσβεστήρες για ασφάλεια από πυρκαγιά στο σχολείο, συνθήκες υγιεινής για την Παρασκευή ή πώληση φαγητού, καθαρός αέρας, νερό και περιβάλλον.)
Ζητήστε από τα παιδιά να συζητήσουν πως μπορούν να παρατηρήσουν αυτά τα δικαιώματα στην κοινότητα και προτείνετε τους να σκεφτούν και άλλα παραδείγματα.
3. Μοιράστε τους μαθητές σε ομάδες των τριών ή τεσσάρων. Δώστε σε κάθε ομάδα μια φωτογραφική μηχανή.
  - a) Η ομάδα (Α) μπορεί να ελέγξει τις συνθήκες ασφαλείας στο σχολείο και σε άλλους δημόσιους χώρους (π.χ. που είναι πυροσβεστικές φωτιές. Δουλεύουν; Οι πόρτες εξόδου προσεγγίζονται εύκολα; Ξέρουν τα παιδιά τι να κάνουν σε περίπτωση κινδύνου, υπάρχει σχέδιο εκκένωσης;
  - b) Η ομάδα (Β) μπορεί να τσεκάρει την ασφάλεια σε σχέση με την κυκλοφορία (π.χ.) Υπάρχουν ασφαλείς διαβάσεις; ασφαλή πεζοδρόμια; Είναι ο δρόμος και τα πεζοδρόμια σε καλή κατάσταση; Υπάρχουν έλεγχοι για υπερβολική ταχύτητα των οδηγών, υπάρχουν φώτα δρόμων το βράδυ;).
  - c) Η ομάδα (Γ) μπορεί να ελέγχει τις διατροφικές συνθήκες (π.χ. συνθήκες υγιεινής των αγορών και των εστιατορίων, πληροφορίες για την τροφή, ποιότητα τροφής, έλεγχος ποιότητας του νερού;).
  - d) Η ομάδα (Δ) μπορεί να επικεντρωθεί σε περιβαλλοντικά θέματα (Υπάρχουν τρόποι να ελέγξουμε την ποιότητα του αέρα στην τάξη και την ΠΟΛΗ; Υπάρχουν πράσινες γωνιές κοντά στο σχολείο; Οι δρόμοι και οι δημόσιοι χώροι είναι καθαροί; Τα απορρίμματα συλλέγονται τακτικά; Υπάρχουν κάδοι ανακύκλωσης για πλαστικό, χαρτί, γυαλί;)
4. Δώστε χρόνο στις ομάδες για να συζητήσουν τα πλάνα τους και πώς να ψάξουν για αποδείξεις. Βεβαιωθείτε ότι γνωρίζουν με ποιον να έρθουν σε επαφή για συγκεκριμένα θέματα (π.χ. φροντίδα σχολείου ή πάρκου;) Θα πρέπει όλα να ξέρουν να χειρίζονται τη φωτογραφική μηχανή. Κάθε ομάδα θα πρέπει να έχει τουλάχιστον ένα παιδί που θα κρατά σημειώσεις για την ταυτοποίηση των φωτογραφιών, ένα που να συνδέει τις φωτογραφίες με συγκεκριμένα ανθρώπινα δικαιώματα και ένα που θα γράφει τις προτάσεις τους για απαντήσεις.
5. Ζητήστε σε κάθε ομάδα να παρουσιάσει τη δουλειά της στην ολομέλεια.
6. Αφού οι ομάδες πήραν τις φωτογραφίες τους, δώστε τους χρόνο να προετοιμάσουν μια μικρή έκθεση. Κάθε έκθεση θα πρέπει να περιλαμβάνει :
  - a. έναν τίτλο,
  - b. τα ονόματα των παιδιών της ομάδας,
  - c. πληροφορίες για κάθε φωτογραφία αρχίζοντας από το πότε και το πώς πάρθηκε και τι δείχνει,
  - d. σχόλια πάνω σε τι δικαιώματα που προάγονται ή παραβιάζονται ,
  - e. Προτάσεις για επικοινωνία με τους υπεύθυνους φορείς για τα δικαιώματα που παραβιάζονται και θετικά σχόλια για εκείνους που βοηθούν στην προαγωγή τους.
7. Καλέστε τους γονείς και τα μέλη της κοινότητας να δουν την έκθεση.
8. Προσπαθήστε να καλέσετε εκπροσώπους της τοπικής κοινωνίας (το δήμαρχο, τον προϊστάμενο εκ/σης, μέλη του δημοτικού συμβουλίου, τοπικές ενώσεις) να δουν την έκθεση, να συναντήσουν τα παιδιά, να ακούσουν τις προτάσεις τους και να συζητήσουν πιθανές αλλαγές).

Φύλλο εργασίας 15.2

Οδηγίες για μαθητές

Αναστοχασμός και Αξιολόγηση

1. Συζητήστε γύρω από τη δραστηριότητα κάνοντας ερωτήσεις όπως αυτές:

- α) Σου άρεσε που έγινες ρεπόρτερ;
- β) Ήταν δύσκολο να βρεις τα παραδείγματα που ζητούσες;
- γ) Ήταν δύσκολο να πιάσεις το στιγμιότυπο στη φωτογραφία;
- δ) Ήταν δύσκολο να γράψεις τα σχόλια;
- ε) Ήταν δύσκολο να κάνεις σχόλια και προτάσεις;
- ς) Έμαθες κάτι για την κοινότητά σου; Για σένα; Είδες κάτι με καινούρια οπτική;
- ζ) Μπορεί μια φωτογραφική μηχανή να γίνει ένα χρήσιμο εργαλείο για την ανάδειξη καταστάσεων;
- η) Μπορείς να σκεφτείς άλλα εργαλεία που θα μπορούσαν να αναδείξουν αυτές τις καταστάσεις;

2. Συνδέστε τη δραστηριότητα με τα ανθρώπινα δικαιώματα ρωτώντας ερωτήσεις όπως :

- α) Τι έμαθες σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα στην κοινότητά σου;
- β) Ποια ήταν τα θετικά παραδείγματα όπου τα ανθρώπινα δικαιώματα προστατεύονταν και προάγονταν ;
- γ) Ποια ήταν τα αρνητικά παραδείγματα όπου τα ανθρώπινα δικαιώματα παραβιάζονταν;
- δ) Μπορούμε να κάνουμε συγκεκριμένες προτάσεις για τη βελτίωση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων; Σε ποιον; (π.χ. διοίκηση σχολείου, γονείς, δήμαρχο, δημοτικό συμβούλιο, ΜΜΕ, δασκάλους).
- ε) Η σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού διασφαλίζει στα παιδιά το δικαίωμα να εκφράσουν τις απόψεις τους φιλικά σε όλα τα θέματα που τα απασχολούν. Χρησιμοποιείτε αυτό το δικαίωμα; Αν ναι, πώς; Πώς μπορείτε να το χρησιμοποιείτε πιο αποτελεσματικά; Τι δεξιότητες χρειάζεστε, για να το κάνετε αυτό;

Προτάσεις για διερεύνηση - Ιδέες για ΔΡΑΣΗ

Ζητήστε από τα παιδιά να επιλέγουν τουλάχιστον μια κατάσταση που θέλουν να την βελτιώσουν. Συζητήστε τους λόγους αυτής της επιλογής και πιθανούς τρόπους να απευθύνετε το πρόβλημα.. Η ανακοίνωση αυτής της δουλειάς σε όλο το σχολείο και την κοινότητα μπορεί επίσης να είναι μια ενδιαφέρουσα και σημαντική δραστηριότητα από μόνη της. Προσπαθήστε να εξασφαλίσετε την προβολή της έκθεσης σ' ένα δημόσιο χώρο (ταχυδρομείο, δημαρχείο, σχολείο, πολιτιστικό κέντρο, κέντρο νεότητας ...) και καλέστε το κοινό να συμμετέχει.

Γράψτε γράμματα επιβραβεύοντας οργανισμούς που κάνουν μια καλή δουλειά προστατεύοντας την υγεία και την ασφάλεια ή εκφράζοντας την απογοήτευση για την αποτυχία να κρατήσουν τα standards. Εάν δεν το έχετε ήδη κάνει, καλέστε εκπροσώπους της τοπικής κοινότητας να συναντήσουν τα παιδιά και να συζητήσουν μαζί τους αυτά τα θέματα. Στόχος η συνεργασία των παιδιών με άλλους για τη δημιουργία αλλαγής.

Σημειώσεις για τον εμψυχωτή

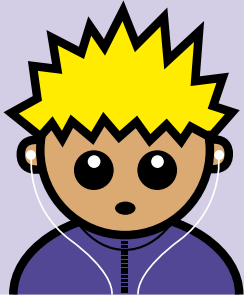
- Αυτή η δραστηριότητα μπορεί εύκολα να μεταφερθεί σε άλλα θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων (π.χ. βία, φύλο, ισότητα, άτομα με ειδικές ανάγκες, παιδιά από μειονότητες, πληροφόρηση, παιχνίδι και αναψυχή).
- Τονίστε ότι η έρευνα δε στοχεύει μόνο στην ανάδειξη των αρνητικών σημείων αλλά και στην επισήμανση και επιβράβευση των θετικών.

Παραλλαγές

Ζητήστε από τα παιδιά να πάρουν φωτογραφίες που να σχετίζονται με ειδικά συναισθήματα (π.χ. που φοβάσαι, που είναι μυστηριώδες, που είσαι χαλαρός, ευτυχισμένος, αμήχανος, όχι άνετος κ.λ.π.)

Αν δεν υπάρχουν φωτογραφικές μηχανές, τα παιδιά μπορούν να περιγράψουν τις καταστάσεις με λέξεις, ζωγραφίες και ηχογραφήσεις.

ΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ - ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ

Σχετικά με τη δραστηριότητα

Μέσα από την παρατήρηση ομοειδών αντικειμένων, αντιλαμβανόμαστε τις διαφορές και τις ομοιότητες, την υποκειμενικότητά τους, την ανάγκη ύπαρξης αυτών για τη ζωή αλλά και την αισθητική ομορφιά της ποικιλότητας

Προσαρμοσμένη από τη Δραστηριότητα «Γνώρισε
το μήλο σου»
από το «Εγχειρίδιο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα»
της Διεθνούς Αμνηστίας, 1996

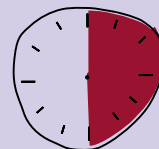
Φύλλο εργασίας 14.1

Ποικιλότητα και διαφορετικότητα

ΧΩΡΟΣ: Αίθουσα εργασίας

ΥΛΙΚΑ: Πέτρες ή φύλλα διαφόρων ειδών (όσα και οι συμμετέχοντες και κατά την επιλογή του εμψυχωτή), χαρτί μέτρου ή πίνακας, μαρκαδόροι ή μολύβι

ΔΙΑΡΚΕΙΑ:

Η δραστηριότητα ακολουθεί τα παρακάτω βήματα

1. Οι παίκτες κάθονται σε κύκλο
2. Γίνεται μια αρχική συζήτηση, μέσα από ερωτήσεις ή καταιγισμό ιδεών σχετικά με τις ομοιότητες, τις διαφορές και την ποικιλομορφία που παρουσιάζουν τα έμβια όντα (άνθρωποι, ζώα), βασιζόμενοι στην εμπειρία και την προϋπάρχουσα γνώση των συμμετεχόντων.
3. Ακολουθεί το ερώτημα: «όλες οι πέτρες (ή φύλλα) είναι όμοια;». Για να δούμε!
4. Μοιράζουμε σε κάθε παίκτη μια πέτρα(ή φύλλο) και προτρέπουμε τους παίκτες (με τη συνοδεία απαλής μουσικής) χρησιμοποιώντας τις αισθήσεις τους (όραση, αφή, ακοή, όσφρηση) να παρατηρήσουν τα διάφορα χαρακτηριστικά και ιδιότητές τους, ώστε να αποκτήσουν την ικανότητα να τα ξεχωρίσουν από άλλα ομοειδή αντικείμενα.
5. Χωρίζονται σε ζευγάρια και ανταλλάσσουν τα αντικείμενά τους, εντοπίζοντας και συζητώντας τις διαφορές τους, το λόγο ύπαρξης αυτών αλλά και την αναγκαιότητα της ποικιλότητας για τη «ζωή»
6. Ακολουθώντας κάθε ζευγάρι παικτών ανακοινώνει τις ομοιότητες-διαφορές και τα συμπεράσματα της συζήτησής τους. Αυτά καταγράφονται και γίνεται σύνθεση των εκφερομένων απόψεων από τον εμψυχωτή, σε ένα πίνακα ή χαρτί μέτρου.
7. Τα αντικείμενα συλλέγονται σε μια σακούλα και ανακατεύονται.
8. Μοιράζονται κατόπιν τυχαία ένα προς ένα στους παίκτες. Ο καθένας προσπαθεί να αναγνωρίσει το δικό του αντικείμενο. Σε περίπτωση που αναγνωρίζει ότι του μοιράστηκε άλλο από το δικό του, το προωθεί προς τον δεξιό του παίκτη έως ότου μέσα από τη συνεργασία, την κίνηση και το μοίρασμα της ομάδας, ο καθένας αναγνωρίσει το δικό του αντικείμενο.

Ζώντας σε έναν τέλειο κόσμο

Si vis pacem, para pacem (εάν θέλεις ειρήνη, προετοιμάζε την ειρήνη)

Θεματικές ενότητες	Ειρήνη και βία, Υγεία, Περιβάλλον
Πολυπλοκότητα	Επίπεδο 3
Μέγεθος Ομάδας	15 - 30
Διάρκεια	90 λεπτά
Επισκόπηση της δραστηριότητας	Αυτή η δραστηριότητα αρχίζει με ερωτήσεις γνώσεων σχετικά με παροιμίες και ρητά που απεικονίζουν τις διαφορετικές πτυχές της ζωής σε συνθήκες ειρήνης και ωθεί τους/τις συμμετέχοντες/ουσες να εξετάσουν: • Την έννοια της ειρήνης. • Την εσωτερική ειρήνη, την ειρήνη με τους άλλους και την ειρήνη με το περιβάλλον. • Την ανάπτυξη ειρηνικής συμπεριφοράς.
Σχετιζόμενα δικαιώματα	• Το δικαίωμα στην ειρήνη. • Το δικαίωμα στη ζωή. • Το δικαίωμα σε ένα υγιεινό περιβάλλον.
Σκοποί	• Να γίνει αντιληπτή η αλληλεξάρτηση μεταξύ των διαφόρων διαστάσεων της ειρήνης. • Να ωθήσει στη συζήτηση των διαφορετικών νοημάτων της ειρήνης και πώς αυτά σχετίζονται με την καθημερινή μας ζωή. • Να προωθήσει τον σεβασμό, την αλληλεγγύη και την υπευθυνότητα.
Υλικά	• Ένα μεγάλο φύλλο χαρτιού (A3) ή χαρτοπίνακα • Χρωματιστοί μαρκαδόροι. • Φύλλα ερωτήσεων γνώσεων και μαρκαδόροι, από ένα για κάθε ομάδα. • Οδηγοί συζήτησης, ένας ανά μικρή ομάδα • Αντίγραφα του πλαισίου 1 και του πλαισίου 2, από ένα ανά μικρή ομάδα
Προετοιμασία	• Κάντε αντίγραφο του «τροχού της ειρήνης», που βρίσκεται στο πλαίσιο 1, σ' ένα μεγάλο χαρτί. Κάντε το όσο το δυνατόν μεγαλύτερο.

Οδηγίες

Αυτή η δραστηριότητα έχει δύο μέρη: το 1ο μέρος, που προβλέπει τη συμπλήρωση της μάνταλα (mandala) (25 λεπτά) και το 2ο μέρος, το «μιλώντας για την ειρήνη» (30 λεπτά).

Μέρος 1, Συμπλήρωση της mandala (25 λεπτά)

1. Παρουσιάστε σε ολομέλεια της ομάδας το αντίγραφο του κενού «τροχού ειρήνης» ή mandala που έχετε φτιάξει. Επισημάνετε τα τμήματά του: Ειρήνη με τον εαυτό μας, ειρήνη με τους άλλους και ειρήνη με τη φύση. Εξηγήστε τους ότι η ολοκληρωμένη mandala θα αντιπροσωπεύει την επίτευξη μιας ιδανικής κατάστασης ειρήνης. Για

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

ΕΙΡΗΝΗ & ΒΙΑ

ΥΓΕΙΑ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΠΟΛΥΠΛΟΚΟΤΗΤΑ

ΕΠΙΠΕΔΟ 3

ΜΕΓΕΘΟΣ ΟΜΑΔΑΣ

15-30

ΔΙΑΡΚΕΙΑ

90 ΛΕΠΤΑ

- να το συμπληρώσουν οι συμμετέχοντες/ουσες θα πρέπει να βρουν 21 «λόγους καθολικής ισχύος» που αντιστοιχούν στις 21 πλευρές μιας ζωής σε συνθήκες ειρήνης. Οι λέξεις που λείπουν, μπορούν να βρεθούν σε ρητά ή σε παροιμίες από όλο τον κόσμο.
- 2. Ζητήστε από την ομάδα να χωριστούν σε τρεις υποομάδες και μοιράστε από έναν μαρκαδόρο, ένα αντίγραφο της κενής mandala και ένα αντίγραφο του φύλλου με τις ερωτήσεις γνώσεων σε κάθε ομάδα. Υπενθυμίστε ότι πρέπει να βρουν τις λέξεις που λείπουν στις παροιμίες. Οι λέξεις αυτές είναι κλειδιά για τις αξίες που ταιριάζουν στους διαφορετικούς τομείς του κύκλου ειρήνης.
- 3. Όταν τελειώσουν, καλέστε όλους/όλες να μαζευτούν. Ζητήστε από κάποιους/ες εθελοντές/τριες να διαβάσουν δυνατά τις συμπληρωμένες παροιμίες μία μία. Ελέγξτε αν είναι σωστές και ζητήστε από το πρόσωπο που διαβάζει να γράψει τη λέξη στο μεγάλο αντίγραφο του «τροχού της ειρήνης».
- 4. Επαναλάβετε τη διαδικασία για όλες τις παροιμίες, έως ότου η mandala συμπληρωθεί και η κατάσταση ειρήνης επιτευχθεί.

· Μέρος 2, «Μιλώντας για την ειρήνη» (30 λεπτά)

- 1. Ζητήστε από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες να επιστρέψουν στις τρεις υποομάδες τους. Δώστε τους οδηγούς συζήτησης, έναν σε κάθε ομάδα. Καλέστε τους/τις να συζητήσουν τις ερωτήσεις του οδηγού συζήτησης παρακολουθώντας συγχρόνως τις αξίες που συνδέονται με τη σχετική περιοχή του «τροχού της ειρήνης». Θα πρέπει να προσπαθήσουν να φτάσουν σε συναίνεση σε σχέση με τα όσα ζητούν οι ερωτήσεις και έπειτα να αναφέρουν στην ομάδα όσα προέκυψαν στις συζητήσεις τους.
- 2. Στο τέλος, καλέστε ολομέλεια και ζητήστε από κάθε ομάδα να υποβάλει την έκθεσή της.

· Ανασκόπηση και αξιολόγηση

· Αρχικά μιλήστε για τη mandala και για την καθολικότητα των αντιπροσωπευόμενων αξιών. Έπειτα, προχωρήστε στην ανασκόπηση του 2ου μέρους της δραστηριότητας.

· Μέρος 1ο.

- • Πόσο δύσκολο ήταν να βρεθούν οι λέξεις που λείπουν; Πόσες από τις παροιμίες και τα ρητά ήξεραν ήδη οι συμμετέχοντες/ουσες; Πρόκειται πραγματικά για «σοφά λόγια» που σχετίζονται με τις ζωές μας σήμερα;
- • Οι λέξεις στον εσώτατο κύκλο αντιπροσωπεύουν όντως καθολικές αξίες; Είναι εξίσου σημαντικές σε όλους τους πολιτισμούς; Ποιες είναι οι σημαντικότερες στον δικό σας;
- • Υπάρχουν κεντρικές αξίες που δεν αντιπροσωπεύονται από αυτές του τροχού;

· Μέρος 2ο. Ζητήστε κάποιος/α από κάθε ομάδα να κάνει μια πολύ σύντομη περίληψη των ερωτήσεων του οδηγού συζήτησης. Κατόπιν κάντε τις ακόλουθες ερωτήσεις κυκλικά.

- • Ήταν εύκολο να επιτευχθεί συναίνεση σε όλα τα ζητήματα που συζητήθηκαν;
- • Ποια ερώτηση ήταν η πλέον αμφιλεγόμενη; Γιατί;
- • Ποια είναι η άποψή τους για τη διαμάχη που προκάλεσε;
- • Γιατί υπάρχουν διαφορετικές απόψεις σχετικά με τα ζητήματα της ειρήνης;
- • Η εσωτερική ειρήνη συνήθως συνδέεται με τη θρησκεία. Γιατί γίνεται αυτή η σύνδεση;
- • Πρέπει κανείς να είναι θρησκευόμενος για να έχει τις αξίες που σχετίζονται με την εσωτερική ειρήνη;
- • Ποιες σχέσεις υπάρχουν μεταξύ αυτών που συζητήθηκαν και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων;
- • Είναι η ειρήνη προϋπόθεση ενός πολιτισμού ανθρωπίνων δικαιωμάτων ή θα πρέπει τα ανθρωπίνια δικαιώματα να γίνονται σεβαστά προτού μπορέσουν να φτάσουν οι άνθρωποι σε μια κατάσταση ειρήνης;

· Συμβουλές για τους/τις διευκολυντές/τριες

· Υπάρχουν συμπληρωματικές πληροφορίες για τα ζητήματα που ανακύπτουν σε αυτήν την δραστηριότητα στο κεφάλαιο με τις βασικές πληροφορίες για την ειρήνη και τη βία (σ.412).

Αυτές θα σας βοηθήσουν να συντονίσετε τη συζήτηση στην ολομέλεια. Προσπαθήστε να κάνετε φανερή την αλληλεξάρτηση των τριών διαστάσεων της ειρήνης. Μη φοβηθείτε να ανακύψουν διαμάχες. Το θέμα είναι από τη φύση του αμφιλεγόμενο. Συζητήστε τα υπέρ και τα κατά επιχειρήματα και υπογραμμίστε ότι στις ερωτήσεις δε χωρούν απόλυτες απαντήσεις. Τα ερωτήματα αυτά δεν έχουν ξεκάθαρη απάντηση.

Εάν η ομάδα αποτελείται από δεκαοχτώ άτομα και πάνω, είναι καλύτερα να διπλασιάσετε τις μικρές ομάδες και να εργαστείτε με έξι μικρές ομάδες αντί τριών μεγάλων. Θυμηθείτε να κάνετε τα πρόσθετα αντίγραφα των υλικών που απαιτούνται σε αυτήν την περίπτωση!

Παραλλαγές

Θα μπορούσατε να οργανώσετε το 1ο μέρος, τη συμπλήρωση της mandala, ως δραστηριότητα για όλη την ομάδα. Διαβάστε δυνατά τις παροιμίες μία μία και ακούστε τις προτάσεις που υπάρχουν για τις λέξεις που λείπουν. Σε αυτήν την περίπτωση, γράψτε τις λέξεις κατ' ευθείαν στο μεγάλο διάγραμμα και μετά κάντε αντίγραφα του συμπληρωμένου τροχού ώστε να μπορούν οι συμμετέχοντες/ουσες να τα συμβουλευθούν κατά τη διάρκεια του 2ου μέρους.

Προτάσεις για συνέχεια

Βάσει των ιδεών που προέκυψαν από αυτήν τη δραστηριότητα, η ομάδα θα μπορούσε να συζητήσει τι συμβαίνει στην αντίθεση κατάσταση, όταν δεν υπάρχει ειρήνη, και να επινοήσει πρακτικές στρατηγικές αντιμετώπισης της βίας στο προσωπικό επίπεδο. Δείτε τη δραστηριότητα «Η βία στη ζωή μου», στη σελ. 271.

Εναλλακτικά, η ομάδα μπορεί, αν το θέλει, να σκεφτεί παραπέρα για την τέχνη της ζωής σε αρμονία με τη φύση μέσα από τη δραστηριότητα «Ο ιστός της ζωής» στη σελ. 256.

Ένας άλλος τρόπος για συνέχεια θα μπορούσε να είναι μια πιο σύντομη και πιο ενεργητική δραστηριότητα, όπως το «Dominoes» στο εκπαιδευτικό υλικό του Συμβουλίου της Ευρώπης «all different all equal». Οι συμμετέχοντες/ουσες χρησιμοποιούν τα σώματά τους ως ντόμινο για να αναπαραστήσουν την ποικιλομορφία και την ενότητα μέσα στην ομάδα.

Συμπληρωματικές πληροφορίες

Η ιδέα του «τροχού της ειρήνης» που χρησιμοποιείται σε αυτήν τη δραστηριότητα προέρχεται από τον Pierre Weil, «El arte de vivir en paz, hacia una nueva conciencia de paz», Errepar, Αργεντινή, 1995. Ο τίτλος σημαίνει «η τέχνη του ζην εν ειρήνη, προς μια νέα συνείδηση της ειρήνης».

Υπάρχουν πολλές ερμηνείες του τροχού της ειρήνης. Οι ακόλουθες σημειώσεις μπορούν να αποβούν χρήσιμες στο να κατευθύνετε τις συζητήσεις:

Στο κέντρο της mandala υπάρχει το άπειρο, που δεν έχει αρχή και τέλος.

Όλες οι λέξεις στον εσώτατο κύκλο αντιπροσωπεύουν τις αξίες και τη συμπεριφορά ή την κατάσταση της ύπαρξης που πρέπει να υφίσταται σε καθέναν από τους αντίστοιχους τομείς στη ζωή μας. Παραδείγματος χάριν, η δυνατότητά μας να διατελούμε σε ειρήνη με τους άλλους και την κοινωνία εξαρτάται από το αν διατελούμε σε ειρήνη στους τομείς της οικονομίας, της κοινωνικής μας ζωής και του πολιτισμού.

Το μυαλό, το σώμα και οι συγκινήσεις είναι οι περιοχές εστίασης στη σχέση μας με τον εαυτό μας και με την εσωτερική μας ειρήνη. Για να έχουμε την ατομική εσωτερική ειρήνη, χρειαζόμαστε φρόνηση, να αισθανόμαστε αγάπη, υπομονή, συμπόνια, χαρά και να έχουμε ένα υγιές σώμα.

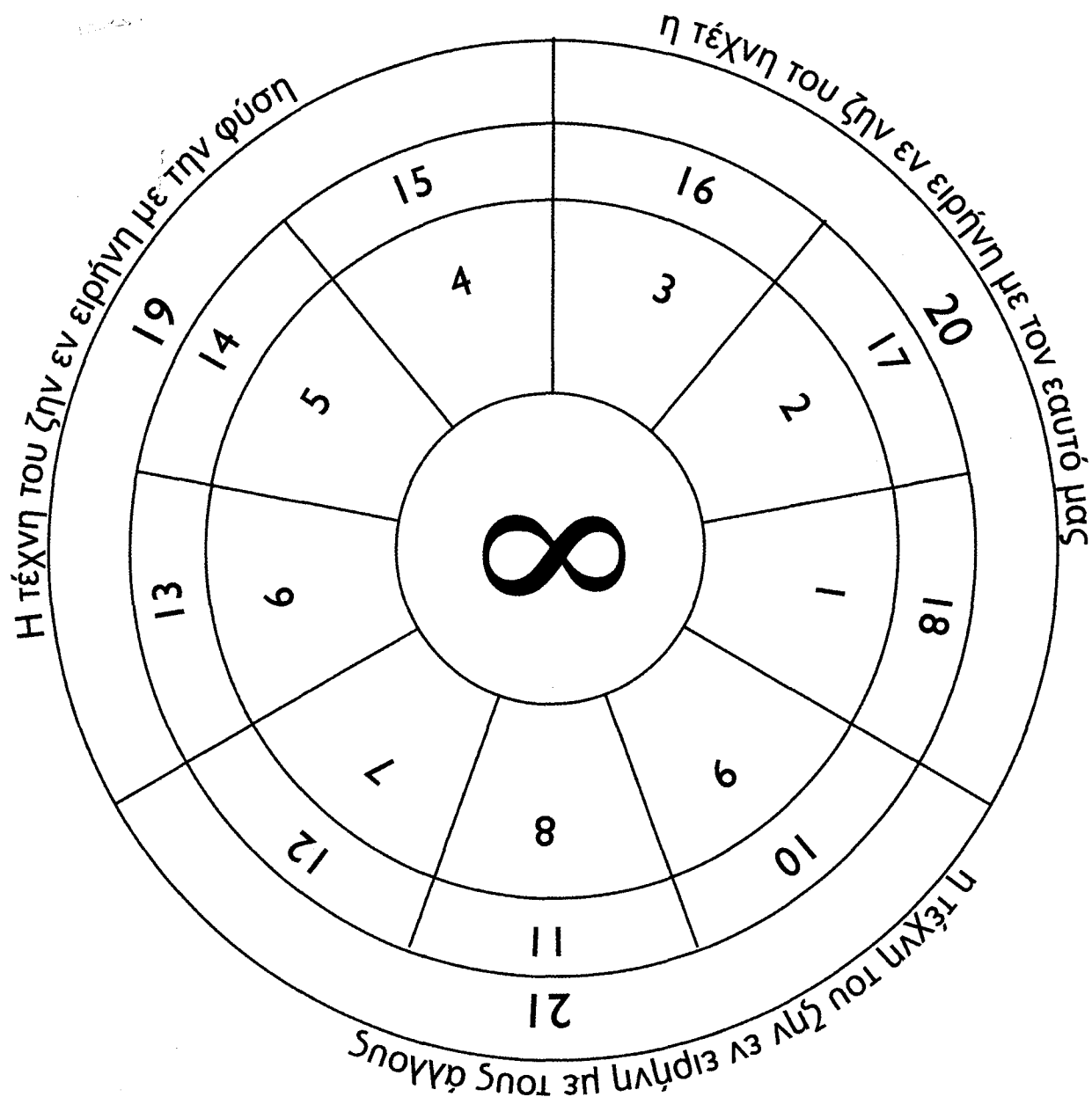
Η τρίτη διάσταση, της ειρήνης με το περιβάλλον, συμπίπτει με την ειρήνη με τη φύση. Εδώ έχουμε τρεις περιοχές: Πρέπει να έχουμε γνώση κα ενημέρωση, σεβασμό προς τη ζωή και να βρισκόμαστε σε αρμονία με την ουσία (τα πράγματα – τη φύση, τα δέντρα, τα λουλούδια, τα ζώα, κ.λπ.)

Ημερομηνία κλειδί

21 Ιουνίου

Παγκόσμια ημέρα ειρήνης και προσευχής

Ο τροχός της ειρήνης

Φύλλο με ερωτήσεις γνώσεων

Μπορείτε να βρείτε τις λέξεις που λείπουν από τις παροιμίες και τα ρητά που ακολουθούν. Βρείτε τις λέξεις και θα έχετε ενδείξεις για το πώς να συμπληρώσετε τον τροχό της ειρήνης!

Οι λέξεις που θα πρέπει να συμπληρώσετε είναι: Ομορφιά, σώμα, συμπόνια, συνεργασία, πολιτισμός, οικονομία, συναισθήματα, περιβάλλον, υπομονή, αρμονία, υγεία, άτομο, πληροφορία, χαρά, δικαιοσύνη, γνώση, ζωή, αγάπη, νους, σεβασμός, κοινωνική ζωή, κοινωνία, αλληλεγγύη, ουσία, αλήθεια, ευημερία και φρόνηση.

Περιοχή 1. Η εμπειρία είναι η μητέρα του/της.....

Περιοχή 2.

α) Όπου υπάρχει ..... δεν υπάρχει σκοτάδι. (Παροιμία του Μπουρούνη)

β) Ο/η/το ..... και η επιμονή έχουν μια μαγική επίδραση, μπροστά στην οποία οι δυσκολίες ξεπερνιούνται και τα εμπόδια εξαφανίζονται. (John Quincy Adams)

γ) Ο άνθρωπος μπορεί να διώξει τον/την/το ..... από την καρδιά του, αλλά ο Θεός ποτέ. (William Cowper)

δ) Μην υπόσχεστε κάτι, όταν είστε γεμάτοι ..... μην απαντάτε σε επιστολές, όταν είστε γεμάτοι θυμό. (Κινεζική παροιμία)

Περιοχή 3. Ο/η/το ..... είναι καλύτερος/η/ο από τον πλούτο.

Περιοχή 4. Η αμφιβολία είναι το κλειδί του/της ..... (Ιρανική παροιμία)

Περιοχή 5. Εάν θέλετε να σας σέβονται, πρέπει οι ίδιοι να έχετε ..... για τον εαυτό σας. (Ισπανική παροιμία)

Περιοχή 6. Το να αγγίζεις τη γη, σημαίνει να είσαι σε ..... με/για/προς τη φύση. (Oglala Sioux, Ιθαγενής Αμερικανός)

Περιοχή 7. Για χάρη του/της ..... των άλλων, όσο σπουδαίοι κι αν είναι, μην παραμελείτε τον/την/το δικό/ή/ σας ..... να αντιλαμβάνεστε ξεκάθαρα τον/την/το δικό/ή/ σας ..... να είστε προσηλωμένοι στον δικό σας στόχο. (Βουδιστική παροιμία)

Περιοχή 8. Η διακυβέρνηση και ο/η/το ..... είναι σε όλα τα πράγματα ο νόμος της ζωής· η αναρχία και ο ανταγωνισμός είναι οι νόμοι του θανάτου. (John Ruskin)

Περιοχή 9.

α) ..... χωρίς φρόνηση είναι σαν ένα λουλούδι στη λάσπη. (Ρουμανική παροιμία)

β) Αργά ή γρήγορα ο/η/το ..... έρχεται στο φως. (Ολλανδική παροιμία)

γ) ..... για πάντα, ... για πάντα, ... για πάντα. Γιατί η ενότητα μας κάνει δυνατούς. (Ralph Chaplin)

δ) Όταν η βία μπαίνει στο σπίτι, ο νόμος και ο/η/το ..... φεύγουν από την καμινάδα. (Τουρκική παροιμία)

Περιοχή 10. Ο/η/το ..... του νου πρέπει να υποτάσσεται στην καρδιά. (Mahatma Gandhi)

Περιοχή 11. Δείτε με τι ..... και τι ευχαρίστηση κάθονται/δλοι χαρούμενοι και ανέμελοι/ μέχρι που μεταμορφώνονται/ ασωτεύουν και πίνουν. (Robert Burns, 1759-1796)

Περιοχή 12. Μπορεί να υπάρξει ..... όπου δεν υπάρχει καμία αποδοτικότητα. (Beaconsfield)

Περιοχή 13. Μη σας εξαπατά η πρώτη όψη των πραγμάτων, γιατί το φαίνεσθαι δεν είναι ..... (αγγλική παροιμία)

Περιοχή 14. Μια στιγμή υπομονής μπορεί να αποτρέψει μια μεγάλη καταστροφή και μια στιγμή ανυπομονησίας μπορεί να καταστρέψει έναν/μία/ένα ολόκληρο/η ..... (Κινεζική παροιμία)

Περιοχή 15. Πού είναι η σοφία που χάσαμε μέσα στη γνώση; Πού είναι η γνώση που έχουμε χάσει μέσα στον/στη/ στο ..... (T.S. Eliot)

Περιοχή 16. Είναι ευκολότερο να κάμψεις τον/την/το ..... από τη θέληση. (Κινεζική παροιμία)

Περιοχή 17. Με τη στέρηση του/των ..... γινόμαστε σοβαροφάνεις, άκαμπτοι και στερεότυποι. Με την καταπίεσή του(ς) γινόμαστε σχολαστικοί και ηθικοπλάστες. Με την ενθάρρυνσή του(ς), δίνουμε άρωμα στη ζωή. Με την αποθάρρυνσή του(ς), τη δηλητηριάζουμε. (Joseph Collins)

Περιοχή 18. Δείτε με το(ν)/την/το ..... ακούστε με την καρδιά σας. (Κουρδική παροιμία)

Περιοχή 19. Το άτομο διαμορφώνεται μέσω της απόφασης που διαμορφώνει το(ν)/την/το ..... του. (Rene Dubos)

Περιοχή 20. Κάθε καρδιά είναι η άλλη καρδιά. Κάθε ψυχή είναι η άλλη ψυχή. Κάθε πρόσωπο είναι το άλλο πρόσωπο. Ο/η/το ..... είναι μια ψευδαίσθηση. (Margaurite Young)

Περιοχή 21. Μπορείτε να κρίνετε το πόσο υψηλός/ή/ό είναι ένας/μία/ένα ..... από την ποσότητα των απορριμμάτων του που ανακυκλώνει. (Tahanie)

Οδηγοί συζήτησης

Οδηγός συζήτησης: Ειρήνη με τον εαυτό μας (ομάδα 1)

1. Τι σημαίνει να είναι κανείς σε ειρήνη με τον εαυτό του;
2. Ποια πράγματα που λέμε και κάνουμε καθημερινά δείχνουν ότι είμαστε σε πόλεμο με τον εαυτό μας και δεν έχουμε την ποιότητα της εσωτερικής ειρήνης;
3. Υπάρχει σχέση μεταξύ του σώματος, του νου και των συναισθημάτων; Τι είδους σχέση;
4. Πώς μπορούμε να αναπτύξουμε τις ιδιότητες που μας βοηθούν να βρεθούμε σε ειρήνη με τον εαυτό μας;
5. Είναι δυνατό να έχουμε θετική σχέση με τους άλλους, εάν δεν έχουμε εσωτερική ειρήνη οι ίδιοι;

Οδηγός συζήτησης: Ειρήνη με την φύση (ομάδα 3)

1. Η κοινωνία εκτιμάει το περιβάλλον;
2. Τι σημαίνει να ζεις σε αρμονία με τη φύση;
3. Τίνος καθήκον είναι να φροντίζει για το περιβάλλον;
4. Στο μέλλον, πόσοι πόλεμοι θα γίνουν για τους βασικούς φυσικούς πόρους (παραδείγματος χάριν, για το νερό), σε σχέση με τους πολέμους που γίνονται για άλλους λόγους (παραδείγματος χάριν, εθνικές, πολιτισμικές ή θρησκευτικές διαφωνίες);
5. Νομίζετε ότι η τέχνη της διαβίωσης σε ειρήνη με τη φύση σχετίζεται με την επίτευξη μιας συνολικής κατάστασης ειρήνης;

Οδηγός συζήτησης: Ειρήνη με άλλους (ομάδα 2)

1. Ως ανθρώπινα όντα έχουμε την ικανότητα να ζήσουμε ειρηνικά με τους άλλους;
2. Η απουσία πολέμου σημαίνει ότι είμαστε σε ειρήνη με τους άλλους;
3. Μπορούμε να μάθουμε να ζούμε πιο ειρηνικά με τους άλλους στην καθημερινή ζωή μας; Πώς;
4. Ποιοι λόγοι υπάρχουν να αισιοδοξούμε ότι θα υπάρξει ένας ειρηνικός κόσμος στο μέλλον;
5. Μπορούν τα σημάδια που αφήνουν οι πόλεμοι να ξεπεραστούν έτσι ώστε οι άνθρωποι να μπορούν να ζήσουν και πάλι ειρηνικά;

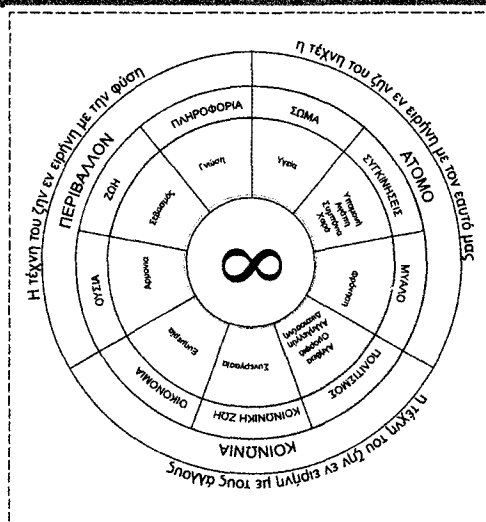
Αναπτύξτε έναν δικό σας ατομικό ή κοινωνικό τρόπο στην ειρήνη

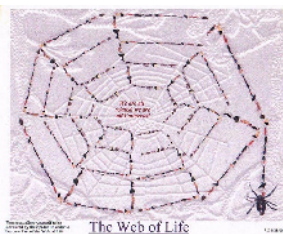
Περιοχή 1. Φρόνηση
Περιοχή 2. α) Αγάπη,
β) Υπομονή,
γ) Συμπόνια
δ) Χαρά
Περιοχή 3. Υγεία
Περιοχή 4. Γνώση
Περιοχή 5. Σεβασμός
Περιοχή 6. Αρμονία

Περιοχή 7. Ευημερία
Περιοχή 8. Συνεργασία
Περιοχή 9. α) Ομορφιά,
β) Αλήθεια,
γ) Αλληλεγγύη,
δ) Δικαιοσύνη
Περιοχή 10. Πολιτισμός
Περιοχή 11. Κοινωνική ζωή
Περιοχή 12. Οικονομία

Περιοχή 13. Ουσία
Περιοχή 14. Ζωή
Περιοχή 15. Πληροφορία
Περιοχή 16. Σώμα
Περιοχή 17. Συγκινήσεις
Περιοχή 18. Μυαλό
Περιοχή 19. Περιβάλλον
Περιοχή 20. Άτομο
Περιοχή 21. Κοινωνία

Αναπτύξτε έναν δικό σας ατομικό ή κοινωνικό τρόπο στην ειρήνη

Παιχνίδι
(για 10+ μαθητές)

Χρόνος : 30 λεπτά

Απαιτούμενα υλικά
Κουβάρι κλωστής
Ψαλίδι

Εισαγωγή:

Σε αυτή τη δραστηριότητα οι μαθητές θα δημιουργήσουν τον ιστό της ζωής και θα αντιληφθούν τη σημασία του

Εξερευνούν

- τον έμβιο και άβιο κόσμο
- τον αναπόφευκτο αντίκτυπο που έχει η ανθρώπινη δραστηριότητα στο περιβάλλον

- τις συνέπειες των ανθρώπινων δραστηριοτήτων

Σχετικό ανθρώπινο δικαίωμα :

- το ανθρώπινο δικαίωμα για ένα υγιές περιβάλλον
- το ανθρώπινο δικαίωμα στην οικολογικά βιώσιμη ανάπτυξη

Στόχοι:

- Να μάθουν για την αλληλοεξάρτηση των έμβιων όντων
- Να αντιληφθούν τις επιπτώσεις των ανθρώπινων δραστηριοτήτων στο περιβάλλον
- Να αναπτύξουν σεβασμό στην αξία της ζωής

Οδηγίες για τη δραστηριότητα:

Η δραστηριότητα χωρίζεται σε δυο μέρη

1. χτίζοντας τον ιστό της ζωής
2. η καταστροφή του

ΜΕΡΟΣ 1.

1. Ζητήστε από τους συμμετέχοντες να σταθούν όρθιοι, σχηματίζοντας ένα κύκλο

2. Εξηγείστε ότι πρόκειται να χτίσετε ένα μοντέλο του ιστού της ζωής

3. Ξεκινήστε εσείς κρατώντας με το ένα χέρι το κουβάρι και με το άλλο χέρι την άκρη της κλωστής και ονομάστε π.χ το λάχανο.

4. Πετάξτε το κουβάρι σε κάποιο άλλο πρόσωπο από τον κύκλο, ώστε να το πιάσει και να σας συνδέει μια κλωστή σε ευθεία γραμμή.

5. Το δεύτερο πρόσωπο που έπιασε το κουβάρι πρέπει να κρατήσει με το ένα χέρι την κλωστή, με το άλλο χέρι το κουβάρι, να ονοματίσει κάτι που τρέφεται με το λάχανο (π.χ. κάμπια) και να πετάξει το κουβάρι σε ένα τρίτο πρόσωπο.

6. το τρίτο πρόσωπο πρέπει πιάνοντας το κουβάρι να κρατήσει με το ένα χέρι την κλωστή, με το άλλο χέρι το κουβάρι, να ονοματίσει κάτι που τρέφεται με την κάμπια (π.χ. κότσυφας) και να πετάξει το κουβάρι σε ένα τέταρτο πρόσωπο. κ.ο.κ

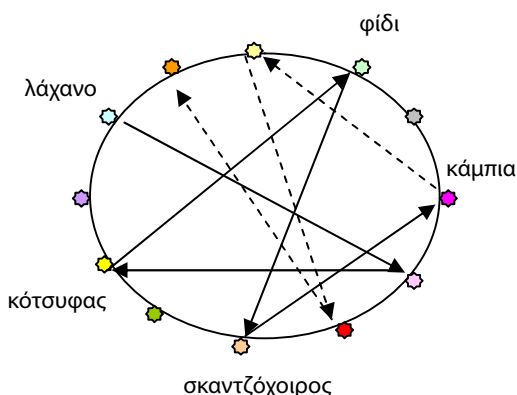
7. Φροντίζουμε οι κλωστές που μας συνδέουν να είναι ευθείες γραμμές

8. Συνεχίζουμε το παιχνίδι έτσι ώστε το κουβάρι να περάσει από όλους τους συμμετέχοντες συνδέοντας τους με γραμμές κλωστής, σχηματίζοντας έτσι τον ιστό της ζωής

ΜΕΡΟΣ 2

1. Πάρτε το ψαλίδι και ζητείστε από τους συμμετέχοντες να αναφέρουν παραδείγματα ανθρώπινης δραστηριότητας που μπορούν να καταστρέψουν στον ιστό της ζωής π.χ. κυνήγι, υπεραλίευση, άνοιγμα δρόμου, οικοδόμηση...

2. Για κάθε παράδειγμα κόψτε την αντίστοιχη κλωστή

Συζήτηση (όλοι μαζί)

«Υποδείξεις» στο συντονιστή

Ξεκινήστε ρωτώντας τους συμμετέχοντες για το πώς ένοιωσαν βλέποντας να καταστρέφεται ο ιστός της ζωής και προχωρήστε συζητώντας για τα θέματα που αναφέρθηκαν και για το τι χρειάζεται να γίνει προκειμένου να προστατέψουμε το περιβάλλον

Μπορείτε να ανοίξετε τη συζήτηση με ερωτήσεις όπως:

Πως νοιώσατε βλέποντας τον ιστό να καταστρέφεται;

Ήταν εύκολο ή δύσκολο να ονοματίσετε ζώα ή φυτά προκειμένου να συμπληρώσετε τον ιστό;

Ήταν αρκετές οι γνώσεις σας για τις τροφικές αλυσίδες;

Ποιανού αρμοδιότητα είναι η προστασία του περιβάλλοντος;

Είναι εύκολο να προβλεφθούν οι επιπτώσεις των ανθρώπινων δραστηριοτήτων στο περιβάλλον;

Είναι εύκολο να παρθούν αποφάσεις για το πώς διαχειριζόμαστε τις φυσικές πηγές; Για παράδειγμα: ποιος και με ποια κριτήρια αποφασίζει για το αν θα κοπεί ένα δάσος προκειμένου να δημιουργηθούν καλλιεργήσιμες εκτάσεις;

Στο άρθρο 1 της Διεθνούς Συνθήκης για τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτισμικά δικαιώματα αναφέρεται ότι: «όλοι οι άνθρωποι μπορούν, για τους δικούς τους σκοπούς, να διαθέτουν ελεύθερα τον φυσικό τους πλούτο και τις φυσικές πηγές τους» Αυτό σημαίνει πως οι άνθρωποι έχουν το δικαίωμα να χρησιμοποιούν το περιβάλλον;

Βασιζόμαστε στο περιβάλλον μας για να προμηθευόμαστε τροφή για να τρώμε και αέρα για να αναπνέουμε. Χωρίς ένα υγιές περιβάλλον δεν μπορούμε να ζήσουμε, είναι όρος ζωής. Είναι λοιπόν για μας, υπέρτατο καθήκον να σεβόμαστε το περιβάλλον, ακόμα και αν αυτό περιορίζει τα δικαιώματά μας; (Κατά τον ίδιο τρόπο που έχουμε υποχρέωση να σεβόμαστε τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των άλλων, οι οποίες περιορίζουν τα δικά μας δικαιώματα ως άτομα)

Τελειώνουμε τη συζήτηση με ένα γρήγορο καταιγισμό ιδεών «επιτυχημένων ιστοριών». ΔΕΝ είναι όλα απαισιόδοξα! Υπάρχουν πολλοί άνθρωποι στον κόσμο που εργάζονται για να εξασφαλίσουν πως και οι επόμενες γενεές θα ζουν σε ένα υγιές περιβάλλον (βιωσιμότητα).

Κάθε τροφική αλυσίδα πρέπει να καθρεφτίζει μια πραγματική ή πιθανή σχέση. Για παράδειγμα Χόρτα- πρόβατο – άνθρωπος – τίγρης! Θυμίστε ότι όταν ένα ζώο πεθαίνει τα βακτήρια αναλαμβάνουν την αποσύνθεση και τα ανόργανα πλέον συστατικά του ζώου ξαναγυρνούν στον κύκλο της ζωής για να αποτελέσουν τροφή άλλων πράσινων φυτών. Εκατομμύρια τέτοιων κύκλων συνδέονται μεταξύ τους για να δημιουργήσουν τον ιστό της ζωής.

Ενθαρρύνετε τους συμμετέχοντες να συνεχίσουν όσο το δυνατό περισσότερο. Θυμίστε τους δασότοπους, άγονες εκτάσεις, βάλτους, λίμνες, ποτάμια και θαλάσσια περιβάλλοντα. Για να μεταφερθείτε σε θαλάσσια περιβάλλοντα μπορείτε να βοηθήσετε λέγοντας «...οι ανόργανες ουσίες μεταφέρονται από το νερό στη θάλασσα και αποτελούν τροφή για ...» Ή για να μεταφερθείτε από το θαλάσσιο στο χερσαίο περιβάλλον «...τώρα ο γλάρος που έφαγε τα καβούρια της ακτής πετάει σε ένα αγρό όπου...». Αν κάποιος παίκτης δεν μπορεί να σκεφθεί την επόμενη σύνδεση ζητείστε από όλα τα άτομα της ομάδας να βοηθήσουν

Στο 2ο μέρος όταν κόβετε το νήμα, κόψτε στην τύχη σε διαφορετικά σημεία της κλωστής. Τα πρώτα κοψίματα δεν θα καταστρέψουν τον ιστό, που είναι ήδη πολύπλοκος. Όσο περισσότερα κοψίματα κάνετε, ο ιστός θα διαλύεται σταδιακά μέχρις ότου θα μείνουν στο πάτωμα κομμάτια νήματος και μια ομάδα ανθρώπων σε κύκλο που κρατούν μικρά άχρηστα κομμάτια νήματος.

Μην αναλωθείτε σε μεγάλη συζήτηση σε αυτό το στάδιο. Τελειώστε το παιχνίδι και επιστρέψτε σε αυτή τη συζήτηση (τι καταστρέφει το δίκτυο της ζωής) στο τελικό στάδιο. Έχετε στο νου σας τον τελικό στόχο της δραστηριότητας που είναι η επίδραση των ανθρώπινων δραστηριοτήτων στο περιβάλλον. Ο καταστραμμένος ιστός είναι μια πολύ ισχυρή εικόνα. Είναι ουσιαστικό να αφήσετε χρόνο για μια μικρή συζήτηση για την πρόοδο που γίνεται στην προστασία του περιβάλλοντος, τι άλλο μπορεί να γίνει αλλά και τι μπορεί να κάνει ο καθένας μας.

Προτάσεις για επέκταση

Αυτή η δραστηριότητα θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί σαν αφορμή για μια αντιπαράθεση απόψεων για τα δικαιώματα

Για παράδειγμα

- Έχει το περιβάλλον αξία πέρα και πάνω από την ονομαστική αξία του
- Έχουν δικαιώματα τα ζώα;

Η αειφόρος ανάπτυξη απαιτεί πολιτική θέληση, χρόνο, προσπάθεια και χρήματα. Συζητείστε για το να πρέπει να ξοδεύουμε τα χρήματα μας, ως κράτη, για την περιβαλλοντική εκπαίδευση, την επιστημονική έρευνα και την προστασία του περιβάλλοντος. Θα μπορούσαμε να συνεχίσουμε με την δραστηριότητα «Χρήματα για ξόδεμα» (Compass)

Θα μπορούσατε να επεκταθείτε σε περιβαλλοντικές καταστροφές και πως αυτές οδηγούν τους ανθρώπους να εγκαταλείψουν τη γη τους.

Συνεχίστε με τη δραστηριότητα «Ο κόσμος ήρθε πάνω κάτω» (Όλοι διαφορετικοί- όλοι ίσοι -Alien 93)

Εναλλακτικά η ομάδα θα μπορούσε να ασχοληθεί με τον ιστό των οικογενειών – γενεαλογικά δέντρα- σε παγκόσμιο επίπεδο. Η δραστηριότητα «Το δέντρο της ζωής» (Όλοι διαφορετικοί- όλοι ίσοι- Alien 93) ρωτάει «από πού ερχόμαστε;» και ασχολείται με θέματα προσωπικής και εθνικής ταυτότητας.

Περισσότερες πληροφορίες

Στη φύση όλα συνδέονται μεταξύ τους. Έμβια και άβια έχουν κύκλους.

Για παράδειγμα το κύκλος του άνθρακα και ο κύκλος του νερού. Οι τροφικές αλυσίδες είναι μέρη αυτών των κύκλων. Η τροφική αλυσίδα ξεκινά όταν ένα πράσινο φυτό, χρησιμοποιεί την ενέργεια του ήλιου, ανόργανα συστατικά και νερό για να τραφεί και να μεγαλώσει. Το πράσινο φυτό αποτελεί τροφή για κάποιο άλλο οργανισμό και έτσι τα ανόργανα συστατικά περνούν σε όλη την τροφική αλυσίδα. Όταν το ζώο, που βρίσκεται στους τελευταίους κρίκους της αλυσίδας πεθάνει, αποσυντίθεται με τη βοήθεια των βακτηρίων. Έτσι τα ανόργανα συστατικά αποτελούν τροφή για ένα άλλο πράσινο φυτό και μια νέα τροφική αλυσίδα ξεκινά.

Ιστορία δύο πόλεων

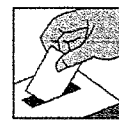
Έχετε ακουστά τη Χώρα των Λέγκο (Legoland); Την πόλη στη Δανία που είναι φτιαγμένη από μικρά πλαστικά τούβλα; Τώρα έχετε την ευκαιρία να επισκεφθείτε την Ισόπολη (Equaland) και την Εγώπολη (Egoland)!

Θεματικές ενότητες	Κοινωνικά Δικαιώματα, Ιδιότητα του Πολίτη, Περιβάλλον
Πολυπλοκότητα	Επίπεδο 3
Μέγεθος Ομάδας	4-10
Διάρκεια	90 λεπτά
Επισκόπηση της δραστηριότητας	Πρόκειται για ένα επιτραπέζιο παιχνίδι στο οποίο οι παίκτες ψηφίζουν σε τι είδους πόλη θα ήθελαν να ζουν και ποιες κοινωνικές αξίες θα ήθελαν να απολαμβάνουν. Μεταξύ των ζητημάτων που τίγονται είναι και τα εξής: • Κοινωνική αλληλεγγύη • Ποιο νόημα έχει η φορολογία • Η αξία της δημοκρατίας σε τοπικό επίπεδο
Σχετιζόμενα δικαιώματα	• Το δικαίωμα στην κοινωνική ασφάλιση. • Το δικαίωμα στην ιδιοκτησία. • Το δικαίωμα σε ένα υγιεινό περιβάλλον.
Σκοποί	• Η ανάπτυξη της υπευθυνότητας στο πλαίσιο της κοινότητας. • Η κατανόηση της σημασίας της κοινωνικής πρόνοιας για την κοινοτική ζωή. • Η προαγωγή των αξιών της υπευθυνότητας και της αλληλεγγύης.
Υλικά	• 1 αντίγραφο του ταμπλό του επιτραπέζιου παιχνιδιού • A3 χαρτόνι ή χαρτί (προαιρετικό αλλά προτιμητέο) • 1 ζάρι • Συνδεδημένες δυο χρωμάτων (π.χ. κόκκινοι και μπλε). Σε κάθε παίκτη/τρια πρέπει να αντιστοιχούν 1 κόκκινος και 1 μπλε. • Ψαλίδια • «blu - tac», αυτοκόλλητα • 4 αντίγραφα των καρτών αντικατάστασης. • 2 φάκελοι • Χρήματα (6000 Ems για κάθε παίκτη/τρια. Θα τα βρείτε στη σελίδα 289. • Δυο αντίγραφα του πίνακα καθηκόντων του Τραπεζίτη της Πόλης • Ένα αντίγραφο των καθηκόντων του Τραπεζίτη του Παιχνιδιού • Χαρτί και στυλό • Χρονόμετρο • Διαφανοσκόπιο και αντίγραφο των κανόνων σε διαφάνεια (προαιρετικό). • Συρραπτικό, σπάγκος, διατηρητικό
Προετοιμασία	• Διαβάστε τις οδηγίες για να εξοικειωθείτε με το ταμπλό, τις κάρτες αντικατάστασης και τους κανόνες.

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

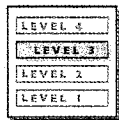

ΙΔΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

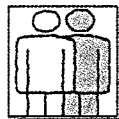
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΠΟΛΥΠΛΟΚΟΤΗΤΑ

ΕΠΙΠΕΔΟ 3

ΜΕΓΕΘΟΣ ΟΜΑΔΑΣ

4-10

ΔΙΑΡΚΕΙΑ

90 ΛΕΠΤΑ

- Κόψτε τις κάρτες από δύο φύλλα καρτών αντικατάστασης και, για να μην μπερδευτούν τα δυο σύνολα, βάλτε καθένα σ' έναν διαφορετικό φάκελο και σημειώστε τα καθαρά με Α! και Β! (Τα υπόλοιπα δύο αντίγραφα των φύλλων θα χρησιμοποιούνται ως αναφορά στα δημοτικά συμβούλια).
- Κολλήστε τη φωτοτυπία του ταμπλό στο χαρτόνι ή σε σκληρό χαρτί για να την κάνετε σκληρή και ανθεκτική.
- Επιλέξτε 3 άτομα να παίξουν τους ρόλους των τραπεζίτων. Κάθε πόλη χρειάζεται έναν τραπεζίτη. Χρειάζεστε και έναν Τραπεζίτη του Παιχνιδιού. Δώστε σε κάθε Τραπεζίτη της Πόλης ένα φύλλο καθκόντων και δώστε και στον Τραπεζίτη του Παιχνιδιού το δικό του φύλλο. Οι τραπεζίτες ας φορέσουν μικρές ταμπέλες ώστε να είναι αναγνωρίσιμοι κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού.
- Χωρίστε την υπόλοιπη ομάδα σε δυο υποομάδες με ίσο αριθμό μελών και δώστε τούς μπλε συνδετήρες στη μια ομάδα και τους κόκκινους στην άλλη.
- Πείτε σε κάθε παίκτη/τρια να φτιάξει το δικό του/της ταμείο και να γράψει το όνομά του/της σ' ένα μικρό χαρτί, το οποίο να σημαδέψει με έναν συνδετήρα του ανάλογου χρώματος.
- Τυπώστε τα χρήματα! Φωτοτυπήστε τα χρήματα και κόψτε τα σε χαρτονομίσματα. Θα χρειαστείτε ένα σετ χαρτονομισμάτων για κάθε παίκτη/πολίτη.

Οδηγίες

1. Εξηγήστε ότι η δραστηριότητα αυτή είναι ένα επιτραπέζιο παιχνίδι και δείξτε το ταμπλό του παιχνιδιού. Δείξτε τη διαδρομή της πόλης Α και αυτήν της Β. Σημειώστε τα σημεία όπου οι δυο διαδρομές διασταυρώνονται και τα τετράγωνα στα οποία οι παίκτες παίρνουν τους μισθούς τους, πληρώνουν τους φόρους τους και έχουν την «ευκαιρία για αλλαγή», που σημαίνει την ευκαιρία να μετακινηθούν και να παίξουν στην άλλη πόλη.
2. Εξηγήστε το παιχνίδι (βλ. παρακάτω το φύλλο που πρέπει να μοιράσετε). Σιγουρευτείτε ότι όλοι/ες καταλαβαίνουν τους κανόνες. Αποφασίστε πότε θα τελειώσει το παιχνίδι.
3. Ζητήστε από τους τραπεζίτες να φτιάξουν οι ίδιοι ετικέτες προκειμένου οι παίκτες/τριες να γνωρίζουν σε ποιους θα πληρώνουν τους φόρους!
4. Παίξτε το παιχνίδι! Όταν τελειώσετε, περάστε στην ανασκόπηση και στην αξιολόγηση.

Ανασκόπηση και αξιολόγηση

Ξεκινήστε συζητώντας για το πώς πήγε το παιχνίδι και προχωρήστε κάνοντας ερωτήσεις σχετικά με τα πράγματα που έμαθαν οι συμμετέχοντες/ουσες παίζοντας το.

- Διασκέδασαν με το παιχνίδι; Τι τους άρεσε και τι δεν τους άρεσε;
- Στην αρχή έκαναν κάποιοι/ες τη σκέψη ότι ήταν άδικο κάποιοι/ες να πληρώνουν περισσότερους φόρους από τους άλλους; Σκέφτονταν το ίδιο και αφού έπαιξαν για κάποιο διάστημα το παιχνίδι;
- Πώς λειτούργησαν οι συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου; Πώς λαμβάνονταν οι αποφάσεις; Δημοκρατικά;
- Ποιοι μετακόμισαν από τη μια πόλη στην άλλη; Γιατί μετακόμισαν αυτοί συγκεκριμένα;
- Σε κάποιο δημοτικό συμβούλιο έδωσε κανείς χρήματα από την τσέπη του/της για να συμβάλει στην κοινωνική πρόνοια και στην ποιότητα ζωής της κοινότητάς του/της; Γιατί το έκανε;
- Στην αρχή του παιχνιδιού οι κοινωνικές συνθήκες και στις δυο πόλεις ήταν οι ίδιες. Πώς κατέληξαν; Υπήρξαν διαφορές; Ποιες ήταν αυτές;
- Σε ποια πόλη θα προτιμούσατε να ζείτε και γιατί;
- Αξίζει να πληρώνει κανείς περισσότερους φόρους προκειμένου να υπάρχει καλύτερη κοινοτική ζωή για όλους; Ή θα προτιμούσατε να κρατήσετε όλο τον μισθό σας και να αγοράζετε τα πράγματα που θέλετε και χρειάζεστε;
- Ποια ήταν η κατάσταση των δυο πόλεων στο τέλος του παιχνιδιού; Πού βρίσκονταν οι συμμετέχοντες/ουσες; Στην Ισόπολη ή στην πόλη όπου οι άνθρωποι είναι εγωιστές και ατομιστές, δηλαδή στην Εγώπολη;

- Σε μια κλίμακα από το 1 ως το 10 (με το 1 να δηλώνει την ακραία Εγώπολη και το 10 την ακραία Ισόπολη), πώς θα αξιολογούσατε τη δική σας κοινωνία;

Συμβουλές για τους/τις διευκολυντές/τριες

Το παιχνίδι είναι σχετικά εύκολο για όσους/ες είναι εξοικειωμένοι/ες με επιτραπέζια παιχνίδια, αλλά φροντίστε να εξηγήσετε τους κανόνες του παιχνιδιού και να δώσετε οδηγίες. Ενδεχομένως να βοηθήσει τους παίκτες/τριες το να υπάρχουν κανόνες σε ένα διάγραμμα ή σε μια διαφάνεια ή να τους έχουν σε φωτοτυπία.

Το παιχνίδι παίζεται καλύτερα με μέγιστο αριθμό πολιτών 10 και θα πρέπει να υπάρχει ίσος αριθμός πολιτών σε κάθε πόλη, στην αρχή του παιχνιδιού. Αν λ.χ. έχετε 16 παίκτες/τριες, θα μπορούσατε να ζητήσετε να υπάρχουν ζευγάρια τραπεζιτών. Αν ο αριθμός των παικτών είναι μεγαλύτερος, καλύτερα παίξτε το παιχνίδι δυο φορές. Σε αυτήν την περίπτωση, μην ξεχάσετε να πολλαπλασιάσετε τα αντίτυπα των υλικών και σιγουρευτείτε ότι έχετε έναν/μιαν ακόμη συνδιευκολυντή/τρια υπεύθυνο/η για το δεύτερο παιχνίδι!

Μια καλή συμβουλή: Πριν δοκιμάσετε το παιχνίδι με την ομάδα σας, παίξτε το με φίλους/ες και γείτονες! Θα νιώθετε έτσι πιο σίγουροι/ες, όταν δίνετε τις οδηγίες και όταν το συντονίζετε! Σημείωση: οι υπεύθυνοι/ες για τη συλλογή των φόρων και τη διαχείριση των οικονομικών της πόλης αποκαλούνται «τραπεζίτες». Στην πραγματικότητα, οι τραπεζίτες δεν επιτελούν τέτοιες λειτουργίες. Ο όρος χρησιμοποιείται, επειδή είναι κοινός σε πολλά δημοφιλή επιτραπέζια. Αν νομίζετε ότι ο όρος δεν είναι ο πιο κατάλληλος, χρησιμοποιήστε αντ' αυτού έναν άλλο, π.χ. «οικονομικός διαχειριστής».

Προτάσεις για συνέχεια

Ενθαρρύνετε τους συμμετέχοντες/ουσες να εκφράσουν τις απόψεις και τις ιδέες τους οργανώνοντας το πώς θα είναι η Ισόπολη στο μέλλον. Δείτε τη δραστηριότητα «Τα μέλλοντά μας» στη σελίδα 197.

Εναλλακτικά, η ομάδα ίσως προτιμήσει να κάνει εργασία πεδίου και να αναζητήσει ίχνη της Εγώπολης και της Ισόπολης στον δικό της τόπο. Η δραστηριότητα «Trailing diversity» στο εκπαιδευτικό υλικό του Συμβουλίου της Ευρώπης «All different all equal» περιγράφει μια μέθοδο πραγματοποίησής της.

Οι κανόνες του παιχνιδιού

Αριθμός των παικτών/τριών: από 7 ως 13. Τρεις παίκτες/τριες αναλαμβάνουν τον ρόλο των τραπεζιτών. Στην αρχή του παιχνιδιού θα πρέπει να υπάρχει ίσος αριθμός παικτών/τριών στην κάθε πόλη.

Στόχος του παιχνιδιού: Νικητής/τρια είναι ο/η παίκτης/τρια που έχει τα πιο πολλά χρήματα στο τέλος του παιχνιδιού.

Πώς παίζεται το παιχνίδι

1. Τρεις παίκτες/τριες αναλαμβάνουν τους ρόλους των τραπεζιτών: ένας τραπεζίτης για την πόλη Α, ένας για τη Β και ένας Τραπεζίτης του Παιχνιδιού.
2. Οι μισοί/ές παίκτες/τριες έχουν κόκκινα ταμεία και οι άλλοι/ες μισοί/ές μπλε.
3. Στην αρχή οι παίκτες/τριες χωρίζονται σε δυο ισάριθμες ομάδες. Κάθε ομάδα έχει ίσο αριθμό «κόκκινων» και «μπλε» παικτών/τριών. Η μια ομάδα θα κινείται στη διαδρομή της πόλης Α και η άλλη στη διαδρομή της πόλης Β.
4. Όλοι οι παίκτες ξεκινούν από το τετράγωνο «αφετηρία και μισθός».
5. Κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού, οι παίκτες/τριες μπορούν να αλλάξουν πόλη, μόνον όταν σταματούν σε τετράγωνο «ευκαιρίας για αλλαγή».
6. Κάθε παίκτης/τρια ξεκινάει με μισθό σύμφωνα με το χρώμα του/της.
  - Οι μπλε: 500
  - Οι κόκκινοι: 100

7. Ρίξτε το ζάρι για να αποφασίσετε ποιος/α ξεκινάει. Ξεκινάει όποιος/α ρίξει τη μεγαλύτερη ζαριά και ακολουθούν οι υπόλοιποι παίκτες/τριες αντίστροφα προς τη φορά των δεικτών του ρολογιού.
8. Κάθε παίκτης/τρια ρίχνει το ζάρι με τη σειρά και κινείται στη διαδρομή της πόλης του/της στον αντίστοιχο αριθμό τετραγώνων. Όταν ο παίκτης/τρια φθάνει σε ένα τετράγωνο, διαβάζει δυνατά την αναγραφόμενη οδηγία και συμμορφώνεται με αυτήν.
9. Σημείωση: Ένας/μία παίκτης/τρια που λαμβάνει την οδηγία να κινηθεί προς τα πίσω, σταματάει όταν φθάσει στο τετράγωνο-στόχο και δεν χρειάζεται να ακολουθήσει την οδηγία αυτού του νέου τετραγώνου.
10. Αν ένας/μία παίκτης/τρια πρέπει να πληρώσει κάποια εισφορά και δεν έχει χρήματα, τότε μένει στο τετράγωνό του/της και γίνεται επαίτης.
11. Δύο ή περισσότεροι/ες παίκτες/τριες μπορούν να βρίσκονται στο ίδιο τετράγωνο την ίδια στιγμή.

Ειδικά τετράγωνα

Φορολογικές εισφορές

Κάθε φορά που ένας/μία παίκτης/τρια περνάει το τετράγωνο «πληρωμής φόρων», πρέπει να πληρώσει τους φόρους (ακόμα κι αν δεν πέσει ακριβώς πάνω στο τετράγωνο). Το ποσό των προς καταβολή φόρων διαφέρει ανάλογα με τον μισθό του/της παίκτη/τριας και την πόλη.

Πόλη Α:

- 40%, αν ο μισθός είναι 500 ή περισσότερο.
- 10%, αν ο μισθός είναι 100 ή λιγότερο.

Πόλη Β:

- 10% ανεξαρτήτως μισθού.

Σημείωση: Οι άνεργοι/ες, που δεν παίρνουν επίδομα ανεργίας, δεν πληρώνουν φόρους σε καμία πόλη. Οι άνεργοι/ες που παίρνουν επίδομα ανεργίας, πληρώνουν το 10% και στις δύο πόλεις.

Η πληρωμή των φόρων γίνεται στον Τραπεζίτη της αντίστοιχης Πόλης.

Μισθός

Κάθε παίκτης/τρια που περνάει από το τετράγωνο «αφετηρία και μισθός» (όχι να σταθεί πάνω του, απλώς να περάσει), παίρνει τον αντίστοιχο μισθό.

Αν ο παίκτης/τρια είναι άνεργος/η και η πόλη έχει σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, παίρνει το επίδομα ανεργίας από τον Τραπεζίτη της Πόλης.

Ευκαιρία για Αλλαγή

Κάθε παίκτης/τρια που πέφτει σε τετράγωνο «ευκαιρίας για αλλαγή» μπορεί να επιλέξει αν θα αλλάξει πόλη ή όχι (αλλαγή από την *Ισόπολη* στην *Εγώπολη* ή από την *Εγώπολη* στην *Ισόπολη*). Προκειμένου να αλλάξει, ένας παίκτης/τρια πρέπει όχι μόνο να ανακοινώσει την απόφασή του/της στους υπόλοιπους και στους τραπεζίτες, αλλά και από τον επόμενο γύρο να κινηθεί όντως στη διαδρομή της άλλης πόλης.

Ο παίκτης/τρια που αλλάζει πόλη συνεχίζει να παίρνει τον ίδιο μισθό όπως και προηγουμένως αλλά πληρώνει φόρους σύμφωνα με τη φορολογία της νέας του/της πόλης.

Συνεδριάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου

Όλοι οι παίκτες/τριες που βρίσκονται σε μια πόλη, συμμετέχουν στις συνεδριάσεις του δημοτικού συμβουλίου της. Η συνεδρίαση είναι μια ευκαιρία να γίνουν μετατροπές (αν κρίνεται απαραίτητο) στις πολιτικές που ακολουθεί η πόλη.

Η συνεδρίαση μπορεί να πραγματοποιηθεί κάθε 5η πληρωμή των φόρων. Οι Τραπεζίτες

των Πόλεων κρατούν αρχείο για το πόσοι/ες περνούν από το τετράγωνο πληρωμής φόρων στην πόλη τους. Όταν περάσει και ο/ή 5ος/η παίκτης/τρια, συγκαλείται το συμβούλιο σε συνεδρίαση.

Οι παίκτες/τριες της πόλης έχουν τη δυνατότητα να επιλέξουν αν θα κάνουν ή όχι συμβούλιο. Το παιχνίδι σταματάει κατά τις συνεδριάσεις και οι παίκτες/τριες στην άλλη πόλη θα πρέπει να περιμένουν μέχρι να τελειώσει το συμβούλιο για να ξαναρχίσει το παιχνίδι.

Οι παίκτες/τριες έχουν 5 λεπτά για να αποφασίσουν για τις ανάγκες της πόλης και τις όποιες αλλαγές στην πολιτική της. Οι επιλογές πολιτικής δίνονται στις κάρτες αντικατάστασης και οι πολίτες μπορούν να ανατρέχουν σ' ένα αντίγραφο του φύλλου των καρτών αντικατάστασης για να γνωρίζουν ποιες πολιτικές περιλαμβάνονται «στην ημερήσια διάταξη» (δηλαδή, ποιες επιλογές διαθέτουν).

Για να αλλάξει μια πολιτική, οι παίκτες/τριες θα πρέπει να αγοράσουν την κάρτα αντικατάστασης με χρήματα από τους φόρους της πόλης. Το κόστος αναφέρεται σε κάθε κάρτα. Το Δημοτικό Συμβούλιο μπορεί να κάνει μόνο τις αλλαγές για τις οποίες έχει χρήματα. Ο Τραπεζίτης της Πόλης πληρώνει το αντίστοιχο ποσό στον Τραπεζίτη του Παιχνιδιού. Οι Πολίτες μπορούν να αλλάξουν όσες πολιτικές θέλουν, αρκεί να διαθέτουν τα χρήματα.

Αν ένα Δημοτικό Συμβούλιο αντιμετωπίζει οικονομικά προβλήματα, μπορεί να «εκποιήσει» μια ή περισσότερες κάρτες αντικατάστασης στον Τραπεζίτη του Παιχνιδιού. Η τιμή «εκποίησης» είναι το 50% του αρχικού κόστους.

Οι πλούσιοι/ες παίκτες/τριες μπορούν, αν θέλουν, να συμβάλουν στα οικονομικά της πόλης προκειμένου να αγοραστούν κάρτες αντικατάστασης.

Ο τραπεζίτης χρησιμοποιεί κολλητική ουσία για να κολλήσει την κάρτα αντικατάστασης στο ταμπλό, στο τετράγωνο που έχει συμφωνηθεί.

Κάρτες αντικατάστασης

Υπάρχουν 17 κάρτες αντικατάστασης που αντιπροσωπεύουν τις πολιτικές που το Δημοτικό Συμβούλιο μπορεί να υιοθετήσει σε μια συνεδρίαση. Οι κάρτες αντικατάστασης αγοράζονται από τον Τραπεζίτη της Πόλης στο κόστος που αναγράφεται στην κάρτα. Αφού αγοραστούν, ο Τραπεζίτης της Πόλης κολλάει την κάρτα/τις κάρτες στο ταμπλό, πάνω σε ένα από τα τετράγωνα που αποφασίζουν οι πολίτες.

Κάθε τετράγωνο μπορεί να «αντικατασταθεί». Αν, τη στιγμή της αντικατάστασης, υπάρχει παίκτης/τρια στο τετράγωνο, δεν ακολουθεί τις νέες οδηγίες. Η νέα πολιτική τίθεται σε ισχύ, μόνον όταν ο επόμενος παίκτης/τρια σταθεί στο τετράγωνο.

Σε μια συνεδρίαση του Δημοτικού Συμβουλίου οι πολίτες-παίκτες αποφασίζουν την πολιτική της πόλης και ενδέχεται να αγοράσουν μια ή περισσότερες κάρτες αντικατάστασης. Για όλες τις κάρτες θα πρέπει να καταβληθεί το αντίτιμο.

Επαίτες

Οι παίκτες/τριες που δεν έχουν χρήματα να πληρώσουν τους φόρους τους ή άλλες πληρωμές, μένουν στο τετράγωνο που έπεσαν και γίνονται «επαίτες». Ωστόσο, αν υπάρχουν υπηρεσίες στέγασης για τους άστεγους στην πόλη, οι επαίτες μπορούν να επιλέξουν να μείνουν εκεί αντί για το τετράγωνο στο οποίο έπεσαν. Η μετακίνηση δεν απαλλάσσει τον επαίτη από τα χρέη του.

Μπορεί να ζητιανέψει χρήματα από κάθε παίκτη/τρια που πέφτει στο τετράγωνό του/της, αλλά εξαρτάται από τον παίκτη/τρια αν θα του/της δώσει. Όταν ο επαίτης έχει αρκετά χρήματα να πληρώσει τα χρέη του, περιμένει μέχρι τον επόμενο γύρο, πληρώνει, ρίχνει το ζάρι και προχωράει.

Οι επαίτες ρίχνουν το ζάρι κάθε δεύτερη φορά που έρχεται η σειρά τους. Τους δίνεται έτσι μια ευκαιρία.

Αν φέρουν 6	Βρίσκουν 50 Ems στον κάδο απορριμμάτων.
Αν φέρουν 5	Μαζεύουν 20 άδεια μπουκάλια μύρας και παίρνουν 50 Ems – αν υπάρχει στην πόλη κέντρο ανακύκλωσης!
Αν φέρουν 4	Ο επόμενος παίκτης που τους περνάει, τους δίνει 10 Ems.

Ημερομηνία κλειδί

- 1η Δευτέρα του Οκτωβρίου
- Παγκόσμια Ημέρα Οικιστικού Περιβάλλοντος – «Πόλεις χωρίς Παραγκουπόλεις».

- Αν φέρουν 3 Μεθούν, αποκοιμούνται και περιμένουν μέχρι τον επόμενο γύρο.
- Αν φέρουν 2 Κοιμούνται στο πάρκο και βρίσκουν 10 Ems κάτω από το παγκάκι.
- Αν η πόλη έχει ανακαινίσει το πάρκο, βρίσκουν 20.
- Αν φέρουν 1 Τους ληστεύουν. Δίνουν την επόμενη δωρεά που τους γίνεται στον Τραπεζίτη της Πόλης.
- Τα κέρδη ενός επαίτη πληρώνονται από τον Τραπεζίτη της Πόλης στην οποία ζει.

Πότε τελειώνει το παιχνίδι

- Οι παίκτες/τριες αποφασίζουν πώς θα τελειώσει το παιχνίδι πριν αρχίσουν να παίζουν.
- Μπορούν να επιλέξουν κάτι από τα ακόλουθα:
  - Όταν ο/η πρώτος/η παίκτης/τρια συμπληρώσει 20 γύρους.
  - Ύστερα από ένα χρονικό διάστημα που θα συμφωνηθεί, λ.χ. 45 λεπτά.
- Σημείωση: Το παιχνίδι τελειώνει, όταν μια πόλη χρεοκοπήσει. Νικητής/τρια είναι ο παίκτης/τρια που έχει τα περισσότερα χρήματα στο τέλος τους παιχνιδιού.

Πρόσθετες πληροφορίες

Ευρωπαϊκός Κώδικας Κοινωνικής Ασφάλισης

Ο Κώδικας Κοινωνικής Ασφάλισης του Συμβουλίου της Ευρώπης τέθηκε σε ισχύ στα 1986 και μέχρι τον Ιούλιο του 2001 τον είχαν κυρώσει 18 κράτη μέλη. Παρέχει ένα ευρύ φάσμα κοινωνικής προστασίας, που περιλαμβάνει εγγυήσεις για:

- Ιατρική φροντίδα, η οποία περιλαμβάνει την περίθαλψη από γενικό ιατρό, την εξειδικευμένη περίθαλψη και την επείγουσα περίθαλψη.
- Επίδομα ανεργίας.
- Επίδομα ηλικιωμένων.
- Επίδομα αναπηρίας.

Φυλλάδια

Κάρτες αντικατάστασης

Ανακαίνιση του πάρκου με πισίνα και παιδική χαρά. Κόστος 200 Ems	Καθαρισμός του πάρκου. Κόστος 100 Ems	Οι δρόμοι έχουν βελτιωθεί, αφού επιδιορθώθηκαν συνολικά. Προχώρησε 3 τετράγωνα μπροστά. Κόστος 400 Ems	Οι δρόμοι είναι εντάξει, οι τρύπες καλύφθηκαν ικανοποιητικά μόνο μέχρι την επόμενη συνεδρίαση του Δημοτικού Συμβουλίου. Κόστος: 200 Ems.	Χάνεις τη δουλειά σου! Το ταμείο ανεργίας πληρώνει το 30% του μισθού. Η πόλη πρέπει να έχει αποθεματικό 1000 Ems.
Η απεργία στα σχολεία έληξε. Ξαναπαίξει! Το κόστος των αυξημένων μισθών: 400 Ems.	Άνοιξε νέο θέατρο και σινεμά, κόστος 400 Ems.	Ο πατέρας σου παίρνει σύνταξη. Για να υπάρχει συνταξιοδοτικό πρόγραμμα, κόστος 400 Ems.	Θέλετε να διαβάσετε και τώρα υπάρχει βιβλιοθήκη! Ξαναρίξτε το ζάρι. Κόστος βιβλιοθήκης: 200 Ems.	Δεν υπάρχουν πια παιδιά στον δρόμο, αφού κατασκευάστηκε ορφανοτροφείο. Κόστος για το ορφανοτροφείο: 200 Ems.
Αρρωστήσατε και το δημόσιο νοσοκομείο είναι πλήρως χρηματοδοτούμενο από δημόσιους πόρους. Πληρώνετε μόνο 10 Ems. Κόστος: 600 Ems.	Αρρωστήσατε, αλλά το δημόσιο νοσοκομείο δεν χρηματοδοτείται πλήρως από το δημόσιο. Πληρώστε 30 Ems. Κόστος: 400 Ems.	Η πρόσβαση στις παραλίες είναι ελεύθερη! Απολαύστε τις! Κόστος της επιδοτούμενης από το δημόσιο πρόσβασης 100 Ems.	Τα προβλήματα συγκοινωνίας αμβλύνονται με τους ποδηλατοδρόμους. Κόστος ποδηλατοδρόμων: 150 Ems.	Το σύστημα ανακύκλωσης περιορίζει τις ανάγκες αποκομιδής των απορριμμάτων. Προχωρήστε 3 τετράγωνα μπροστά. Κόστος: 150 Ems για το σύστημα ανακύκλωσης.
Έχετε κάποιο νομικό πρόβλημα. Συμβουλευτείτε έναν δικηγόρο νομικής βοήθειας. Κόστος: 200 Ems.	Όχι πλέον άστεγοι στην πόλη. Άνοιξε ένα ίδρυμα για τους άστεγους. Κόστος του ιδρύματος: 200 Ems.			

Φυλλάδια

Φύλλο καθηκόντων του Τραπεζίτη της Πόλης

Οι πόλεις ξεκινούν χωρίς χρήματα. Όλη η πρόσδοδος θα προέλθει από τους φόρους που οι παίκτες/τριες θα πληρώνουν, καθώς παίρνουν το τετράγωνο «πληρωμής φόρων».

- Οι τραπεζίτες χρησιμοποιούν το φύλλο καταχωρήσεων ως αρχείο για να σημειώνουν πόσοι παίκτες/τριες περνούν το τετράγωνο «πληρωμής φόρων» και θα πρέπει να συγκαλούν το Δημοτικό Συμβούλιο σε συνεδρίαση, όταν έχουν περάσει 5 παίκτες.
- Οι Τραπεζίτες της Πόλης συλλέγουν τους φόρους από τον κάθε παίκτη/τρια στην πόλη τους, όταν ο κάθε παίκτης/τρια περάσει το τετράγωνο πληρωμής φόρων. Σημείωση: οι παίκτες/τριες που αλλάζουν πόλη, πληρώνουν τους νέους φόρους.

Η φορολογία έχει ως εξής:

Πόλη Α: • 40% του μισθού, αν ο μισθός είναι 500 ή περισσότερος

• 10% του μισθού, αν ο μισθός είναι 100 ή λιγότερος

Πόλη Β: • 10% του μισθού ανεξαρτήτως του ύψους του.

Οι άνεργοι πολίτες που δεν παίρνουν επίδομα ανεργίας, δεν πληρώνουν φόρους.

Οι άνεργοι που παίρνουν επίδομα ανεργίας, καταβάλλουν το 10% ως φόρο.

- Άλλα καθήκοντα του Τραπεζίτη της Πόλης

- Να προσέχει τα χρήματα της πόλης.
- Να πληρώνει στον Τραπεζίτη του Παιχνιδιού όσες εισφορές πρέπει να δοθούν για την αγορά καρτών αντικατάστασης.
- Να κολλάει τις κάρτες αντικατάστασης στο ταμπλό, πάνω στο τετράγωνο που έχει συμφωνηθεί στη συνεδρίαση του συμβουλίου.
- Να διαχειρίζεται το ταμείο ανεργίας, αν η πόλη έχει αποφασίσει ότι θα διαθέτει παρόμοιον οργανισμό.
- Να χορηγεί το επίδομα ανεργίας στους δικαιούχους παίκτες, αν η πόλη έχει αποφασίσει ότι θα διαθέτει σύστημα κοινωνικής ασφάλισης. Θα πρέπει να υπάρχουν τουλάχιστον 1000 Ems στο ταμείο, όταν θα αποφασιστεί να ιδρυθεί το σύστημα.
- Να προσέχει τους επαίτες της πόλης και να διασφαλίζει ότι παίζουν σωστά όταν ρίχνουν το ζάρι.

Αν φέρουν 6 Βρίσκουν 50 Ems στον κάδο απορριμμάτων.

Αν φέρουν 5 Μαζεύουν 20 άδεια μπουκάλια μπίρας και παίρνουν 50 Ems – αν υπάρχει στην πόλη κέντρο ανακύκλωσης!

Αν φέρουν 4 Ο επόμενος παίκτης/τρια που τους περνάει, τους δίνει 10 Ems.

Αν φέρουν 3 Μεθούν, αποκοιμούνται και περιμένουν μέχρι τον επόμενο γύρο.

Αν φέρουν 2 Κοιμούνται στο πάρκο και βρίσκουν 10 Em κάτω από το παγκάκι.

Αν η πόλη έχει ανακαινίσει το πάρκο, βρίσκουν 20.

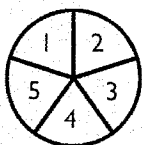
Αν φέρουν 1 Τους ληστεύουν. Δίνουν την επόμενη δωρεά που τους γίνεται στον Τραπεζίτη της Πόλης,

Σημείωση: Εσείς τους δίνετε τα χρήματα, αν τύχει να τα βρουν στον πάρκο ή στον κάδο απορριμμάτων, και εσείς τους τα παίρνετε, αν τύχει να τους ληστεύσουν.

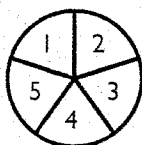
Αρχείο φορολογικών εισφορών

Κάθε φορά που ένας παίκτης/τρια στην πόλη σας περνάει το τετράγωνο «πληρωμή φόρων», συλλέξτε τους φόρους και διαγράψτε ένα από τα τμήματα του πρώτου γύρου. Όταν έχουν περάσει 5 παίκτες, συγκαλέστε το πρώτο Δημοτικό Συμβούλιο. Όταν το παιχνίδι ξαναρχίσει, αρχίστε να διαγράφετε τμήματα του δεύτερου γύρου κ.ο.κ.

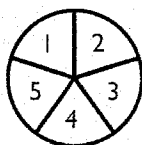
1^η Συνάντηση

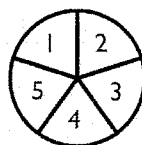
2^η Συνάντηση

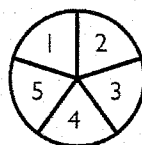
3^η Συνάντηση

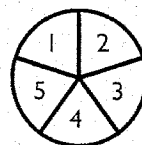
4^η Συνάντηση

5^η Συνάντηση

6^η Συνάντηση

Φυλλάδια

Κάρτα του ρόλου του Τραπεζίτη του Παιχνιδιού

Στην αρχή του παιχνιδιού ο Τραπεζίτης του Παιχνιδιού έχει όλα τα χρήματα. Αυτός/ή:

1. Θα διασφαλίσει ότι το παιχνίδι εξελίσσεται ομαλά, δηλαδή:
  - να ξεκινήσει το παιχνίδι.
  - να διασφαλίσει ότι οι κανόνες ακολουθούνται.
  - να χρονομετρήσει όλες τις συνεδριάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου. Μέγιστη διάρκειά τους είναι τα 5 λεπτά.
  - να σταματήσει το παιχνίδι ύστερα από τον χρόνο που έχει συμφωνηθεί ή όταν ο πρώτος παίκτης/τρια συμπληρώσει τον αριθμό γύρων που έχουν συμφωνηθεί.
2. Θα κρατήσει τα αρχεία
  - στην αρχή του παιχνιδιού το όνομα, το χρώμα και την πόλη του παίκτη/τριας
  - πόσες φορές περνάει ο κάθε παίκτης/τρια από το τετράγωνο «αφετηρία και μισθός».
3. Πληρώνει σε κάθε παίκτη/τρια τον μισθό τους στην αρχή του παιχνιδιού και κάθε φορά που περνούν το τετράγωνο «αφετηρία και μισθός». Οι μισθοί που καταβάλλονται εξαρτώνται από το χρώμα του παίκτη/τριας, ανεξάρτητα από την πόλη στην οποία βρίσκονται:
  - Μπλε παίκτες: 500 Ems.
  - Κόκκινοι παίκτες: 100 Ems.
4. Συλλέγει όλες τις εισφορές που προέρχονται από την αγορά καρτών αντικατάστασης από τους Τραπεζίτες Πόλεων.

Φύλλο καταχωρίσεων

Καταγράφει τα ονόματα των παικτών/τριών με ένα κόκκινο ή μπλε στυλό σύμφωνα με το χρώμα τους. Συνιστάται να χρησιμοποιείται η μέθοδος της «πύλης με τις 5 ράβδους» στις καταχωρήσεις. Οι πρώτοι 4 γύροι σημειώνονται με κάθετες γραμμές και ο 5ος με μια γραμμή που τις διαγράφει. Με τον 6ο γύρο ξεκινάτε νέα «πύλη» (το 12 δηλαδή θα μοιάζει κάπως έτσι IIII IIII II).

Παίκτες στην Πόλη Α στην αρχή του παιχνιδιού	
Όνομα του/της παίκτη/τριας	Φορές που έχει περάσει την αφετηρία

Παίκτες στην Πόλη Β στην αρχή του παιχνιδιού	
Όνομα του/της παίκτη/τριας	Φορές που έχει περάσει την αφετηρία

Η ιστορία των δυο πόλεων

πίνακας παιγνιδίου

Οι δρόμοι είναι γεμάτοι τρύπες. Η διαδρομή είναι μεγάλη. Χάσε τη σειρά σου.			Παιδιά του δρόμου σε κλέβουνε. Δώσε 10 Ems.	Ελεύθερος Χώρος	Απουσίες; Δεν υπάρχουν νοσοκομεία. Πήγαινε 3 τετράγωνα πίσω.	Κέρδισες το lotto. Πάρε 50Ems.
Το πάγκο είναι βρώμικο, Χρειάζεται ανακαίνιση. Χάσε τη σειρά σου και βοήθησε στο καθαρισμό						Δεν έχεις τίποτα να κάνεις το απόγευμα. Βαριέσαι. Πήγαινε πίσω 3 τετράγωνα.
Αρχή + Μισθός	Παιδιά του δρόμου σε κλέβουνε. Δώσε 10 Ems.	Ελεύθερος Χώρος	Οι δρόμοι είναι γεμάτοι τρύπες. Η διαδρομή είναι μεγάλη. Χάσε τη σειρά σου.	Αλλάξε για να Αλλάξεις		
	C M P A S S			Ωραία μέρα για να πας στη παραλία. Δώσε 10 Ems για να πας.	Απουσίες; Δεν υπάρχουν νοσοκομεία. Πήγαινε 3 τετράγωνα πίσω.	Ελεύθερος Χώρος
	Τίποτα να διαβάσεις. Δώσε 10 Ems για ένα βιβλίο.	Έχασες τη δουλειά σου συγγνώμη	Ελεύθερος Χώρος	Ελεύθερος Χώρος	Φόροι	Ελεύθερος Χώρος
Πάρε τη δουλειά πίσω με τον ίδιο μισθό				Έχασες τη δουλειά σου! Συγγνώμη	Κέρδισες το lotto. Πάρε 50Ems.	Οι δόκαλοι απεργούν για καλύτερους μισθούς. Αφάρισε 1 γραμμή για να φροντίσεις τα παιδιά σου
Αλλάξε για να Αλλάξεις	Ένας μεθυμένος δότεγος σε ενοχλεί. Αφάρισε 1 γραμμή για να προχωρήσεις	Το πάγκο είναι βρώμικο, Χρειάζεται ανακαίνιση. Χάσε τη σειρά σου και βοήθησε στο καθαρισμό	Τα λεωφορεία δεν λειτουργούν. Πάρε ταξί και πλήρωσε 10 Ems.	Ελεύθερος Χώρος	Ελεύθερος Χώρος	Ελεύθερος Χώρος

Συνάντηση Δημότηκού Συμβουλίου
Κάθε 5^η πλήρωμή φόρων

Κήπος σε μια νύχτα

Θα αποδεχόσασταν την πρόκληση να φτιάξετε έναν κήπο σε μια νύχτα;

Θεματικές ενότητες	Περιβάλλον, Υγεία, Ιδιότητα του Πολίτη
Πολυπλοκότητα	Επίπεδο 3
Μέγεθος Ομάδας	6 +
Διάρκεια	180 λεπτά
Επισκόπηση της δραστηριότητας	Πρόκειται για μια δημιουργική δραστηριότητα, που χρησιμοποιεί τη σχεδίαση και την κατασκευή μακέτας κτιρίων προκειμένου να διερευνήσει: • Τις δυνάμεις που οδηγούν στην ανάπτυξη. • Πώς η τοπική ανάπτυξη ικανοποιεί ή όχι τις ανάγκες των ανθρώπων της τοπικής κοινωνίας. • Πώς λαμβάνονται οι αποφάσεις για την τοπική ανάπτυξη.
Σχετιζόμενα δικαιώματα	• Το δικαίωμα συμμετοχής στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. • Το δικαίωμα συμμετοχής στην πολιτισμική ζωή της κοινότητας. • Το δικαίωμα στην ανάπαυση και στην ψυχαγωγία.
Σκοποί	• Να κάνει κατανοητό ότι οι συνέπειες της ανάπτυξης μπορούν να ελεγχθούν. • Να αναπτύξει τις δεξιότητες που είναι απαραίτητες για τη συμμετοχή στις δημοκρατικές διαδικασίες σε τοπικό επίπεδο και στην ανάπτυξη. • Να αναπτύξει τη δημιουργικότητα, τις δεξιότητες ομαδικής εργασίας, τη συνεργασία και τον σεβασμό προς τους άλλους.
Υλικά	• Χάρτες και εικόνες του τόπου που ζείτε (περασμένων περιόδων και σύγχρονες). • Ένας μεγάλης κλίμακας χάρτης της γειτονιάς, που να περιέχει την περιοχή που έχετε επιλέξει. • Μαρκαδόροι και χαρτιά για την κατάρτιση των σχεδίων. • Υλικά για την παραγωγή μακέτας. Παραδειγματος χάριν, μικρά κουτιά, σωλήνες, χαρτιά, χρώματα, σπάγκοι, μαλλί, φελλοί, χάρτινοι σωλήνες, αλουμινόχαρτο, αυγοθήκες, και άλλα οικιακά αντικείμενα, κλαδάκια, πέτρες, φύλλα, κοχύλια κ.λπ. • Κόλλα και ταινία. • Χρώματα και πινέλα. • Σκληρό χαρτόνι ή κοντραπλακέ για τις βάσεις της μακέτας.
Προετοιμασία	Για το 1ο μέρος. Ανάπτυξη - πώς και γιατί • Συγκεντρώστε τους χάρτες και τις εικόνες της πόλης ή της περιοχής όπου ζείτε. • Προσδιορίστε τις πιθανές περιοχές εργασίας για την ομάδα. Ερευνήστε την τοποθεσία και βρείτε αν υπάρχουν περιοχές για τις οποίες υπάρχει σχεδιασμός να αναπτυχθούν. Για το μέρος 2ο. Παραγωγή των αναπτυξιακών προγραμμάτων: • Συλλέξτε πληροφορίες για την περιοχή όπου η ομάδα

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΙΔΙΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

ΥΓΕΙΑ

ΠΟΛΥΠΛΟΚΟΤΗΤΑ

ΕΠΙΠΕΔΟ 3

ΜΕΓΕΘΟΣ ΟΜΑΔΑΣ

6+

ΔΙΑΡΚΕΙΑ

180 ΛΕΠΤΑ

Ημερομηνία κλειδί

5 Ιουνίου
Διεθνής Ημέρα Περιβάλλοντος

αποφάσισε να εργαστεί, π.χ., από άρθρα εφημερίδων και πρακτικά συνεδριάσεων των Δημοτικών Συμβουλίων.

- Εάν πρόκειται να κάνετε τις μακέτες χρησιμοποιώντας υλικά από το σπίτι, σιγουρευτείτε ότι τα έχετε σε επάρκεια. Αρχίστε να μαζεύετε τα κουτιά, τους κυλίνδρους από τα χαρτιά υγείας κ.λπ., πολύ πριν την έναρξη αυτής της δραστηριότητας.

Οδηγίες

Αυτή η δραστηριότητα περιλαμβάνει δύο μέρη: Το 1ο μέρος, με τίτλο «Ανάπτυξη - πώς και γιατί», όπου γίνεται μια συζήτηση για τις δυνάμεις που κινούν την αλλαγή και το 2ο μέρος, με τίτλο «Παραγωγή αναπτυξιακών προγραμμάτων», όπου οι συμμετέχοντες/ουσες σχεδιάζουν ένα αναπτυξιακό έργο στην περιοχή τους και κατασκευάζουν τη σχετική μακέτα.

Μέρος 1ο. Ανάπτυξη - πώς και γιατί

- Κάντε μια εισαγωγή για το θέμα της τοπικής ανάπτυξης. Χρησιμοποιήστε τους χάρτες και τις εικόνες για να ανοίξετε συζήτηση σχετικά με το πώς αναπτύχθηκε το τοπικό περιβάλλον κατά τη διάρκεια των τελευταίων 50-100 ετών. Συζητήστε τις πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές δυνάμεις που προκάλεσαν αυτές τις αλλαγές. Γενικά, αυτές οι αλλαγές ήταν προς το καλύτερο; Και, αν ήταν προς το καλύτερο ή προς το χειρότερο, για ποιους και γιατί;
- Ζητήστε από την ομάδα να δώσει παραδείγματα εξελίξεων που έχουν συμβεί κατά τη διάρκεια της ζωής τους, όπως επεκτάσεις κτιρίων, λεωφόροι, εμπορικά κέντρα, νέοι οικισμοί και να σχολιάσουν το ποιοι έχουν ωφεληθεί από αυτές τις εξελίξεις και με ποιον τρόπο. Παραδείγματος χάριν, προέκυψαν από την υλοποίηση του σχεδίου κατοικίες χαμηλού κόστους, αναγκαίες για τον τοπικό πληθυσμό ή μήπως διαμερίσματα πολυτελείας ή εξοχικά, που κατασκευάστηκαν ως επένδυση από κάποια χρηματοπιστωτική εταιρία;
- Εξετάστε τον μεγάλης κλίμακας χάρτη του τόπου σας και συμφωνήστε για ποια συγκεκριμένη περιοχή θέλουν όλοι να δουλέψουν.

Μέρος 2. Παραγωγή αναπτυξιακών προγραμμάτων

- Αναρτήστε τον μεγάλης κλίμακας χάρτη για να παρουσιάσετε την περιοχή όπου έχετε αποφασίσει να εργαστείτε. Σιγουρευτείτε ότι όλοι είναι εξοικειωμένοι με την περιοχή και επισκεφτείτε την, εάν είναι απαραίτητο.
- Ελέγξτε τα τρέχοντα σχέδια για την περιοχή χρησιμοποιώντας πληροφορίες από τις τοπικές εφημερίδες ή από τα πρακτικά των συνεδριάσεων του Συμβουλίου. Συζητήστε από ποιους κατατίθενται οι διάφορες προτάσεις και τι συμφέροντα έχουν.
- Ζητήστε από τους συμμετέχοντες/ουσες να αναφέρουν όλους τους πιθανούς τρόπους με τους οποίους θα μπορούσε η περιοχή να αναπτυχθεί. Να είστε όσο το δυνατόν πιο επανοητικοί/ές.
- Τώρα, χωρίστε τους/τις σε μικρές ομάδες 4 έως 5 ατόμων, που θα επεξεργαστούν τις αρχικές ιδέες και θα συζητήσουν εν συντομία τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα των διαφόρων εναλλακτικών.
- Ο επόμενος στόχος για κάθε ομάδα είναι να επιτύχει συναίνεση για το πώς μπορεί να αναπτυχθεί η περιοχή, να καταρτίσει ένα σχέδιο και, έπειτα, να κάνει με αυτό μια μακέτα.
- Όταν όλες οι μακέτες ολοκληρωθούν, αφήστε τις ομάδες να παρουσιάσουν τις μακέτες και να εξηγήσουν τα σχέδιά τους.

Ανασκόπηση και αξιολόγηση

- Αρχίστε ανασκοπώντας το πώς εργάστηκαν οι ομάδες. Ενεπλάκησαν όλοι/ες στη διαδικασία; Πώς πάρθηκαν οι αποφάσεις; Κατόπιν αφήστε να μιλήσουν για τα σχέδια οι ίδιοι/ες.
- Ποιοι παράγοντες εκτιμήθηκαν κατά κύριο λόγο στη λήψη της απόφασης του πώς θα πρέπει να αναπτυχθεί η περιοχή; Ήταν, λ.χ., το κόστος, ο χρόνος, η απαιτούμενη προσπάθεια, το κέρδος, οι τοπικές ανάγκες - τι;
  - Ήταν τα σχέδια φιλικά προς τον άνθρωπο και το περιβάλλον; ήταν βιώσιμα;

- Τα σχέδια ικανοποιούσαν τις ανάγκες όλων στην περιοχή; Παραδείγματος χάριν, προέβλεπαν για τα άτομα με ειδικές ανάγκες, τα παιδιά, τις μειονότητες;
- Ποιοι πόροι θα απαιτούνταν για να εφαρμοστεί το σχέδιο;
- Χρησιμοποιήθηκαν ανανεώσιμοι πόροι όποτε ήταν αυτό δυνατόν;
- Οι μη ανανεώσιμοι πόροι χρησιμοποιήθηκαν με τη δέουσα προσοχή;
- Ποιες επιπτώσεις θα είχε το πρόγραμμα στο οικοσύστημα γενικά; Παραδείγματος χάριν, ευνοήθηκε το φυσικό περιβάλλον και τα άγρια ζώα ή η δενδροφύτευση;
- Ποια απόβλητα θα παράγονταν από την υλοποίηση και τη διατήρηση του προγράμματος; Τι θα γινόταν με αυτά τα απόβλητα;

Συμβουλές για τους/τις διευκολυντές/τριες

Αυτή η δραστηριότητα προϋποθέτει ότι οι περισσότεροι νέοι και νέες ζουν σε αστικά περιβάλλοντα ή κοντά σε αυτά. Η επιλογή της περιοχής πρέπει να εξαρτηθεί από τον τόπο και την ομάδα σας. Όλες, όμως, οι περιοχές έχουν τη δυνατότητα να περιληφθούν! Ιδανικά, η ομάδα θα πρέπει κάνει έρευνα και μετά να αποφασίσει. Εντούτοις, υπό κάποιες συνθήκες, παραδείγματος χάριν, στα σχολεία που υπάρχουν περιορισμοί λόγω του προγράμματος σπουδών, ο δάσκαλος ή η δασκάλα θα πρέπει να επιλέξει.

Τι θα μπορούσε να προβλεφθεί για την περιοχή; Ένα εμπορικό κέντρο, ένα κέντρο ελεύθερου χρόνου, ένα σχολείο, κατοικίες, ένας χώρος στάθμευσης αυτοκινήτων, μια ανοικτή έκταση πρασίνου, μια παιδική χαρά, ένας χώρος αθλητισμού, ένας ήσυχος κήπος με διάταξη θέσεων κατάλληλη για ηλικιωμένους ανθρώπους, ένα αγρόκτημα μέσα στην πόλη, ένα πάρκο άγριας φύσης, ένα πάρκο διασκέδασης, ένα γήπεδο μπόουλινγκ κ.λπ. Ενθαρρύνετε τους/τις συμμετέχοντες/ουσες να λάβουν υπόψη τις ανάγκες των διαφορετικών κομματιών της κοινότητας.

Παραλλαγές

Θα μπορούσατε να επιλέξετε ένα φανταστικό σενάριο. Παραδείγματος χάριν, τι θα μπορούσε να υπάρχει στην περιοχή όπου βρίσκονται τώρα το νοσοκομείο, το δημαρχείο κ.λπ.; Ή, εάν ζείτε στην ύπαιθρο, ποια καλύτερη χρήση θα μπορούσε να υπάρξει για ένα εγκαταλελειμμένο νταμάρι ή για μια περιοχή εξόρυξης μετάλλου;

Προτάσεις για συνέχεια

Μάθετε περισσότερα για τα σχέδια του Δημοτικού Συμβουλίου σχετικά με την ανάπτυξη της περιοχής με την οποία ασχοληθήκατε. Συζητήστε τα σχέδια αυτά και γράψτε στο Συμβούλιο ή στην τοπική εφημερίδα για να κοινοποιήσετε και σε άλλους τις απόψεις σας. Μάθετε πώς λαμβάνονται οι αποφάσεις αναπτυξιακού προγραμματισμού στην πόλη ή στο χωριό όπου ζείτε. Πόση επιρροή έχουν οι κάτοικοι στη λήψη των αποφάσεων; Πώς μπορούν οι νέοι και οι νέες να έχουν λόγο στον προγραμματισμό που έχει επιπτώσεις και στους/στις ίδιους/ίδιες; Εάν ενδιαφέρει την ομάδα να ερευνήσει τα ζητήματα που σχετίζονται με τη λήψη αποφάσεων στο τοπικό επίπεδο, θα μπορούσε να κάνει τη δραστηριότητα «Να ψηφίζει κανείς ή να μην ψηφίζει» (σ.260).

Ιδέες για δράση

Παρακολουθήστε μια προγραμματισμένη συνεδρίαση του τοπικού Δημοτικού Συμβουλίου και συμβάλετε στη διαδικασία προγραμματισμού.

Πάρτε μέρος στον εορτασμό της Ημέρας Περιβάλλοντος. Βρείτε στο διαδίκτυο πληροφορίες για τις δραστηριότητες που γίνονται αυτή τη μέρα στη χώρα σας: www.unep.org

Συμπληρωματικές πληροφορίες

Η ιδέα γι' αυτήν τη δραστηριότητα προήλθε από το πρόγραμμα "Have rá en nat" (κήπος σε μια νύχτα), που ήταν μέρος του φεστιβάλ της Κοπεγχάγης – Πολιτιστικής Πρωτεύουσας το

Τα μέλλοντά μας

Μέτρο της πρόοδου μας δεν είναι το να προσθέτουμε περισσότερα στην αφθονία εκείνων που ήδη έχουν πολλά, αλλά το να παρέχουμε αρκετά σ' εκείνους που έχουν λίγα.
Franklin Roosevelt

Θεματικές ενότητες	Παιδιά, Περιβάλλον, Γενικά ανθρώπινα δικαιώματα
Πολυπλοκότητα	Επίπεδο 2
Μέγεθος Ομάδας	15 - 20
Διάρκεια	60 λεπτά
Επισκόπηση της δραστηριότητας	Σε αυτήν τη δραστηριότητα οι συμμετέχοντες/ουσες σκέφτονται και συζητούν τις ελπίδες και τις ανησυχίες τους για το μέλλον της γενιάς τους. Ζητήματα που τίγονται μεταξύ άλλων είναι: • Περιβαλλοντικά ζητήματα που έχουν επιπτώσεις στις μελλοντικές γενιές. • Νέοι, νέες και οικογένεια. • Ζωή στην κοινότητα.
Σχετιζόμενα δικαιώματα	• Το δικαίωμα της γνώμης και της πρόσβασης στην ενημέρωση. • Το δικαίωμα να ακούγεται σε όλα τα θέματα η άποψη που υπερασπίζει τα συμφέροντα του παιδιού. • Το δικαίωμα σ' ένα αξιοπρεπές βιοτικό επίπεδο.
Σκοποί	• Να αναπτύξει τη γνώση για την κοινοτική ζωή, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις. • Να προωθήσει δεξιότητες για ανοιχτή συζήτηση, για ομαδική εργασία και για δημιουργία οράματος για το μέλλον. • Να δώσει τη δυνατότητα να ιδωθεί ο κόσμος ως ένα πλήθος αξιοποιήσιμων και ανοιχτών ευκαιριών ώστε κάθε νεαρό άτομο να έχει μια θετική ή αρνητική συμβολή σε αυτόν.
Υλικά	• Χαρτί για πρόχειρο. • Μεγάλα φύλλα χαρτιού για το τελικό σχέδιο. • Χρώματα, μαρκαδόροι και σπλό. • Υλικά για κολάζ, χρωματιστό χαρτί, περιοδικά, κλαδάκια, ρύζι, φασόλια, φύλλα δέντρων, κοχύλια, κ.λπ. • Κόλλα. • Εικόνες ή φωτογραφίες που να δείχνουν πώς ήταν η γειτονιά/η πόλη δέκα ή είκοσι χρόνια πριν (προαιρετικά).

Οδηγίες

1. Κάντε μια εισαγωγή για την έννοια των αλλαγών στο πέρασμα του χρόνου. Ζητήστε από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες να θυμηθούν όταν οι ίδιοι/ες ήταν νεότεροι/ες, ποιαν εικόνα είχαν τα σπίτια τους και οι τοπικοί δρόμοι και πώς αυτή η εικόνα έχει αλλάξει. Έχουν ανακαινιστεί τα δωμάτια στο αθλητικό κέντρο ή μήπως διαθέτουν νέο εξοπλισμό; Υπάρχουν νέα κτήρια στη γειτονιά; Ζητήστε από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες να σκεφτούν γιατί αυτά άλλαξαν, ποιος πήρε τις αποφάσεις για την αλλαγή και για πώς έγινε τελικά αυτή η αλλαγή.
2. Ρωτήστε ποιες αλλαγές θα είχαν προτείνει οι ίδιοι/ες, αν είχαν ρωτηθεί.

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

ΠΑΙΔΙΑ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΓΕΝ. ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

ΠΟΛΥΠΛΟΚΟΤΗΤΑ

ΕΠΙΠΕΔΟ 2

ΜΕΓΕΘΟΣ ΟΜΑΔΑΣ

15-20

ΔΙΑΡΚΕΙΑ

60 ΛΕΠΤΑ

3. Τώρα, συνδέστε τη συζήτηση με το θέμα της λήψης των αποφάσεων που έχουν επιπτώσεις στους άλλους ανθρώπους και στα ανθρώπινα δικαιώματα. Νομίζουν οι συμμετέχοντες/ουσες ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα αποτελούν χρήσιμο πλαίσιο για τη λήψη αποφάσεων; Προβλέπουν ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα θα είναι σημαντικά για τους ιθύνοντες στο μέλλον; Γιατί;
4. Πέστε στην ομάδα ότι ο καιρός είναι τώρα! Κάθε στιγμή είναι μια ευκαιρία να αρχίσει κανείς να προσπαθεί να αλλάξει το μέλλον.
5. Ζητήστε από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες να σχηματίσουν ομάδες των τριών έως τεσσάρων ατόμων.
6. Μοιράστε τα χαρτιά και τους μαρκαδόρους και ζητήστε από τις ομάδες να καταγράψουν ή να ζωγραφίσουν τις ιδέες τους για την ιδανική γειτονιά/πόλη του μέλλοντος. Μπορούν να ζωγραφίσουν ό,τι θέλουν χωρίς περιορισμούς.
7. Όταν η κάθε ομάδα συμφωνήσει για το σχέδιο που θέλει να υποβάλει, θα πρέπει να το μεταφέρει σ' ένα μεγάλο φύλλο χαρτιού και να το ολοκληρώσει με τα χρώματα και τα υλικά κολάζ.
8. Όταν κι αυτή η εργασία τελειώσει, ζητήστε από τις ομάδες να παρουσιάσουν τα σχέδιά τους με τη σειρά και να δηλώσουν από πού πήραν τις ιδέες τους και πώς τις ανέπτυξαν. Αφιερώστε χρόνο για σύντομες ερωτήσεις και απαντήσεις μετά από κάθε παρουσίαση αλλά αφήστε τη γενική συζήτηση για τη φάση της ανασκόπησης.

Ανασκόπηση και αξιολόγηση

Αρχίστε με μια ανασκόπηση του πώς οι συμμετέχοντες/ουσες συνεργάστηκαν στις ομάδες τους, πώς πήραν τις αποφάσεις και πώς εκτέλεσαν την εργασία.

- Ένιωσαν όλοι/ες άνετα να συμμετάσχουν στη δραστηριότητα; Πώς οι διάφορες μικρές ομάδες αξιοποίησαν τα ατομικά ταλέντα των μελών τους;
- Με τι συναισθήματα δέχτηκαν την ανατροφοδότηση για τα σχέδιά τους;
- Με τι συναισθήματα έδωσαν ανατροφοδότηση για τα σχέδιά τους;
- Ήταν διατεθειμένοι/ες να περιορίσουν κάπως τις ιδανικές γι' αυτούς καταστάσεις προκειμένου να καταρτίσουν ένα ενιαίο σχέδιο ομάδας, τέτοιο που να ικανοποιεί ανάγκες και φιλοδοξίες όλων των μελών της ομάδας;
- Απόλαυσαν οι συμμετέχοντες/ουσες το συναίσθημα του να είναι "αρχιτέκτονες του μέλλοντός τους";
- Θεωρούν ότι τα ιδανικά τους θα μπορούσαν να γίνουν πραγματικότητα; Γιατί; Γιατί όχι;
- Θεωρούν ότι οι ενήλικοι/ες θα ήταν διατεθειμένοι να συζητήσουν τα σχέδιά τους; Γιατί; Γιατί όχι;
- Τι αποτέλεσε τη μεγαλύτερη έκπληξη στα σχέδια;
- Ποια θα ήταν τα δικαιώματά τους ως πολιτών στο μέλλον;
- Ποιες θα ήταν οι υποχρεώσεις τους ως πολιτών στο μέλλον;
- Ποιες δράσεις μπορούν να αναλάβουν τώρα οι νέοι και οι νέες για να επηρεάσουν τις δημοκρατικές διαδικασίες που διαμορφώνουν τις ζωές τους και το μέλλον τους;

Συμβουλές για τους/τις διευκολυντές/τριες

Ο τίτλος αυτής της δραστηριότητας είναι "τα μέλλοντά μας". Ο πληθυντικός θέλει να υπογραμμίσει ότι το μέλλον δεν είναι προδιαγεγραμμένο αλλά ότι, μάλλον, το διαμορφώνουμε οι ίδιοι. Επομένως, υπάρχουν πολλά πιθανά μέλλοντα και η πρόκληση για τους νέους και τις νέες είναι να χτίσουν το μέλλον που ανταποκρίνεται στα ιδανικά και στις φιλοδοξίες τους.

Για να τονίσετε την έννοια της αλλαγής, μπορείτε αν θέλετε να παρουσιάσετε παλαιές εικόνες για το πώς ήταν δέκα ή είκοσι χρόνια πριν η περιοχή στην οποία γίνεται η δραστηριότητα. Μπορείτε, επίσης, να ζητήσετε από τις ομάδες να σκεφτούν τις παγκόσμιες αλλαγές. Παραδείγματος χάριν, θα πρέπει να σκεφτούν το γεγονός ότι τριάντα χρόνια πριν το διαδίκτυο ήταν επιστημονική φαντασία αλλά ότι σε μερικά χρόνια θα έχει σύνδεση κάθε σχολείο και βιβλιοθήκη στον κόσμο.

Εάν οι συμμετέχοντες/ουσες δεν έχουν κάποια γνώμη για το πώς θα μπορούσε να είναι η μελλοντική πόλη, θα μπορούσατε να διεγείρετε τη φαντασία τους ρωτώντας:

- Τι είδους άνθρωποι ζουν εδώ; Άνθρωποι γεννημένοι εδώ, ή νεοφερμένοι; Τι ηλικία θα

- έχουν τότε; Θα ζουν σε οικογένειες;
- Πώς θα είναι η καθημερινή τους ζωή; Πού θα ψωνίζουν τρόφιμα; Πώς θα μετακινούνται στην πόλη;
- Τι είδους πρόνοια, όπως νοσοκομεία, οδοντιατρεία κ.λπ. θα χρειάζονται;
- Πώς θα είναι τα σχολεία τους;
- Πώς θα είναι η κοινωνική τους ζωή; Τι θα κάνουν στον ελεύθερο χρόνο τους;
- Θα έχουν κατοικίδια ζώα;
- Ποια εργασία θα κάνουν;
- Ποιες νέες τεχνολογικές εξελίξεις θα υπάρξουν;
- Τι θα γίνει με το περιβάλλον; Τη γειτονιά;

Ημερομηνία κλειδί

12 Αυγούστου
Διεθνής Ημέρα Νεολαίας

Παραλλαγές

Μια εναλλακτική μέθοδος θα μπορούσε να είναι η ιδέα των "τροχών του μέλλοντος". Ζητήστε από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες να εργαστούν σε μικρές ομάδες. Κάθε ομάδα παίρνει ένα ζήτημα (π.χ. εκπαίδευση, οικογένεια, κοινότητα, απασχόληση, υγεία κ.λπ.) και χαράσσει τον τροχό του μέλλοντος γι' αυτό το θέμα. Παραδείγματος χάριν, ο τροχός του περιβάλλοντος θα έχει στο κέντρο του έναν κατάλογο των σημαντικότερων θεμάτων και γύρω του μια σειρά ομόκεντρων κύκλων. Ακτίνες θα χωρίζουν τον κύκλο σε τομείς, στους οποίους οι συμμετέχοντες/ουσες μπορούν να γράψουν θέματα όπως: όχι νέφος, ηλεκτρικά αυτοκίνητα, καθαροί ποταμοί, ήπια αγροκαλλιέργεια (humane farming) κ.λπ.

Προτάσεις για συνέχεια

Μάθετε περισσότερα για τις διαδικασίες προγραμματισμού τοπικής ανάπτυξης και πώς μπορεί κανείς να τις επηρεάσει. Αναμιχθείτε στη διαδικασία της λήψης αποφάσεων στο σχολείο, στη λέσχη ή στην ένωση συμμετέχοντας στις συνεδριάσεις των Συμβουλίων ή και στις εκλογές. Υπάρχουν και άλλες δραστηριότητες που μπορούν να είναι χρήσιμες στη διερεύνηση των επιλογών για το μέλλον. Παραδείγματος χάριν, η δραστηριότητα «Ο δρόμος για τη χώρα της ισότητας» εξετάζει πώς μπορεί να επιτευχθεί η ισότητα των δύο φύλων και η δραστηριότητα «Ο αντίκτυπος του διαδικτύου» εξετάζει μελλοντικά σενάρια για τις νέες τεχνολογίες.

Ενώ ονειρευόμαστε τα μέλλοντά μας, μπορούμε να αρχίσουμε από τώρα την οικοδόμηση μιας δικαιότερης κοινωνίας. Εάν η ομάδα θέλει να εξετάσει το ζήτημα των «νταήδων» (bullying) και να ερευνήσει τρόπους για να αναπτύξει την ενσυναίσθηση και τον σεβασμό, θα μπορούσατε να κάνετε τη δραστηριότητα «Έχουμε εναλλακτικές λύσεις;»

Δυστυχώς, τα μέλλοντά μας δεν είναι εξ ολοκλήρου στα χέρια μας. Κοινωνικές, οικονομικές, πολιτικές ή περιβαλλοντικές δυνάμεις μπορούν να μας αναγκάσουν να αφήσουμε τα σπίτια μας και να γίνουμε πρόσφυγες. Μπορείτε, αν θέλετε, να εξετάσετε τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι άνθρωποι που εξαναγκάζονται να απομακρυνθούν από την οικογένεια και τους φίλους τους για να ζήσουν σε μια άλλη χώρα. Εξετάστε τη δραστηριότητα «The refugee» στο εκπαιδευτικό υλικό του Συμβουλίου της Ευρώπης «All different all Equal». Επίσης, η δραστηριότητα «The world turned up side down», στο εκπαιδευτικό υλικό του Συμβουλίου της Ευρώπης «Allien 93», είναι άλλη μια δραστηριότητα που ωθεί σε σκέψη.

Ιδέες για δράση

Καταθέστε το σχέδιό σας στο Δημοτικό Συμβούλιο. Μπορεί να αξιοποιηθεί στους σχεδιασμούς που καταρτίζονται για αλλαγές στην πόλη/στο χωριό.

Το πρωτοσέλιδο

Το να διαδίδεις τα νέα σημαίνει να τα παλλαπλασιάζεις
Θιβετιανή παροιμία

ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

MME

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

ΠΟΛΥΠΛΟΚΟΤΗΤΑ

ΕΠΙΠΕΔΟ 3

ΜΕΓΕΘΟΣ ΟΜΑΔΑΣ

10-24

ΔΙΑΡΚΕΙΑ

180 ΛΕΠΤΑ

Θεματικές ενότητες

MME, Παγκοσμιοποίηση, Περιβάλλον

Πολυπλοκότητα

Επίπεδο 3

Μέγεθος Ομάδας

10 - 24

Διάρκεια

180 λεπτά

Επισκόπηση της δραστηριότητας

Πρόκειται για την προσαρμογή μιας ομάδας δημοσιογράφων που εργάζονται προκειμένου να προετοιμάσουν την πρώτη σελίδα της εφημερίδας για να περάσει στο πρεσβήσιο. Οι συμμετέχοντες/ουσες εργάζονται σε μικρές ομάδες, καθώς διερευνούν ζητήματα σχετικά με:

- Τις προκαταλήψεις, τα στερεότυπα και την αντικειμενικότητα στα MME.
- Τις εικόνες και τον ρόλο των MME σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Σχετιζόμενα δικαιώματα

- Το δικαίωμα στην ελευθερία της σκέψης, της γνώμης και της έκφρασης.
- Το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή.
- Τα δικαιώματα στην ανάπτυξη, στη ζωή και στην υγεία

Σκοποί

- Να κεντρίσει το ενδιαφέρον γύρω από τα ζητήματα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μέσω των εικόνων.
- Να αναδειχθεί ο τρόπος που τα MME προσεγγίζουν τα θέματα που αφορούν στα ανθρώπινα δικαιώματα.
- Να αναπτύξει δεξιότητες επικοινωνίας και συνεργασίας.

Υλικά

- Ένα μεγάλο δωμάτιο με αρκετό χώρο για δύο ή τρεις μικρές ομάδες εργασίας και για τη συζήτηση της ολομέλειας.
- 40 φωτογραφίες από εφημερίδες.
- Χαρτί και μαρκαδόροι για σημειώσεις.
- Χαρτιά μεγάλου μεγέθους (A3) ή χαρτοπίνακας και μαρκαδόροι.
- Ψαλίδια, κόλλες αντίστοιχα με τον αριθμό των ομάδων.
- Τραπέζι με επιφάνεια εργασίας αρκετά μεγάλη ώστε οι ομάδες εργασίας να μπορούν να απλώσουν όλα τα χαρτιά τους.

Προετοιμασία

- Επιλέξτε 40 - 45 φωτογραφίες από ένα περιοδικό ή από εφημερίδες.
- Σημείωση: Χρειάζεστε αντίγραφα αυτών των 40 φωτογραφιών για όλες τις ομάδες εργασίας. Επομένως, είτε θα πρέπει να αγοράσετε πολλά αντίτυπα από κάθε εφημερίδα, από την οποία επιλέγετε τις φωτογραφίες ή να έχετε πρόσβαση σε φωτοτυπικό μηχάνημα.
- Απλώστε ένα σετ φωτογραφιών σ' ένα τραπέζι.

Οδηγίες

1. Κάντε μια εισαγωγή στη δραστηριότητα. Εξηγήστε ότι πρόκειται για την προσομοίωση μιας βραδιάς στα γραφεία μιας εφημερίδας, όπου μια ομάδα δημοσιογράφων εργάζεται πάνω στην πρώτη σελίδα του φύλλου της επόμενης μέρας. Αν και πρόκειται για τοπική εφημερίδα που εξυπηρετεί την κοινότητα, η πολιτική της είναι να κρατάει το αναγνωστικό της κοινό ενήμερο για τα τρέχοντα παγκόσμια ζητήματα, συμπεριλαμβανομένων των εξελίξεων σε σχέση με τα ανθρώπινα δικαιώματα.
2. Χωρίστε τους/τις συμμετέχοντες/ουσες σε μικρές ομάδες εργασίας των οκτώ ατόμων. Κάθε ομάδα θα πρέπει να φανταστεί ότι είναι συντακτική ομάδα σε διαφορετική εφημερίδα. Ο στόχος είναι να σχεδιάσουν την πρώτη σελίδα της έκδοσης του επόμενου πρωινού.
3. Ζητήστε από κάθε ομάδα να επιλέξει ένα όνομα για την εφημερίδα.
4. Στην ολομέλεια, συζητήστε εν συντομία τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα και τη μορφή ενός τυπικού πρωτοσέλιδου.
5. Παρουσιάστε στους/στις συμμετέχοντες/ουσες το σκετ των φωτογραφιών. Ζητήστε τους να κάνουν τον γύρο του τραπέζιού σιωπηλά και χωρίς να διατυπώσουν κανένα σχόλιο σε αυτή τη φάση. Εξηγήστε ότι αυτές είναι οι εικόνες με τις οποίες πρέπει να δουλέψουν, μπορούν όμως να τις χρησιμοποιήσουν και να τις ερμηνεύσουν όπως επιθυμούν.
6. Τώρα βάλτε τις συντακτικές ομάδες να δουλέψουν. Δώστε σε κάθε ομάδα χαρτιά και μολύβια, κόλλα και ψαλίδι -αλλά όχι ακόμα τις φωτογραφίες.
7. Δώστε οδηγίες σχετικά με το τι έχουν να κάνουν. Έχουν μια ώρα στη διάθεσή τους να επιλέξουν τέσσερις ή πέντε ειδήσεις, ό,τι είδος ειδήσεων επιθυμούν, να τις παρουσιάσουν, να γράψουν τους τίτλους, να επιλέξουν τις φωτογραφίες και να σχεδιάσουν τη μορφή που θα έχει το πρωτοσέλιδο. Εξηγήστε ότι δεν είναι απαραίτητο να γράψουν μεγάλα άρθρα. Οι τίτλοι και οι υπότιτλοι αρκούν. Πρέπει να εστιάσουν στον αντίκτυπο που θα έχει η πρώτη σελίδα, παρά να γράψουν ολοκληρωμένα ρεπορτάζ. Πρατείνετε να αρχίσουν συζητώντας ποια θέματα θέλουν να περιλάβουν στα πρωτοσέλιδα. Πείτε τους ότι μετά από δέκα λεπτά θα παραλάβουν τις φωτογραφίες από το "εμφανιστήριο".
8. Αφού οι ομάδες δουλέψουν για περίπου δέκα λεπτά, δώστε τους τα σκετ των φωτογραφιών.
9. Όταν οι ομάδες ολοκληρώσουν τα πρωτοσέλιδά τους, θα πρέπει να τα εκθέσουν έτσι ώστε να μπορεί να τα δει ο καθένας. Κατόπιν, προχωρήστε στην ανασκόπηση και στην αξιολόγηση.

Ανασκόπηση και αξιολόγηση

Αρχίστε με μian ανασκόπηση της ίδιας της δραστηριότητας και έπειτα κατευθύνετε τη δραστηριότητα στα ΜΜΕ και στα ανθρώπινα δικαιώματα.

- Πώς οργάνωσαν οι ομάδες την από κοινού εργασία; Πώς έλαβαν τις αποφάσεις για το πώς θα γίνει η δουλειά και ποιες ιστορίες θα καλυφθούν; Ένιωσαν όλοι/ές ότι είχαν τη δυνατότητα να συμμετάσχουν και να συμβάλουν;
- Πώς επιλέχτηκαν τα θέματα; Τι έπαιξε σημαντικότερο ρόλο, το θέμα ή η εικόνα; Δηλαδή, πρώτα προσδιόρισαν το θέμα και έπειτα βρήκαν μια κατάλληλη εικόνα για να το απεικονίσουν ή εμπνεύστηκαν από μian ορισμένη εικόνα και δημιούργησαν στη συνέχεια μian ιστορία γύρω από αυτήν;
- Ποια θέματα ή ζητήματα ανέκλυσαν; Άπτονταν των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κάποια από τα ζητήματα; Υπήρξαν θέματα που άρεσαν σε όλους, αλλά που έπρεπε να τα απορρίψουν;
- Πού διαφέρουν και πού μοιάζουν τα διαφορετικά πρωτοσέλιδα; Σχολιάστηκαν τα ίδια θέματα, χρησιμοποιήθηκαν οι ίδιες φωτογραφίες;
- Χρησιμοποίησαν κάποιοι από τις ομάδες την ίδια εικόνα, αλλά με διαφορετικούς τρόπους;

Ημερομηνία κλειδί

3 Μαΐου
Παγκόσμια Ημέρα Ελευθερίας
του Τύπου

- Πώς μαθαίνουν οι άνθρωποι τα νέα; Από τις εφημερίδες, την τηλεόραση, το ραδιόφωνο ή το διαδίκτυο; Γιατί παρακολουθούν ή δεν παρακολουθούν τις ειδήσεις;
- Σε αυτήν την προσομοίωση προσπάθησαν οι ομάδες να μιμηθούν τα πραγματικά πρωτοσέλιδα ή θέλησαν να κάνουν διαφορετικά; Ποιες ήταν οι διαφορές;
- Ποιο είδος ειδήσεων κυριαρχεί στα ΜΜΕ στην πραγματική ζωή;
- Υπάρχει, γενικά, επαρκής κάλυψη των ζητημάτων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τις ειδήσεις;
- Ένα από τα σημαντικότερα σημεία της συζήτησης σχετικά με τα μέσα είναι «η αντικειμενικότητά τους». Οι συμμετέχοντες/ουσες πιστεύουν ότι είναι δυνατό να παρουσιαστούν οι ειδήσεις αντικειμενικά;
- Ποια θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων περιλήφθηκαν στα πρωτοσέλιδα;
- Ποιαν εικόνα έχουν οι συμμετέχοντες/ουσες για τις ειδήσεις σε άλλα μέρη του κόσμου;
- Υπάρχουν σημαντικά θέματα που λείπουν από το σκετς των εικόνων;

Συμβουλές για τους/τις διευκολυντές/τριες

Κατά την επιλογή των φωτογραφιών, σιγουρευτείτε ότι έχετε μεγάλη ποικιλία εικόνων και ότι αποφεύγετε τα στερεότυπα. Οι ειδήσεις είναι συχνά γεμάτες δολοφονίες, πολέμους και άλλες καταστροφές και σπανιότερα περιέχουν θετικά μηνύματα (στην Αφρική δεν υπάρχουν μόνον οι πόλεμοι και η πείνα!). Με τις εικόνες που θα επιλέξετε καλό θα είναι να δίνεται στην ομάδα η ευκαιρία να επιλέξουν εικόνες τόσο «καλών» όσο και «κακών» ειδήσεων. Πρέπει να υπάρχει, επίσης, μια καλή γεωγραφική κάλυψη, μια ισορροπία στα φύλα, να υπάρχουν εικόνες νέων ανθρώπων και πράγματα σχετικά με την καθημερινότητά τους, συμπεριλαμβανομένων θετικών εικόνων για το πώς μπορούν οι νέοι και οι νέες να κάνουν τη διαφορά σε μια σειρά από ζητήματα. Περιλάβετε, επίσης, εικόνες σχετικές με τα επίκαιρα γεγονότα και τις προσωπικότητες που εμφανίζονται στα δελτία ειδήσεων, καθώς επίσης και εικόνες σχετικές με τα ζητήματα μιας πολυπολιτισμικής και παγκοσμιοποιημένης κοινωνίας. Ο κατάλογος που ακολουθεί θα σας δώσει μερικές ιδέες. (Είναι βασισμένος στον κατάλογο εικόνων που χρησιμοποιούνται στη δραστηριότητα «Το Εργοστάσιο των Ειδήσεων», που περιγράφεται παρακάτω στις «Παραλλαγές».)

Παρουσιαστής/τρια ειδήσεων στην τηλεόραση Η Υδρόγειος Ομάδα φωτογράφων στον τρίτο κόσμο Γυναίκες που κατασκευάζουν φράγμα Επίδομα ανεργίας Αφρικανός ανθρακωρύχος Φυτοφάρμακα Διαφήμιση ενός fast food εστιατορίου Ξηρό έδαφος Παιδιά που παίζουν στο νερό Πλύσιμο ενός αυτοκινήτου Πετρέλαιο που καίγεται Δράση της GREENPEACE Καπνοί από φοιτητές βιομηχανίας Διαφήμιση για αλκοολούχα ποτά Διαφήμιση της coca cola	Πωλητής/τρια στην παραλία Αγορά στην Ασία Μοναχική γυναίκα Τρώγλες στις Βρυξέλες Υπερπλήρης κόδος απορριμμάτων Συλλογείς άδειων κουτιών αναψυκτικών Μαύρο αγόρι με κιάρα Αστέρας της ροκ Κρατική αστυνομία Γκράφιτι Το Κοινοβούλιο Ναρκωτικά Στρατόπεδο κράτησης προσφύγων Παιδιά σε ίδρυμα Παθολογιστής Δράση Διεθνούς Αμνηστίας	Διαδήλωση στις Φιλιπίνες Στρατεύματα του Ο.Η.Ε. στη Γιουγκοσλαβία Μαχητικό αεροπλάνο Αντάρτης Δύο νεκροί στρατιώτες Σειριασμένα τσουβάλια με σπάρη Συγκέντρωση γυναικών Οικογενειακός προγραμματισμός Πρόληψη του AIDS Ανθρώπινο πλήθος Δημόσιες συγκοινωνίες Έκθεση αυτοκινήτων Κυκλοφοριακή συμφόρηση Νεαρός άνδρας με μικρόφωνο Κινητό τηλέφωνο

Κατά την εισαγωγή της δραστηριότητας και τη συζήτηση των χαρακτηριστικών γνωρισμάτων και της μορφής ενός τυπικού πρωτοσέλιδου, θα πρέπει να επιστήσετε την προσοχή των μελών της ομάδας στον τρόπο με τον οποίο γράφονται οι τίτλοι για να τραβήξουν την προσοχή και στον τρόπο που παρουσιάζονται, στη συνέχεια, τα ρεπορτάζ. Στην αρχή υπάρχει συνήθως μια σύντομη περίληψη του θέματος, που πιάνει μερικά εκατοστά στήλης, κι έπειτα -με μικρότερα γράμματα- το εκτενέστερο άρθρο. Συζητήστε το πώς χρησιμοποιούνται οι εικόνες για να

υποστηρίζουν την ιστορία ή για να τραβήξουν την προσοχή του αναγνώστη. Επισημάνετε, επίσης, αυτά που δεν δείχνουν οι εικόνες! Συζητήστε για το πώς έχουν υποστεί επεξεργασία για να τραβούν το μάτι των θεατών σ' αυτά που ο φωτογράφος -ή ο συντάκτης- θέλει να παρουσιάσει. Επίσης, επισημάνετε τον τρόπο με τον οποίο γράφονται οι τίτλοι.

Παραλλαγές

Ένας εναλλακτικός τρόπος διεξαγωγής αυτής της δραστηριότητας είναι να προετοιμάσετε ένα δελτίο ειδήσεων ραδιοφωνικό ή τηλεοπτικό. Εάν επιλέξετε να δουλέψετε μια τηλεοπτική ή ραδιοφωνική εκπομπή, συνιστάται να χρησιμοποιήσετε διαφάνειες σ' ένα σκοτεινό δωμάτιο για να δώσετε την αίσθηση της παρακολούθησης τηλεόρασης. Υπάρχει ένα σετ διαφανειών που έχουν προετοιμαστεί ειδικά για μια τέτοια δραστηριότητα και που διατίθεται προς δανεισμό από την EFIL, την Ευρωπαϊκή Ομοσπονδία για τη Διαπολιτισμική Μάθηση.

Προτάσεις για συνέχεια

Συζητήστε πτυχές των δικαιωμάτων που θίγονται από τις ομάδες στις ειδήσεις τους. Παραδειγματός χάριν, πώς αυτά τα θέματα προσεγγίζονται από τα ΜΜΕ στη χώρα σας;

Οι συμμετέχοντες/ουσες θα μπορούσαν να έρθουν σε επαφή με μια τοπική εφημερίδα, ραδιοσταθμό ή τηλεοπτικό κανάλι και να μιλήσουν με τους δημοσιογράφους για το πώς οι ίδιοι λειτουργούν και πώς βλέπουν τα ζητήματα της αντικειμενικότητας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων καθώς και τον τρόπο που αυτά προβάλλονται στα ΜΜΕ.

Εάν η ομάδα βρίσκει διασκεδαστικές τις δραστηριότητες που απαιτούν γρήγορη σκέψη, θα μπορούσε να κάνει τη δραστηριότητα «Ακριβώς ένα λεπτό», που αφορά τη σχέση αθλητισμού και ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Εναλλακτικά, εάν η ομάδα θέλει να χαλαρώσει και να ακούσει μουσική και να μάθει ταυτόχρονα για άλλους λαούς, για τους πολιτισμούς, τη μουσική και τη γλώσσα τους, ανατρέξτε στη δραστηριότητα «Blue Knyssa» στο εκπαιδευτικό υλικό του Συμβουλίου της Ευρώπης «all different all equal».

Ιδέες για δράση

Πολλοί τοπικοί ραδιοσταθμοί δίνουν τη δυνατότητα σε κοινωνικές ομάδες να κάνουν ραδιοφωνικές εκπομπές. Σχεδιάστε μια ομαδική εργασία και ζητήστε να κάνετε μια ραδιοφωνική εκπομπή για ζητήματα που αφορούν τα μέλη της ομάδας, με τον τίτλο, λ.χ., «σκέψου παγκόσμια, δράσε τοπικά».

Συμπληρωματικές πληροφορίες

Τα όσα ακολουθούν, μπορούν να αποτελέσουν σημεία αφετηρίας για ανασκόπηση επί των ζητημάτων που θίγονται στη δραστηριότητα:

α) ΜΜΕ

1. Οι νέοι και οι νέες, αλλά και οι ενήλικες, κατακλύζονται διαρκώς με πλήθος πληροφοριών από τα διάφορα μέσα. Μπορούμε να αναρωτηθούμε: Τι κάνουμε με όλες αυτές τις πληροφορίες; Αυτό σημαίνει ότι έχουμε όλο και καλύτερη ενημέρωση;
2. Τα ΜΜΕ εμπορευματοποιούνται όλο και περισσότερο και κυριαρχούν η υπεραπλούστευση του μηνύματος, τα στερεότυπα και η φτηνή επίδειξη εντυπωσιασμού. Πίνεται όλο και περισσότερο δύσκολο να βρει κανείς ποιοτικές ειδήσεις.
3. Η δυσκολία εύρεσης ποιοτικών ειδήσεων ισχύει ιδιαίτερα σε σχέση με τα ζητήματα ανισότητας, ειδικότερα όταν πρόκειται για τις αναπτυσσόμενες χώρες. Οι ειδήσεις που δεν αφορούν σε γεγονότα από τον δυτικό κόσμο παρουσιάζονται συχνά μόνο μέσα από τη δυτική ματιά. Αυτό πολύ συχνά οδηγεί στο να παρουσιάζονται αποκλειστικά αρνητικές και μίζερες ειδήσεις.

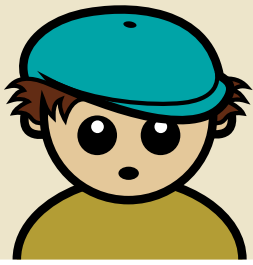
β) Ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Τα ΜΜΕ είναι προφανώς σημαντικά για την πληροφόρηση του κοινού σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα. Αλλά θα πρέπει να γνωρίζουμε τον τρόπο παρουσίασης των ζητημάτων και τα κίνητρα πίσω από τους συγκεκριμένους τρόπους παρουσίασης. Θα πρέπει όλοι να αντιμετωπίζουμε με κριτικό μάτι τα όσα μας λένε – και όσα δε μας λένε – τα ΜΜΕ, καθώς και τον τρόπο που παρουσιάζουν τα γεγονότα. Παραδείγματος χάριν, σε έναν πόλεμο, μερικές φορές οι εμπλεκόμενοι περιγράφονται άλλοτε ως «μαχητές της ελευθερίας» και άλλοτε ως «τρομοκράτες» στις διάφορες εφημερίδες, ανάλογα με τις πολιτικές και τις «γραμμές» που αυτές υποστηρίζουν. Οι άνθρωποι άλλων πολιτισμών ενδέχεται να παρουσιάζονται μη αντικειμενικά. Παραδείγματος χάριν, οι Inuit (Εσκιμώοι) ενδέχεται να παρουσιαστούν ως εξωπκοί, σκληραγωγημένοι άνθρωποι που παλεύουν για να διατηρήσουν τον παραδοσιακό τρόπο ζωής τους στα Ιγκλού, αλλά, όταν η συζήτηση πάει στα κυνήγι της φάλαινας, τότε να χαρακτηριστούν ως «δολοφόνοι».

γ) Δέσμευση

Μερικές από τις εικόνες που χρησιμοποιούνται στην προσαρμοίωση θα πρέπει να έχουν ως στόχο να απεικονίσουν τις ευκαιρίες που έχουν οι άνθρωποι –ειδικά οι νέοι και οι νέες– να δεσμευτούν στην πράξη σε στόχους που σχετίζονται με την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Ως δάσκαλοι/ες, λειτουργοί κ.λπ., που δουλεύουμε με νέους/νέες θέλουμε να τους/τις παρακινήσουμε να προσπαθήσουν για έναν καλύτερο κόσμο. Αναρωτιόμαστε πώς μπορούμε να ενθαρρύνουμε τους νέους και τις νέες πιο αποτελεσματικά ώστε να δεσμευθούν στην πράξη και μπορούμε να εξετάσουμε το εάν οι ευκαιρίες που υπάρχουν, είναι στην πραγματικότητα ελκυστικές γι' αυτούς. Μπορούμε να φτάσουμε σε κάποιο συμπέρασμα και να έχουμε κάποια ένδειξη από τις φωτογραφικές διαφάνειες που οι νέοι και οι νέες επιλέγουν σε δραστηριότητες σαν αυτή.

ΜΙΑ ΕΙΚΟΝΑ.... ΧΙΛΙΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

Σχετικά με τη δραστηριότητα

Η τρίτη γενιά δικαιωμάτων, γνωστή και ως δικαιώματα αλληλεγγύης, περιλαμβάνει το δικαίωμα στην προστασία του περιβάλλοντος, την ανάπτυξη και την ειρήνη. Τα ανθρώπινα δικαιώματα δε διασφαλίζονται σε ένα υποβαθμισμένο περιβάλλον. Η μόλυνση, η ρύπανση και η υπερκατανάλωση του νερού, η ατμοσφαιρική ρύπανση, η διατάραξη των φυσικών οικοσυστημάτων και η υπερεκμετάλλευση των φυσικών πόρων, απειλούν την εκπλήρωση των θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη ζωή, την υγεία, την κοινωνική δικαιοσύνη και την αειφορική ανάπτυξη.

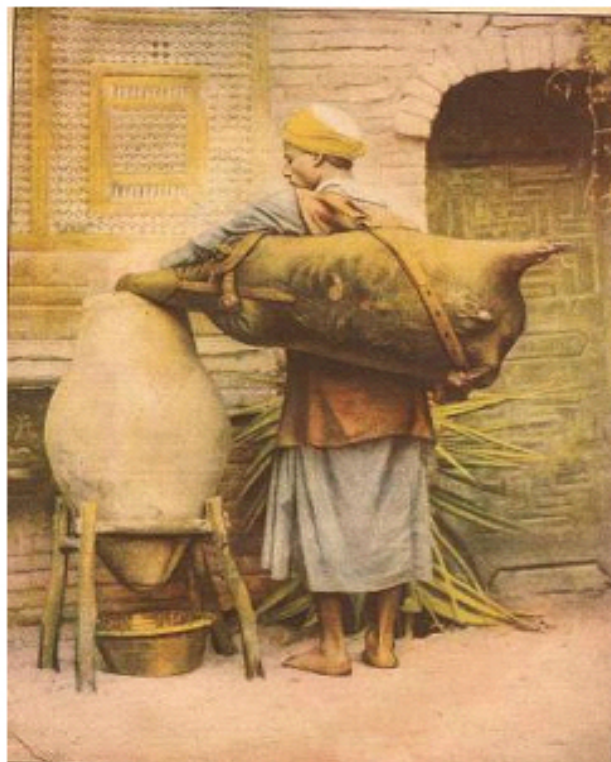
Η δραστηριότητα στοχεύει στην ανάδειξη των δικαιωμάτων που αφορούν το περιβάλλον, την υποβάθμισή του (δικαίωμα τρίτης γενιάς) και τη συσχέτιση και σύνδεση αυτών των δικαιωμάτων με τα άλλα δικαιώματα όπως την ασφάλεια, την ποιότητα ζωής, την υγεία, την κοινωνική δικαιοσύνη κ.α. Επιπρόσθετα, στοχεύει στην ανάδειξη του αδιαίρετου και της οικουμενικότητας των παραπάνω δικαιωμάτων καθώς επίσης τις περιπτώσεις προστασίας, παραβίασης και εφαρμογής αυτών.

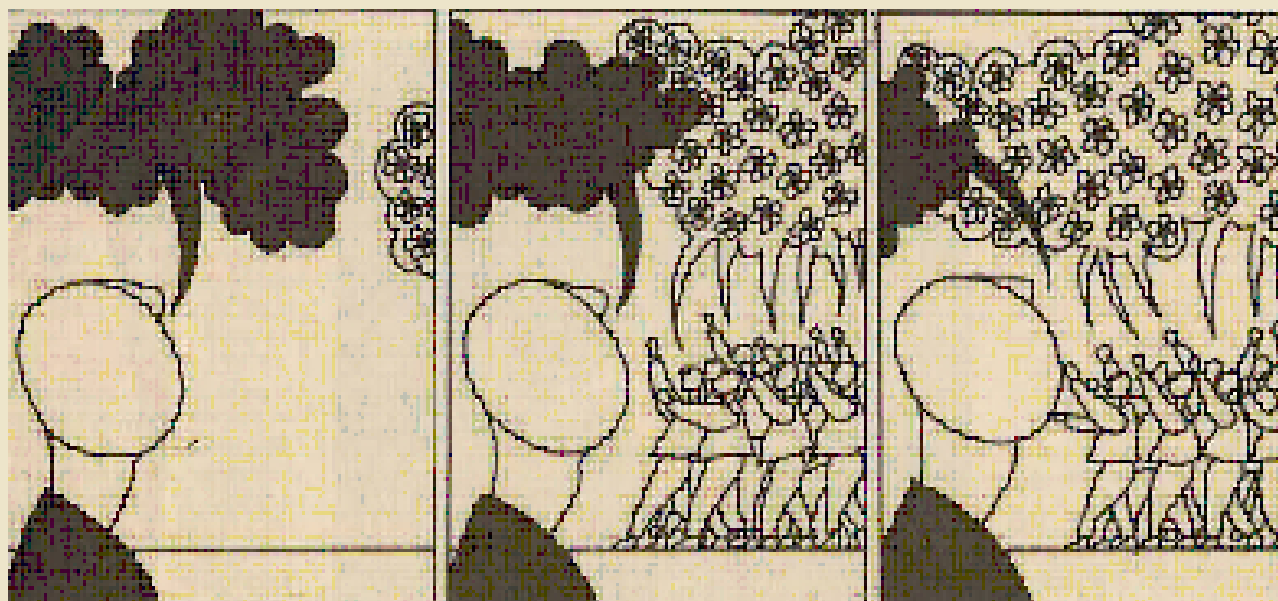
Προτεινόμενη από Γιάννη Βλάχο
e-mail: maskablaxos@yahoo.gr

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2
ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΙΚΟΝΩΝ ΕΡΕΘΙΣΜΑΤΩΝ

Φύλλο εργασίας 22.1

Οδηγίες για τον καθηγητή

Υλικά

- 1 Εικόνες και φωτογραφίες σε αριθμό τουλάχιστον διπλάσιες από αυτό των συμμετεχόντων,
- 2 η οικουμενική διακήρυξη των δικαιωμάτων του ανθρώπου και η σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού,
- 3 ερωτηματολόγια όσα και οι συμμετέχοντες,
- 4 χαρτιά και στυλό.
- 5 ηλεκτρονικός υπολογιστής και προτζέκτορας

Διάρκεια

Δύο συναντήσεις μιας ώρας που μπορούν να αυξηθούν ανάλογα με τις δραστηριότητες που θα επιλεγούν.

Περιγραφή

1. Οι συμμετέχοντες σχηματίζουν κύκλο, στη μέση του οποίου σκορπίζουμε τις φωτογραφίες και εικόνες που προηγούμενα έχει αναζητήσει και συλλέξει ο εκπαιδευτικός από περιοδικά, εφημερίδες, το διαδίκτυο ή άλλη πηγή. Οι εικόνες που επιλέγονται αναπαριστούν ή παραπέμπουν συνειρμικά σε κάποιο δικαίωμα σχετικό με το περιβάλλον που καταπατείται, προστατεύεται ή εφαρμόζεται και μπορεί να συσχετιστεί με τα δικαιώματα πρώτης και δεύτερης γενιάς.
2. Κάθε μαθητής/τρια διαλέγει τη φωτογραφία που επιθυμεί..
3. Μοιράζεται σε όλους το ερωτηματολόγιο (βλ. παράρτημα) και το συμπληρώνουν με τη βοήθεια της φαντασίας τους και συμβουλευόμενοι την οικουμενική διακήρυξη ή τη σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού.
4. Καθένας και καθεμιά, παρουσιάζει τη φωτογραφία του στους άλλους σύμφωνα με τις απαντήσεις του ερωτηματολογίου. Η φωτογραφία, αν υπάρχει δυνατότητα, καλό θα είναι να προβάλλεται μέσω ηλεκτρονικού υπολογιστή και προτζέκτορα.
5. Δημιουργούνται υποομάδες 5-6 ατόμων (κατά προτίμηση με τη χρήση ενός παιχνιδιού) και ανάλογα με το συνολικό αριθμό των συμμετεχόντων. Συζητούν για τις φωτογραφίες τους αναζητώντας κοινά δικαιώματα, σημεία παραβίασης, προστασίας ή εφαρμογής αυτών. Στη συνέχεια ανακοινώνουν στην ολομέλεια τα συμπεράσματά τους και αναλύουν την έννοια του αδιαίρετου και της οικουμενικότητας των δικαιωμάτων.
6. Κάθε υποομάδα με ερέθισμα τις φωτογραφίες της και τις εμπειρίες που αποκόμισε από τις προηγούμενες δραστηριότητες, δημιουργεί συνθετικά και συνεργατικά μια μικρή ιστορία, την οποία παρουσιάζει είτε ως δρώμενο (χρησιμοποιώντας κατά βούληση λόγο, ήχους, μουσική και απλά υλικά), είτε ως απλή σωματική έκφραση με μια σειρά παγωμένων εξελικτικών εικόνων.

Φύλλο εργασίας 22. 2

Οδηγίες για τον καθηγητή

Εναλλακτικά

Η παραπάνω δραστηριότητα μπορεί να εφαρμοστεί και να προσαρμοστεί κατάλληλα από τον εκπαιδευτικό, χρησιμοποιώντας (αντί για φωτογραφίες) ως ερέθισμα:

Α) Κάποια προβολή ταινίας. Προτείνεται για παράδειγμα το «Πωλείται ζωή» του Γιώργου Αυγερόπουλου, που εξετάζει τη μεγαλύτερη αγορά νερού του κόσμου που έχει στηθεί στη Χιλή. Εκεί όπου οι υδάτινοι πόροι της χώρας δεν ανήκουν στο κράτος αλλά σε ιδιώτες και μια εταιρία μπορεί να είναι ιδιοκτήτης ενός ολόκληρου ποταμού. Εκεί όπου το νερό έχει μετατραπεί από δημόσιο αγαθό ζωής σε ιδιοκτησία, και ένα «δικαίωμα νερού» μπορεί να κοστίζει όσο ένα σπίτι. Εκεί όπου οι μεταλλευτικές εταιρίες χρησιμοποιούν το πολύτιμο νερό για να ξεπλένουν μέταλλα, καταδικάζοντας χιλιάδες ιθαγενείς και χωριά αγροτών στη δίψα και τη φτώχεια.

Β) Συγκεκριμένα κείμενα- άρθρα. Προτείνονται κείμενα (βλ. παράρτημα), τα οποία αναφέρονται στο δικαίωμα πρόσβασης στο πόσιμο νερό και τα προβλήματα που δημιουργούνται από τη μη χρηστή διαχείρισή του, σύμφωνα με το δημόσιο συμφέρον. Οι συμμετέχοντες στη δραστηριότητα αυτή, θα πρέπει να ανακαλύψουν και αναλύσουν τα αίτια και τα αποτελέσματα των συγκρούσεων, τα εμπλεκόμενα συμφέροντα και φορείς, καθώς και να προτείνουν λύσεις, προτάσεις και δράσεις για την επίλυση αυτών με σκοπό το σεβασμό των δικαιωμάτων που παραβιάζονται με βάση τις πρόσφατες αποφάσεις των παγκόσμιων οργανισμών.

- Εικαστικές και οπτικοακουστικές δημιουργίες αναφερόμενες στα ανθρώπινα δικαιώματα (ομαδική αφίσα, εκθέσεις φωτογραφικού υλικού και διαφόρων ντοκουμέντων, έργων ζωγραφικής, διαφημιστικά σποτ, animation, video art, εγκατάσταση). Για παράδειγμα η διαφήμιση μπορεί να δημιουργηθεί με θέμα το δικαίωμα στο νερό και με τη βοήθεια αντίστοιχων θεμάτων σχετικών με τα δικαιώματα, που υπάρχουν στο διαδίκτυο <http://www.youtube.com>

- Πίνακες ανακοινώσεων με αποκόμματα εφημερίδων, περιοδικών και άλλων πηγών που συλλέγουν οι μαθητές κατά τη διάρκεια της χρονιάς και ενημερώνουν τη σχολική κοινότητα με τις θετικές και αρνητικές πλευρές των διαφόρων θεμάτων.

- Αναζήτηση ή δημιουργία πρωτογενών τραγουδιών και ποιημάτων σχετικών με το νερό και τα δικαιώματα του παιδιού, που παρουσιάζονται σε εκδήλωση δράσεων και γιορτών μαθητικής δημιουργίας (π.χ. Παγκόσμια ημέρα νερού, δικαιωμάτων του Παιδιού).

Κείμενα Άρθρα

ΠΗΓΗ: <http://www.imerisia.gr/article.asp?catid=13816&subid=2&pubid=48329165>

ΟΗΕ

Τα Ηνωμένα Έθνη κήρυξαν ανθρώπινο δικαίωμα την πρόσβαση σε καθαρό πόσιμο νερό την προηγούμενη Πέμπτη 29/7/2010, σύμφωνα με δημοσίευμα του AFP.

122 χώρες υπέγραψαν το σχετικό ψήφισμα, ενώ 41 χώρες δεν συμμετείχαν στη ψηφοφορία. Ανάμεσά τους οι ΗΠΑ, ο Καναδάς, η Βρετανία και η Αυστραλία.

884 εκατομμύρια άνθρωποι δεν έχουν πρόσβαση σε καθαρό πόσιμο νερό, κυρίως στην Αφρική και σε κάποιες περιοχές της ΝΑ Ασίας, σύμφωνα με ανακοίνωση του ΟΗΕ. 2,6δισ. άτομα αντιμετωπίζουν πρόβλημα επιβίωσης λόγω έλλειψης συνθηκών υγιεινής. 2εκατ. άνθρωποι πεθαίνουν ετησίως λόγω έλλειψης νερού ή από ασθένειες που οφείλονται σε μολυσμένο νερό. Στην πλειονότητά τους είναι παιδιά.

ΠΗΓΗ: <http://www.dw-world.de/dw/article/0,,5847310,00.html>

Περιβάλλον | 29.07.2010

Ανθρώπινο δικαίωμα η πρόσβαση σε καθαρό πόσιμο νερό. Όλοι οι άνθρωποι έχουν δικαίωμα σε καθαρό πόσιμο νερό. Το σχετικό ψήφισμα υιοθέτησε χθες με συντριπτική πλειοψηφία η Γενική Συνέλευση του διεθνούς οργανισμού. Το σχέδιο ψηφίσματος ήταν πρωτοβουλία του πρέσβη της Βολιβίας στον ΟΗΕ, Πάμπλο Σόλον: "Ο ανθρώπινος οργανισμός αποτελείται στο μεγαλύτερο μέρος του από νερό. Τα 2/3 του σώματός μας και το 75 % του εγκεφάλου μας είναι νερό. Χωρίς τροφή μπορεί κανείς να επιβιώσει για αρκετές εβδομάδες, χωρίς νερό όμως όχι". Τον κίνδυνο αυτό αντιμετωπίζουν καθημερινά εκατομμύρια άνθρωποι σε όλο τον κόσμο. Σύμφωνα με υπολογισμούς του Περιβαλλοντικού Προγράμματος του ΟΗΕ περίπου 884 εκατομμύρια άνθρωποι δεν έχουν πρόσβαση σε καθαρό πόσιμο νερό και 2,7 εκατομμύρια σε τουαλέτες και εγκαταστάσεις υγιεινής. Οι συνέπειες είναι δραματικές. Κάθε χρόνο πεθαίνουν περίπου 2 εκατομμύρια άνθρωποι λόγω έλλειψης νερού ή από ασθένειες που οφείλονται σε μολυσμένο νερό: «Οι ασθένειες που προέρχονται από την έλλειψη νερού και εγκαταστάσεων υγιεινής, προκαλούν περισσότερα θύματα από ότι οι πόλεμοι. Η διάρροια είναι η δεύτερη συχνότερη αιτία θανάτου στα παιδιά. Η έλλειψη νερού σκοτώνει περισσότερα παιδιά από ότι το Aids, η ελονοσία και η ιλαρά μαζί».

Το πρόβλημα θα ενταθεί

Κάποτε η έλλειψη νερού και η ερημοποίηση αφορούσε μόνον την Αφρική και στην Ασία. Στο μεταξύ τα προβλήματα αυτά έχουν φτάσει και στην Ευρώπη. Στη νότια Ισπανία η έρημος διευρύνεται κάθε χρόνο κατά ένα χιλιόμετρο προς βορρά. Την ίδια ώρα σε ολόενα και περισσότερες περιοχές του πλανήτη η έλλειψη νερού γίνεται αιτία συγκρούσεων.

Για την Καναδή Μόντ Μπάρλοβ, ιδρύτρια του πρότζεκτ Blue Planet, η έλλειψη καθαρού πόσιμου νερού για ολόενα και περισσότερους ανθρώπους συνιστά τη χειρότερη παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η ίδια εκτιμά ότι το πρόβλημα θα ενταθεί: "Δεν θα υπάρχει αρκετό νερό για όλους, εάν συνεχίσουμε με αυτό το ρυθμό τη μόλυνση του περιβάλλοντος. Διανύουμε μια οικολογική κρίση υδάτινων πόρων. Οι ποσότητες πόσιμου νερού μειώνονται συνεχώς".

Επιφυλακτικές οι βιομηχανικές χώρες

Μέσω του πρότζεκτ της, η κα. Μπάρλοβ δραστηριοποιείται υπέρ της προστασίας και της δίκαιης κατανομής των υδάτινων πόρων. Το χθεσινό ψήφισμα των ΗΕ είναι αποτέλεσμα δικών της επίμονων προσπάθειών. Στη ψηφοφορία 122 χώρες - μέλη ψήφισαν υπέρ, ενώ 41 - κυρίως βιομηχανικές - απείχαν. Ιδιαίτερα οι ΗΠΑ, ο Καναδάς και η Βρετανία προσπάθησαν μέχρι και την τελευταία στιγμή να αποτρέψουν την έγκριση του ψηφίσματος. Η Γερμανία ψήφισε υπέρ, με τον πρέσβη της στα ΗΕ Πέτερ Βίτιγκ να τηρεί σαφείς αποστάσεις από τις επιφυλάξεις που διατύπωσαν οι Αμερικανοί και όχι μόνο: «Δεν συμεριζόμαστε αυτή την αξιολόγηση. Η Γερμανία αισθάνεται υποχρεωμένη να συμβάλει στην επίτευξη του στόχου για μείωση του αριθμού των φτωχών στο μισό μέχρι το 2015. Σε αυτό συγκαταλέγεται και ο στόχος μείωσης στο μισό του αριθμού των ανθρώπων που δεν έχουν πρόσβαση σε καθαρό πόσιμο νερό».

Η χθεσινή απόφαση έχει όμως περισσότερο συμβολική σημασία, αφού δεν έχει νομική υπόσταση.

Κείμενα Άρθρα

ΠΗΓΗ: OneEarth

Το νερό είναι δικαίωμα

Το νερό είναι συλλογικό αγαθό, ανήκει σε όλους και όλοι δικαιούνται ίση πρόσβαση σε αυτό. Η πρόσβαση στο νερό, στοιχείο απαραίτητο για τη ζωή και την υγεία, εντάσσεται πλέον στα θεμελιώδη δικαιώματα του ανθρώπου. Το δικαίωμα στο νερό είναι απολύτως απαραίτητο για μια ζωή με αξιοπρέπεια ενώ είναι άμεσα συνδεδεμένο με άλλα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως το δικαίωμα σε ένα ικανοποιητικό βιοτικό επίπεδο, το δικαίωμα στην επαρκή τροφή, το δικαίωμα στη ζωή, το δικαίωμα στην υγεία και το δικαίωμα στην εκπαίδευση. Το ανθρώπινο δικαίωμα στο νερό έχει επανειλημμένως αναγνωριστεί από τη διεθνή κοινότητα σε πληθώρα διεθνών συμφωνιών, διακηρύξεων και άλλων επίσημων εγγράφων. Το 1977 η Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών αναγνώρισε ότι ανεξάρτητα από το επίπεδο οικονομικής ανάπτυξης όλοι οι άνθρωποι έχουν το δικαίωμα πρόσβασης σε πόσιμο νερό σε ποσότητα και ποιότητα που να αντιστοιχεί με τις βασικές τους ανάγκες (Πρόγραμμα Δράσης Mar del Plata της Διάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών για το Νερό). Το 2002 η Ειδική Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα συμπεριέλαβε το νερό στις γενικές παρατηρήσεις του Διεθνούς Συμφώνου για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα, αναγνωρίζοντας έτσι επισήμως την πρόσβαση σε επαρκές και ασφαλές νερό ως θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα. Σύμφωνα με την Επιτροπή Το δικαίωμα στο νερό σαφώς συμπεριλαμβάνεται στην κατηγορία των απαραίτητων εγγυήσεων για τη διασφάλιση του δικαιώματος σε ένα ικανοποιητικό βιοτικό επίπεδο, ιδιαίτερα δεδομένου ότι αποτελεί βασική προϋπόθεση για την επιβίωση.

Στη σχετική γενική παρατήρηση η Επιτροπή επίσης καταγράφει τις αναλυτικές υποχρεώσεις των χωρών όπως απορρέουν από το εν λόγω Σύμφωνο. Σήμερα, οι χώρες που έχουν κυρώσει το Σύμφωνο ανέρχονται σε 157, και υποχρεούνται πλέον να διασφαλίσουν σταδιακά στους πληθυσμούς τους καθολική, ισότιμη και άνευ διακρίσεων πρόσβαση σε ασφαλές, πόσιμο νερό. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με την Ειδική Επιτροπή, το ανθρώπινο δικαίωμα στο νερό σημαίνει ότι κάθε άνθρωπος πρέπει να έχει πρόσβαση σε νερό για προσωπική και οικιακή χρήση το οποίο είναι: Επαρκές Καθένας πρέπει να έχει στη διάθεσή του μια επαρκής ποσότητα νερού σύμφωνα με τις διεθνείς οδηγίες. Αυτό συνήθως σημαίνει 50-100 λίτρα, με απόλυτη ελάχιστη ποσότητα τα 20 λίτρα.

Ασφαλές Το νερό για προσωπική και οικιακή χρήση πρέπει να είναι ασφαλές. Το νερό που προορίζεται για πόση πρέπει να είναι υψηλής ποιότητας. Προσβάσιμο Το νερό πρέπει να βρίσκεται σε μια απόσταση που να διασφαλίζει την σωματική ασφάλεια του καθενός, μέσα ή κοντά στο σπίτι. Οικονομικά προσιτό Το νερό πρέπει να είναι οικονομικά προσιτό, χωρίς να περιορίζει τη δυνατότητα ενός ατόμου να προμηθευτεί άλλα είδη πρώτης ανάγκης. Αυτό συνεπάγεται ότι ορισμένες φορές η απαραίτητη ποσότητα νερού πρέπει να παρέχεται δωρεάν.

Το λεγόμενο δικαίωμα στο νερό Καθιερώνει ένα νομικό δικαίωμα και προσφέρει ένα αναγνωρισμένο νομικό εργαλείο για την διεκδίκησή του. Αποτρέπει τις διακρίσεις και εστιάζει στους μη έχοντες πρόσβαση στο νερό καθώς θέτει συγκεκριμένες υποχρεώσεις για την εξασφάλιση ίσης πρόσβασης όλων σε νερό επαρκούς ποιότητας και ασφαλούς ποιότητας. Εξασφαλίζει την συμμετοχή όλων στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων που τους αφορούν. Ορίζει με σαφήνεια τις υποχρεώσεις που πρέπει να αναλάβει κάθε κράτος για την εξασφάλιση πρόσβασης όλων σε επαρκές και ασφαλές νερό. Προβλέπει ότι οι κυβερνήσεις, η διεθνής κοινότητα και ο ιδιωτικός τομέας πρέπει να ελέγχονται και να λογοδοτούν για τις δραστηριότητές τους ώστε να εξασφαλίζεται η πρόσβαση στο νερό. Υπογραμμίζει το γεγονός ότι το νερό αποτελεί συλλογικό αγαθό και ως εκ τούτου η διαχείριση του πρέπει να γίνεται δημοκρατικά με τη συμμετοχή όλων. Η φτώχεια και η αδικία δεν είναι ούτε αναπόφευκτες ούτε φυσικές, αλλά προκύπτουν από ενσυνείδητες αποφάσεις και πολιτικές. Το νομικό πλαίσιο των ανθρώπινων δικαιωμάτων είναι συνεπώς ιδιαίτερα σημαντικό διότι προβλέπει ότι οι ιθύνοντες θα πρέπει να λογοδοτούν για τις όποιες πολιτικές και πρωτοβουλίες προωθούν.

Όσον αφορά στην αναγνώριση του δικαιώματος στο νερό σε εθνικό επίπεδο, έπειτα από συντονισμένες προσπάθειες, έχουν σημειωθεί ορισμένες σημαντικές επιτυχίες.

Κείμενα Άρθρα

ΠΗΓΗ: OneEarth

Το νερό είναι δικαίωμα /συνέχεια

Για παράδειγμα, ως αποτέλεσμα κινητοποιήσεων η Νότια Αφρική, η Ουρουγουάη και η Κένυα έχουν εισάγει το δικαίωμα στο νερό στο Σύνταγμά τους καθώς και κανόνες για τη δημόσια διαχείριση του νερού βάση των αρχών της κοινωνικής συμμετοχής και της βιωσιμότητας.

Το δικαίωμα στο νερό επίσης αναγνωρίζεται από την εθνική νομοθεσία της Γαλλίας και του Βελγίου ενώ υπάρχουν πολλές περιπτώσεις, όπως για παράδειγμα στην Ινδία, όπου δικαστήριο έχει ερμηνεύσει άλλα δικαιώματα, όπως το δικαίωμα στη ζωή, ως να συμπεριλαμβάνει το δικαίωμα στο νερό.

Η πραγμάτωση του δικαιώματος στο νερό είναι ένα θέμα που ουσιαστικά αφορά στην ανάπτυξη και συνεπάγεται διεθνή συνεργασία και αλληλεγγύη για μία δίκαιη και σωστή διαχείριση του νερού.

Συνεπώς, οι κυβερνήσεις και οι διεθνείς οικονομικοί και άλλοι οργανισμοί έχουν το καθήκον να εφαρμόσουν αποτελεσματικά το ανθρώπινο δικαίωμα στο νερό, το οποίο αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για την εξάλειψη της φτώχειας.

ΠΗΓΗ: <http://akioe.gr/Files/178.doc>

Η παγκόσμια καμπάνια για το «δικαίωμα στο νερό»

Το ζήτημα της διαχείρισης του νερού είναι ιδιαίτερα κρίσιμο στο Νότιο Αιγαίο, δεδομένου ότι το νερό σπανίζει στα νησιά μας, ενώ η διαφαινόμενη αύξηση της μέσης θερμοκρασίας σε ολόκληρο τον πλανήτη ανατρέπει τα κλιματικά δεδομένα παντού, ακόμη και στην περιοχή μας. Δεν ξέρουμε τι μας επιφυλάσσει το μέλλον. Εικάζεται ότι στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου, όπου ανήκουμε, θα ενταθούν τα φαινόμενα της ξηρασίας και της ερημοποίησης. Η πρόσβαση στο πόσιμο νερό δεν είναι εξασφαλισμένη στα νησιά μας, στο μέλλον θα γίνεται όμως όλο και πιο δύσκολη. Το θέμα αυτό δεν είναι απλά και μόνο ένα περιβαλλοντικό ζήτημα. Αγγίζει στην ουσία του την ίδια την οικονομία: το νερό είναι ένα οικονομικό αγαθό. Η σπανιότητα οδηγεί στην αύξηση της τιμής του. Τίθεται όμως ταυτόχρονα και ένα ζήτημα κοινωνικής δικαιοσύνης: πρόσβαση στο νερό θα έχουν μόνο αυτοί που μπορούν να πληρώσουν για να το προμηθευτούν.

Το νερό είναι αναντικατάστατη πηγή ζωής και, όπως και το οξυγόνο, πρέπει να θεωρηθεί ως κοινό αγαθό, που ανήκει σε όλα τα ζωντανά πλάσματα. Παρόλη την εξάρτησή μας από το νερό, η πρόσβαση στο πόσιμο νερό είναι άνιση και δεν είναι εξασφαλισμένη για όλους. Στον παγκόσμιο πληθυσμό των 6 δισεκατομμυρίων, τουλάχιστον 1,5 δισεκατομμύρια άνθρωποι δεν έχουν πρόσβαση σε καθαρό πόσιμο νερό και άλλα 4 δισεκατομμύρια δεν έχουν πρόσβαση σε επαρκείς εγκαταστάσεις υγιεινής. Σε κάποια μέρη του αναπτυσσόμενου κόσμου, ένα παιδί πεθαίνει κάθε 15 δευτερόλεπτα εξ αιτίας ασθενειών που έχουν σχέση με το νερό, οι οποίες θα μπορούσαν εύκολα να αποφευχθούν.

Μόνο το 2% του νερού που υπάρχει στον πλανήτη μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να πιούμε, να πλυθούμε και για άλλες ανθρώπινες δραστηριότητες. Όμως σήμερα, σε όλο τον κόσμο, οι υδάτινοι πόροι απειλούνται από τη σπατάλη και την υποβάθμιση, ενώ αυξάνεται δραματικά ο αριθμός των ανθρώπων που δεν έχουν πρόσβαση έστω και στην ελάχιστη ποσότητα νερού που είναι απαραίτητη για τη ζωή.

Το νερό αποτέλεσε ένα από τα κυρίαρχα θέματα ενδιαφέροντος – και ανησυχίας – κατά τη διάρκεια του 5ου Παγκόσμιου Κοινωνικού Φόρουμ, που πραγματοποιήθηκε στο Πόρτο Αλέγκρε της Βραζιλίας, από τις 26 ως τις 31 Ιανουαρίου. Στο Φόρουμ συμμετείχαν περισσότερα από 155.000 άτομα απ’ όλο τον κόσμο, εκπρόσωποι ομάδων δράσης, συνδικάτων, μη κυβερνητικών οργανισμών, πανεπιστημίων και ερευνητικών ιδρυμάτων, κομμάτων.

Για το θέμα του νερού πραγματοποιήθηκαν 23 ομιλίες και δημόσιες συζητήσεις, από τις οποίες οι περισσότερες πραγματευόταν το ζήτημα της ιδιωτικοποίησης των υδάτινων πόρων, της εμπλοκής των πολυεθνικών στη διαχείριση του νερού, το «δικαίωμα στο νερό» ως ένα βασικό ανθρώπινο δικαίωμα. Τις ομιλίες οργάνωσαν οργανώσεις από τη Βραζιλία, την Ουρουγουάη, την Παραγουάη, από διάφορες χώρες της Ευρώπης, αλλά και διεθνείς οργανώσεις όπως η WWF, οι «Φίλοι της Γης», πανεπιστημιακοί, συνδικάτο αρχιτεκτόνων – πολεοδόμων από τη Βραζιλία, οι οργανώσεις Public Citizen από τις ΗΠΑ, το Centre for Community Economics and Development Consultants Society από την Ινδία και πολλοί άλλοι.

Κείμενα Άρθρα

ΠΗΓΗ: <http://akioe.gr/Files/178.doc> /συνέχεια

Η παγκόσμια καμπάνια για το «δικαίωμα στο νερό»

Οι οργανισμοί αυτοί, σε συνεργασία μεταξύ τους, στόχευαν στο να κινητοποιήσουν το μεγαλύτερο δυνατό αριθμό ατόμων και οργανισμών, σε παγκόσμιο επίπεδο, σε μια διεθνή καμπάνια για το «δικαίωμα στο νερό». Στόχος της καμπάνιας είναι η αναγνώριση του νερού ως ανθρώπινο δικαίωμα και τη διεκδίκηση της ισότιμης πρόσβασης όλων σε αυτό. Το Φόρουμ αποτελούσε τον κατάλληλο χώρο για την οργάνωση τέτοιου είδους κινητοποιήσεων. Από τις συνεντεύξεις συμμετεχόντων που παρουσίαζαν τα τοπικά ΜΜΕ κατά τη διάρκεια του Φόρουμ, προκύπτει ότι για πολλούς το Φόρουμ αντιπροσωπεύει μια σημαντική ελπίδα, έναν ελεύθερο χώρο διαλόγου για να παρουσιάσουν τις διεκδικήσεις τους, για να αναζητήσουν υποστήριξη και συνεργασίες, για να οργανώσουν νέες δράσεις.

Από τις πολυάριθμες συζητήσεις γύρω από το νερό προέκυψαν σημαντικά ζητήματα, τα οποία ρίχνουν φως σε σημαντικές παραμέτρους του ζητήματος της διαχείρισης των υδάτινων πόρων, σε παγκόσμιο αλλά και τοπικό επίπεδο. Κατ' αρχήν, μεγάλη έμφαση δόθηκε στο γεγονός ότι πολυεθνικές εταιρείες, διεθνείς χρηματοδοτικοί οργανισμοί, συμφωνίες διεθνούς εμπορίου, κυβερνήσεις και ακόμα και υπηρεσίες του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, προωθούν την ιδιωτικοποίηση και εμπορευματοποίηση του νερού ως τον ενδεδειγμένο τρόπο για την αντιμετώπιση της κρίσης. Όμως η πράξη δείχνει ότι η ιδιωτικοποίηση οδηγεί σε αύξηση της τιμής του νερού, σε υποβάθμιση της ποιότητας του και, βεβαίως, σε πολύ μεγάλα κέρδη για τις εταιρείες.

Ο ΟΗΕ προβλέπει ότι, γύρω στο 2025, ο αριθμός των ανθρώπων που στερούνται το νερό θα ανέβει στα 3 δισεκατομμύρια. Αυτή η ανισότητα στην πρόσβαση στο νερό είναι απαράδεκτη από ηθική και κοινωνική άποψη, συγχρόνως όμως απειλεί και την παγκόσμια ασφάλεια. Η σπανιότητα του νερού είναι μια κοινή πηγή διαμάχης και αιτία συρράξεων στον αιώνα μας και αυτό αναμένεται να ενταθεί. Ακόμη, για πολλές αναπτυσσόμενες χώρες, η έλλειψη των απαραίτητων υποδομών για τη διανομή καθαρού νερού συντηρεί και χειροτερεύει τη φτώχεια.

Η διεθνής καμπάνια για το «δικαίωμα στο νερό» υποστηρίζεται από ένα μεγάλο αριθμό οργανώσεων σε όλο τον κόσμο, μετά από πρωτοβουλία της οργάνωσης «Φίλοι του δικαιώματος στο νερό» («Friends of the Right to Water»). Βασική αρχή της καμπάνιας είναι ότι ο μόνος τρόπος για την επίλυση της κρίσης του νερού είναι να διασφαλίσουμε ότι το νερό θα παραμείνει κάτω από δημόσιο έλεγχο. Κανένα άτομο ή ομάδα δεν έχει το δικαίωμα να διεκδικήσει την κυριότητα του νερού σαν αυτό να ήταν ιδιωτική ιδιοκτησία.

Η καμπάνια διεξάγεται σε δύο επίπεδα. Στο διεθνές επίπεδο, αφορά την προώθηση της υιοθέτησης, από τον ΟΗΕ, μιας Συνθήκης για το δικαίωμα στο νερό. Συγχρόνως σε τοπικό επίπεδο, η καμπάνια αφορά την πίεση προς τις κυβερνήσεις για να αναγνωρίσουν το δικαίωμα στο νερό. Όσον αφορά το πρώτο επίπεδο, οι μεγάλες δυνάμεις του Παγκοσμίου Συμβουλίου για το Νερό – η Παγκόσμια Τράπεζα, οι μεγάλες εταιρείες νερού, οι οργανισμοί βοήθειας προς τον τρίτο κόσμο, οι υπουργοί των χωρών του πρώτου κόσμου – δήλωσαν ότι το νερό δεν είναι ανθρώπινο δικαίωμα, αλλά μάλλον μια «ανάγκη», που εξυπηρετείται καλύτερα από ιδιώτες επενδυτές, κατά τη διάρκεια του 2ου Παγκόσμιου Φόρουμ για το Νερό στη Χάγη το 2000 και του 3ου Φόρουμ στο Κυότο το 2003. Με το δεδομένο αυτό, το ανθρώπινο δικαίωμα στο νερό έγινε το κεντρικό θέμα της διεθνούς καμπάνιας για τον έλεγχο του νερού. Η επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα υιοθέτησε, τον Νοέμβριο 2002, τη Γενική Αρχή Νο 15 (GC 15). Στην αρχή αυτή σημειώνεται ότι το δικαίωμα στο νερό έχει ήδη κατοχυρωθεί σε ένα μεγάλο εύρος διεθνών κειμένων, αναγνωρίζοντας έτσι τη θεμελιώδη σημασία που παίζει το νερό στην εξασφάλιση όλων των άλλων ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ζητώντας να αναγνωριστεί το νερό ως κοινωνικό και πολιτιστικό αγαθό και όχι μόνο ως οικονομικό αγαθό. Οι 144 χώρες που έχουν υπογράψει την σχετική Σύμβαση δεσμεύονται από τα όσα συνεπάγεται η Αρχή αυτή, μπορούν όμως να αγνοήσουν τις ευθύνες τους γιατί δεν υπάρχει αποτελεσματικός τρόπος ελέγχου και κυρώσεων. Η καμπάνια στοχεύει στο να δημιουργηθούν οι μηχανισμοί κυρώσεων.

Κείμενα Άρθρα

ΠΗΓΗ: <http://akioe.gr/Files/178.doc> /συνέχεια

Η παγκόσμια καμπάνια για το «δικαίωμα στο νερό»

Όσον αφορά το τοπικό επίπεδο, τον Οκτώβριο 2004, σημειώθηκε μιας ιστορικής σημασίας εξέλιξη. Ο λαός της Ουρουγουάης, στη Λατινική Αμερική, ψήφισε μια τροποποίηση του Συντάγματος της χώρας, η οποία εξασφαλίζει ότι η πρόσβαση στο πόσιμο νερό και στις εγκαταστάσεις υγιεινής είναι ένα θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα. Το Σύνταγμα της χώρας προβλέπει πλέον ότι «η δημόσια υπηρεσία της παροχής νερού για ανθρώπινη κατανάλωση θα εξυπηρετείται αποκλειστικά και απευθείας από κρατικές οντότητες», δηλαδή από μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς.

Αυτό το ιστορικό δημοψήφισμα αποτελεί τη βάση της καμπάνιας για μια Σύμβαση του ΟΗΕ για το δικαίωμα στο νερό. Το δημοψήφισμα ήταν αποτέλεσμα ενός αγώνα δύο ετών ενός δικτύου που ονομάστηκε «Εθνική Επιτροπή για την Υπεράσπιση του Νερού και της Ζωής». Αποτελούνταν από συνδικάτα, οργανώσεις για τα δικαιώματα του ανθρώπου και περιβαλλοντικές οργανώσεις. Ο αγώνας αυτός οδήγησε σε μια υποστήριξη χωρίς προηγούμενο από το διεθνές κίνημα της κοινωνίας των πολιτών για το νερό, που προσέφερε χρηματοδότηση, υποστηρικτικό υλικό, ένα τεράστιο αριθμό από γράμματα και μηνύματα υποστήριξης, επισκέψεις αντιπροσωπειών από διάφορες χώρες. Στην Αργεντινή, διάφορες κοινωνικές ομάδες οργανώνονται για να προωθήσουν μια παρόμοια αλλαγή στο Σύνταγμα της χώρας για το δικαίωμα στο νερό.

Η παγκόσμια κινητοποίηση για το δικαίωμα στο νερό μας αφορά κι εμάς. Είναι καιρός να ξεκινήσει μια δημόσια συζήτηση για μια μακροπρόθεσμα βιώσιμη διαχείριση του νερού στα νησιά μας.

Πηγή: Guardian, June 28, 2010

Νερό: η κύρια αιτία συγκρούσεων τα επόμενα χρόνια;

Πριν 15 χρόνια, ο Ismail Serageldin, αντιπρόεδρος της Παγκόσμιας Τράπεζας, είχε σοκάρει τον πολιτικό κόσμο προβλέποντας ότι τον 21ο αιώνα δεν θα ξεσπούν εμφύλιες συγκρούσεις για τη γη και το πετρέλαιο, αλλά για το νερό.

Μέχρι στιγμής δεν έχει συμβεί κάτι τέτοιο, ωστόσο η αυξημένη ζήτηση για υδάτινους πόρους έχει ανεβάσει το πολιτικό θερμόμετρο στα ύψη.

Σύμφωνα με τα Ηνωμένα Έθνη υπάρχουν περίπου 250 ποταμοί που διασχίζουν δυο ή περισσότερες χώρες.

Στο μεταξύ, σε παγκόσμιο επίπεδο έχουν εντοπιστεί 300 «περιπτώσεις» που θα μπορούσαν να αποτελέσουν αιτία διαμάχης, ωστόσο η ιστορία δείχνει ότι ελάχιστες θα οδηγήσουν σε ένοπλες συγκρούσεις.

Αυτό που προκαλεί ανησυχία βέβαια είναι ότι θα ασκηθούν μεγάλες πιέσεις για τη διεκδίκηση και τη διαχείριση των υδάτων που ρέουν στους μεγαλύτερους ποταμούς του πλανήτη.

Κύριος λόγος η αύξηση του πληθυσμού, καθώς θα πρέπει να υπάρχει πόσιμο νερό για άλλα 3 δις. άτομα που θα γεννηθούν τα επόμενα χρόνια. Εκτός αυτού όμως, χρειάζονται υδάτινοι πόροι για τις αγροτικές καλλιέργειες αλλά και τη βιομηχανία.

Πρόσφατη μελέτη του Αναπτυξιακού Προγράμματος των Ηνωμένων Εθνών αναφέρει ότι μέχρι το 2025, το 1/3 των ανθρώπων θα ζει σε χώρες με έντονα προβλήματα λειψυδρίας.

Το πρόβλημα της λειψυδρίας ήδη πλήττει 450 εκατ. ανθρώπους σε 29 περιοχές και σύμφωνα με το Παγκόσμιο Φόρουμ για το Νερό, οι εντάσεις για τα δικαιώματα στο νερό αναμένεται να κορυφωθούν.

Τον περασμένο χρόνο μάλιστα το Πεντάγωνο προέβλεψε ότι οι συγκρούσεις για το νερό, κυρίως μεταξύ γειτονικών κρατών, θα κυριαρχήσουν στην παγκόσμια πολιτική ατζέντα, ενώ αναφέρθηκε στα παραδείγματα του Τσαντ, της Υεμένης και της Σομαλίας.

Σημειώνεται ότι σήμερα οι περισσότερες διαμάχες για το νερό καταγράφονται στην Ασία, τη Μέση Ανατολή και την Αφρική.

Στην Ασία για παράδειγμα, την καλοκαιρινή περίοδο πολλά ποτάμια δεν φτάνουν στη θάλασσα και τις παράκτιες περιοχές με αποτέλεσμα οι αγρότες, που βλέπουν τις καλλιέργειές τους να ξηραίνονται, να κατηγορούν τις βιομηχανίες για υπερβολική άντληση και υπερεκμετάλλευση.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

- Γιατί διάλεξα αυτή την εικόνα;

.....

.....

.....

- Σε ποιο χώρο- τόπο και χρόνο (διάρκεια της ημέρας) πιστεύω ότι έχει τραβηχτεί;

.....

.....

.....

- Τι νομίζω ότι συμβαίνει (γεγονός- γεγονότα) και για ποιο λόγο;

.....

.....

.....

.....

- Ποια τα συναισθήματα και οι σχέσεις των ανθρώπων και γενικά των στοιχείων και χαρακτήρων που εμπλέκονται στην εικόνα μου;

.....

.....

.....

.....

- Τι να σκέφτονται, τι λένε, τι κάνουν και για ποιο λόγο;

.....

.....

.....

.....

- Ποια κοινωνική και οικονομική κατάσταση αντιπροσωπεύουν;

.....

.....

.....

.....

- Με ποιο- ποια δικαιώματα συνδέεται ή αναπαριστά η εικόνα μου;

.....

.....

.....

.....

- Παραβιάζονται, προστατεύονται, εφαρμόζονται τα παραπάνω δικαιώματα στον τόπο της εικόνας;

.....

.....

.....

.....